

[דכרא] לבתר הריסר ירהי שתא שריין ס) דקיימא לן כל שאין לו עצם אין מתקיים שנים עשר חודש, והולכך מאוכלא גדלי ושריין: סליקו להו הלכות שרצים:

[קג] פסק טריפות.

ה) אמר רבא המש אונות לריאה, לבד האונות, תלתא מימינא ותרתי משמאלא, והכי הוא כשתולין את הבהמה ברנלים ויברוק ימצא תלתא מימינא ותרתי משמאלא, וכן נחסרה אחת מהן מן האונות של ימין האונא הקטנה שהוא כעין וורד בין שתי ערוגות [של ריאה] מכפנים ותצטרף להשלים שלשה של ימין, לפי שהיא עומדת בצד ימין, אבל לצד שמאל לא תצטרף, ואם תרתי אוני דסריכין להרדי שלא כסדרן שהסירכא מורכבת על האמצעות, או שהאמצעות מורכבת על הסירכא טריפה, לפי שעדיין יחורו האונות למקומן ותנתק הסירכא, אבל כסדרן כשירה, שזהו דרך גדולתן, וכן אונא הסמוכא לאומא כשירה, ד) אונין הסמוכין לדופן כשירות, שתי אומיות הגדולות, הסמוכות לדופן טריפה, ומה הפרש יש בין אומא לאונא, לפי שמקום האונין צד הוא מאד ודבוקות האונין לצלעות, ואין מרולדלות כאן וכאן, ואם נקבו דופן סתמתן ואין הרוח שולטת בהן, אבל מהתיכה דאוני ולמשה שהם האונות מקום רחב הוא, ושולט בו אויר, ואם יהי בו סירכא פעמים שתרין הבהמה ותדלוג ותתפריץ הסירכא ונכנס הרוח בנקב ותמית מיד, לפי שאין סירכא בלא נקב, ריאה הסמיכה לדופן, ה) פירוש הסמוכות לדופן ו) בסירכא דסלקא מן האונות לבשר שבין הצלעות אין חוששין לה לטריפות וכשירה דהויא לה בשר סתימה לה אבל סרוך בצלעות לא הויא סתימה וטריפה.

ה ע ר ו ת

חולין פ"ג ס"י ג"ג. כ) דקיימא לן כל שאין לו עצם אין מתקיים י"ב חודש, הוא כמאמר שלפניו ג"ח ס"ע"א:

[קג] ה) אמר רבא המש אונות, הסימן הזה אשר רשום עליו **פסק טריפות** נדפס גם בפרדס ס"י רכ"ז מספר האורה, ובסוף סיים ע"כ מספר האורה, גם נמצא כל הסימן הזה בספר תמים דעים להראייד ס"י ק"ג, ורשום "פסקי טריפות" אבל לא הביא המקור, ולא ציין שהוא מספר האורה, אשר הביאו הרבה פעמים, ואולי חסר בספר תמים דעים המלות "מספר האורה" וגם הסימן שאחד זה דין צומת הנידון הביא בעל תמים דעים בס"י קנ"ה ומפורט "כתוב בספר האורה", ובסוף סיים ע"כ, והנה התחלתי אמר רבא ה' אונות לריאה תלתא מימינא ותרתי משמאלא, הוא בנמרא חולין פ"ג ס"י ע"א, וכן נחסרה אחת מהן מן האונות של ימין האונא הקטנה כ"י, כ"ה גם בכ"י כ"י, וגם בפרדס מספר האורה, אבל בכ"י א' ו"ג הנירסא ואם נחסרה אחת מאונות של שמאל טריפה, ואם נחסר אחת מאותן של ימין האונה הקטנה וכ"י, ובספר תמים דעים שם הג"י ואם נחסר מן האונות של שמאל א' טריפה, ואם נחסר מן האונות של ימין (א' טריפה) יש להקן במקום האונות ציל האונות, והמלות שהבנתי ה' א' טריפה' יש למחוק, ג) וכן אונא הסמוכה לאומא כשירה, בכ"י א' ב' ו"ג ובפרדס ובתמים דעים הג"י וכן אומא הסמוכה לאונא, לכן יש לתקן כן לפנינו, גם בפרדס בעטות הסמוכה וציל הסריכא, וכאשר איתא לפנינו כן הוא בכ"י כ"י ובפרדס, אבל בכ"י א' הנירסא אומא הסמוכה לאונא כסדרן כשירה שלא כסדרן טריפה, ובכ"י ג' נשמטו המלות שלא כסדרן טריפה, ובספר תמים דעים הוא כמו שהוא בכ"י א' שהבאתי, ואחר המילות שלא כסדרן טריפה, נמצא הוספה, וליתא בכל כ"י, ולא בפרדס "ואני ראיתי שבא מעשה לפני רבי מאונה לאומא והכשירה מפי רבי יעקב בר יקר" וזה הוסף בעל תמים דעים והוא מרש"י חולין פ"ג ע"ב ד"ה היינו ואונא הסמוכה באומא (הוא כנירסא האורה שלפנינו) והוא אצלנו, מעשה בא לירי' ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי יקר והתירה לי לאכול כ"י, ע"ש שהאריך בזה, וע"ש בתמים ד"ה היינו באריכות, ד) אונין הסמוכין לדופן כשירות שהי אונות הגדולות הסמוכות לדופן טריפה, יש להקן הסריכין, וכן הסריכות, כמו שהוא לזכור בכ"י א' ב' ו"ג ובתמים דעים, אבל בפרדס נשמט כל זה בשגגת המעתק או המדפיס, ה) פירוש הסמוכה לדופן כ"י, בתמים דעים שם הביא ריאה הסמיכה לדופן פ"י ר"ש ו"ל, אין ספק שהיו כתוב פירש ונפירה המלה מיד המעתק ונעשית פ"י ר"ש, והוסף מלת "ו"ל" כי בכל כ"י ובפרדס כתוב פ"י סתם, ז) בסירכא דסלקא מן האונות לבשר, כ"ה בכ"י א' ובפרדס, אבל בכ"י ב' ו"ג (בתמים דעים דסלקא מן האונות

ועכשיו נהנו לטרף הבהמה בזמן שעולה הסיכא (ז) מן האומה לצלעות, ואף על פי שאין בריאה בזמן שהן צמחים. הסיכא לחו (ח) הולכתא כרבי יהודה משמיה (ראביי) [ראבימי] ראמר אחר זה ואחר זה טריפה, בין שהיא סריכה לצלעות ואין בריאה צמחים שהן אבעבות, בין שיש בה אבעבות חוששין לה וטריפה, והכי נהוג עלמא (ט) וענינתא דוורדא (י) כל היכא דסיכא טריפה, לפי שהוא עומדת בפני עצמה ואינה בסדר האונות, ואונין או אומין שנסרכו לשמנוניתא דהוה [או לשמנונתא הלב], או לשרפשא דליבא, או דכבדא, או דגורגתא, או לקנה הלב או [לסרת] [לסמפנות שבין האומות או להרת או לטרפשא] שהוא של עינוניתא [דוורדא] שהוא כנף טרפשא דליבא בזמן שעולה הסיכא לאחת מאלו טריפה, ואף על פי שעולה כנפיה, (יא) ושתי אונין של ריאה אחת סוכא באחד משתי האונות מכאן או מכאן באותו סמפון אם דבק מעיקר הלב וכא לו עד למטה אמרינן כך נבדלת וכשירה, ואם מפיצות זו מזה אפילו מעט סוכא והשאר דבוק, אמרינן הא ודאי סוכא הוא, ואין לה בדיקה וטריפה, וכל מי שמכשיר באלו דבוק (יב) עובר משום לא ידבק בידך מאומה מן החרם; ריאה שיש בה אומם הוא דבר קשה שאינו עולה כנפיה, מביאין סכין וקורעין אותה, (יד) אם יש מוגלא (יו) [ודאי מחמת מוגלא הוא ואם אין שם מוגלא] משיבין במקום הקרע של האומם רוק או נוצה ונופחין בריאה אם מבעבץ הרוק [עולה כנפיה כשירה לפי שיש חיות, ואם אין הרוק או הניצה מבעבץ] בידוע שיכשה וטריפה, ריאה שנימוחה מכפנים ונשפכה כקיתון כשירה, ובלבד שיהיו הסמפנות קיימין, וכיצד בודקין אותה, מביאין קערה [של חרס] ושופכין המים שבריאה [בקערה] אם יוצאים בתוך המים נוזים לבנים, בידוע שנימוחה הסמפנות וטריפה, ואם לאו כרם או ירוקה, אם דומה לכהול שהוא שחור ולא יהודר ממש כשירה, שחורה כדיו טריפה, ריאה שניקבה במקום שיד הטכה ממשמשת בה ואינו יודע אם קודם שהימה ניקבה אם לאחר שהימה ניקבה אותה בעירה, אם נמצא הנקב באומא מנקבין האומה שבערונה אדרת, ואם דומין הנקבים [זה לזה] כשירה, בידוע לאחר שהימה [ניקבה], ואם לאו טריפה, אבל אין מקפין מאומא לאונא, ומאונא לאומא, אפילו באותה ערוגה, ריאה מלאה מוגלא, או מים זכים כשירה, ריאה שיש בה בועות הרבה, ואינן סמוכות זה לזה, בין שיש בבועות לחות או קשות הן כסלעין בין גדולות בין קטנות כשירה, ריאה שיש בה בועות הרבה וסמיכות זו לזו אין לה בדיקה וטריפה לפי שיש נקב בין שתי הבועות, והנקב הסיך הבועות זו לזו ואף על פי שעכשיו נסתם הנקב אחר זמן תתמקמן הבועות, ותהא נקובה הריאה וטריפה, ובועה אחת הדומה לשנים מביאין קוף ונוקבין אותה בצידה, אם שופכת מה שבאחת לחברתה, אחת

הערות

לבשר (ז) מן האומה לצלעות, כיה בכל כיו ובפרדס, אבל בתמים דעים הביא מן האומות לבשר במקום לצלעות, (ח) הולכתא כרבי יהודה משמיה ראבימי, כן תהנין וכן הוא בכל כיו ובפרדס ובתמים דעים, והוא בסרא הולין מיה ע"א, (ט) וענינתא דוורדא, עיין הולין י"ז ס"א וקרי לה סבדו ענוניתא בוורדא, ופירשין ענוניתא כמו אינוניתא אנה קטנה דוורדא על שם קלישתא ועדומה, (י) כל היכא דריכא, בתמים דעים בעשות דצריבא, (יא) ושתי אונין של ריאה, וביה בפרדס אבל בכיו אי בי גי הני ושתי ערוגות, וכן הוא בתמים דעים, (יב) ונמצא סוכא באחד משתי האונות, וכיה בפרדס, אבל בתמים דעים וככיו אי בי גי הנירפא משתי האונות, (יג) עובר משום לא ידבק בידך מאומה מן החרם, כמקו הוא דברים י"ג י"ח, (יד) אם יש מוגלא, מירש ליתח כריחה, (טו) ודאי מחמת מוגלא, הוספת כמו

הוא וכשירה, ואם לאו שתיים הן ושריפה, ואם יש בועה בריאה [וניקבה הבעוה] ואין ידוע אם קודם שחיטה ניקבה ואם לאחר שהיטה ניקבה (ט) [אין] מקיפין בדרך שמקיפין בריאה, מפני שבריאה יש להבחין (י) [בין קודם שהיטה ולאחר שהיטה אבל בבעוה אין להבחין] ואם ניקבה הריאה במקום שיד המכה ממשמשת בו תולין כשכה:

[קד] דין צומת הגידין.

(א) בהמה שנתחכו רגליה טריפה, דוקא רגליה, אבל ידיה כשירה, שמוטת ירך כבהמה טריפה, שמוטת יד כבהמה כשירה, (ב) אפילו למעלה מן הארכובה, (ג) באיזו ארכובה אמרו, מארכובה הנמכרת עם הראש בשוק, שלש ארכובות הן, אחת שנמכרת עם הראש, ואחת למעלה הימנה, ואחת דאית בה (ד) בוכנא ועייל באפותא, והוא למעלה מכולן, והאי דקתני למטה מן הארכובה, למטה מן צומת הגידין הצומת הגידין בארכובה אמצעית קבועי דההוא דלמטה מכולן נמכרת עם הראש כי נחתכה כשירה, (ה) והגך תרתי עלייתא כי נחתכה אחת מהן טריפה, (ו) דומן שנוטל צומת הגידין טריפה, (ז) ואלו הן צומת הגידין דעילוי ערקומא היכי (דפרחי) [רפרעי] טבה, ממקום שהגידין צומתין ועד מקום שמתפשטין, (ח) בלוטי הוה צומת הגידין בלועי לא הוה צומת הגידין, (ט) תלתא חוסי הוה חד אלימא וחד קמיני (י) איפסק אלומא הא איכא רוב מניין, איפסק קמיני הא איכא רוב בנין וכן הלכה, (יא) בעופא שיתסרי [חשי] הווי איפסק חד מנייהו טריפה (יב) אפילו לא אשתירי אלא כהוש הסרכל מכל חד וחד כשירה, (יג) והלכתא נשבר העצם וניקב העור ויצא להויץ, אם עור ובשר הוסיף את רובו כשירה, ואם לאו טריפה, (יד) וכמה רובו, (טו) רוב עוביו ורוב הקיפו, (טז) ואם נשברה מן הארכובה ולמטה (ססולה) [כשרה] מן הארכובה ולמעלה (כשרה) [טרפה], ואם מן הארכובה למטה יצא העצם חותך את העצם ומשליכו והשאר כשר, ואם מן הארכובה ולמעלה יצא העצם הכל אטור, ואם היה העור חופה את רובו אפילו מן הארכובה ולמעלה

הערות

שהוא בכל כ"י ובתמים דעים, וחסר גם בפרדס, (טז) אין מקיפין, כן קתני כמו שהוא בכל כ"י ובתמים דעים, אבל בפרדס נשמטה ג"כ, (יז) בין קודם שהיטה כ"י הוספתו וכ"ה בכ"י א' ו"י ובתמים דעים, אבל בכ"י ב' ובפרדס חסר ג"כ :

[קד] (א) בהמה שנתחכו רגליה טריפה, הוא בפרדס כ"י רל"ו והוא ספסר האורה, ובפרדס ווארשוי שכה המ"ל הציג ספסר האורה, אבל בסוף הסימן הציג לנכון, ע"כ ספסר האורה אבל בדרום קושטי ישום לנכון ספסר האורה, וכן נמצא כל הסימן בספר תמים דעים להראב"ד כ"י ק"ה והביא, כתוב בספר האורה ועיין כששנה חולין ע"י ע"א, (ב) אפילו למעלה מן הארכובה, היכות אלו אין להם שייכות למה שלמעלה מהם, רבנמרא לא כן רק על שבורת רגל מה שאין כן בשבורת יד וגם הלשון ארכובה אינו נוטל כי אם על רגלי בהמה ולא על ידי, עיין סוף פ"ק דמס' אהלות וכפי הנראה חסר כאן, (ג) כאיזה ארכובה אמרו, חולין שם, (ד) בוכנא ועייל באפותא, עיין רש"י חולין ג"כ ע"א, והערוך ערך בוכנא כתב ש"י בוכנא עלי, אפותא מכתשת וראש הצלע משופת כמין עלי ובתוליה תקוק כמין מכתשת משני הצדדין ושני ראשי הצלעות נכנסין בהן עכ"ל, (ה) והגך תרתי עלייתא כי נחתכה אחת מהן, בפרדס בשעות והגך תרתי כוליותא, (ו) דומן שניטל, בכל כ"י ובפרדס וחתים דעים הני וכן שניטל, (ז) ואלו הן צומת הגידין דעילוי ערקומא היכי דפרעי טבהא, חולין ע"י ע"א, וע"ש כשירשיני, (ח) בלוטי הוה צומת הגידין, שם שם, (ט) תלתא חוסי הוה חד אלימא וחד קמיני כ"י, חולין ע"י רע"ב, (י) איפסק אלומא הא איכא רוב מנין איפסק קמיני הא איכא רוב בנין, בגמרא שם הגירסא איפסק אלומא אודא רוב בנין איפסק קמיני הא איכא רוב בנין, (יא) בעופא שיתסרי חוסי הווי, נטרא שם, (יב) אפילו לא אשתירי, שם שם, (יג) והלכתא נשבר העצם כ"י, בגמרא שם תרי נשבר העצם ויצא לחוין אם עור בשר הוסיף את רובו סותר, (יד) וכמה רובו, שם שם, (טו) רוב עוביו ורוב הקיפו, בגמרא שם כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן רוב עוביו אמרו לה רוב הקיפו, ע"ש בשרשיי, (טז) ואם נשברה מן הארכובה

נמי כשר, י) נשבר העצם אם רוב הבשר קיים, האבר והבשר [מותין ואם לאו זה וזה אסורין, למטה מן הארכובה אם בשר קיים] זה וזה מותר, ואם לאו האבר אסור והבשר מותר, יח) שמוטת ירך בכהמה טריפה, שמוטת נף בעוף טריפה, היישין שמא ניקבה הריאה וצריכה בדיקה בריאה, יז) [ועוף שנמצא מכה באנפיה צריכה בדיקה בריאה], וכיצד בודקה מביא שפופרת של קנה דק ומכניסה בפי קנה של ריאה ונופחה ובודקה, ועוף שאין מרה בכבד שלו, בודקין בכבד שלו, וכיצד בודקין אותו מוצין אותו, אם יש טעם מר בכבד, אמרין מרה הוא וכבד בלעיתיה למדה וכשירה, ואם לאו טריפה, ועוף שנשברו רגליו למטה מן הארכובה כשירה, [אבל למעלה טריפה], כדאמרין בכהמה, והא דאמרין למטה מצומת הנרדן כשירה, אם צומת הנרדן קיימת, הני מילי היכא דליכא למיחוש להניא או לשאר שרצים, אבל אי איכא למיחוש לטרקא דהויא אי בעי למיכל מיניה באומצא או בקדרת, צריכה בדיקה בתגורא, וכיצד בודקין אותו תולין הבשר בתנור בשפוד אם עומדת על השפוד ואינה מתנפלת מן השפוד בידוע שבריאה הוא ולא נשכה נחיש, ואם נופלת הבשר מן השפוד בידוע שנשכה נחיש ואסורה, ועוף אם נשברו אנפיו או רגליו או שנמרסו כנפיו ולא נשתיר בו אלא כנף אחד כשר, וגף של עוף האבר השלישי כמהובר לנף שנשבר כולו, ויצא העצם לחוץ ולא נראית שום מכה בצלעותיו, ולא כבשר שעליהן אותו העוף טריפה, ואי איתבר נפא דעופא ואין רוב הבשר קיים ההוא אבר שדינן ליה דאסור משום אבר מן החי ושאר העוף שרי באכילה, וגף עוף שנשבר פרק ראשון ושני מותר, פרק שלישי דלהרי הגוף אסור.

קנה סדר אלו מריפות בעוף.

ה) אלו מריפות בעוף נקיבה הוושט, ופסוקה הנגרתה, היכתה חולרה על ראשה, מקום שעושה אותה טריפה, נוקב הקודקבן, ניקבו הדקין, נבלה לאור ונחמרו בני מעיה, אם ירוקן פסולין אם אדומין כשרין ג) ואיזה בני מעיים אמרו בלב וקודקבן וכבד שדינם להיות אדומין, ולכך אם הוריקן פסולין, ואם האדמו כרינם כשירה, ג) דרסה וטרפה בכותל או שרצצתה בהמה ומפרכסה, אם שרתה מעת לעת ושחטה כשירה, ואם לאו טריפה, ד) עוף שנחבט על פני המים, אסור משום ריסוק איברים, וכיון שישט מלא קומתו דיו, ולא אמרן אלא ממטה למעלה, אבל מלמעלה למטה, אימור מיא הוא דאשפליה ואם מים עומדים הם, לא ישנא מלמעלה למטה, ולא שנא מלמטה למעלה, לא חיישינן דאיהו קא מבגיא, ה) ואי (איכא) שרא ציבא וקרמיה לציבא לא חיישינן, אי מקרבי קשרי חיישינן, ליה ביה קשרי לא חיישינן, ו) כותני עביד בטוני חיישינן, לא עביד בטוני לא חיישינן, ז) דייק ולא נפיץ חיישינן, דייק ונפיץ לא חיישינן.

הערות

ולמטה פסולה, תקנתי שציל כשירה, וכן מן הארכובה ולמעלה כשרה ציל טריפה, כמו שהוא בכל כיי ובפרדם ובספר תמים דעים, יז) נשבר העצם אם רוב הבשר קיים, ומרא שם, והוספתי בפנים כמו שהוא לנכון במרא שם ובכל כיי ובפרדם ובתירה, יח) שמוטל ירך בכהמה, חולין ניו ע"א, וע"ש בפירש"י ובחוס', יט) ועוף שנמצא מכה באנפיה, הוספתי כמו שהוא בכל כתבי יד ובפרדם ובתירה, כ) שפופרת של קנה, חולין ניו ע"ב :

[קנה] ה) אלו מריפות בעוף, משנה חולין ניו ע"א, ובכל כיי גם בפרדם מ"י דליא מחובר זה המין עם דין צומת הנרדן שלפניו, ג) ואיזה בני מעיים אמרו בלב וקודקבן וכבד, ומרא שם ניו ע"ב, ג) דרסה וטרפה בכותל, משנה שם ובפרדם הוסיף המדפיס דרסה חולרה, וזה טעות כי הכוונה דרסה אדם ברגליו כמו שפירש"י, ד) עוף שנחבט על פני המים, חולין ניו ע"ב, ה) ואי שרא ציבא, שם שם, ו) כותנא עביד בטוני, שם שם, ז) דייק ולא נפיץ, שם שם, ח) נעות גסה חיישינן, במרא

(ח) נעורת גסה היישיגן, דקה לא היישיגן (ט) חול הנס היישיגן, חול הרק לא היישיגן
 (י) קוטמא נהילא היישיגן (יא) [אבק] דרכים לא היישיגן, (יב) חיבנא ועביד (בוזני) [בונא]
 היישיגן, לא עביד (בוזני) [בונא] לא היישיגן, (יג) חושי וכל דמנייהו היישיגן, (יד) שערי
 וכל דמנייהו לא היישיגן, (טו) כל מיני קטניות לא היישיגן לבר מחימצי וחפצי.
 (טז) כללא דמילתא כל דחביש לא היישיגן, כל דסריך היישיגן, (יז) ועוף שנצוד בדבקה
 בחד גפא כשירה, (יח) בתרי גפא טריפה, (יט) ואי שהא ומסניא כשירה, (כ) זכרים
 המנחין זה את זה אין בהם משום ריסוק איברים, ואי נפיל לארעא היישיגן, (כא) הני
 דיכרי (דנתקי) [דפתקי] ננבי יש בהם משום ריסוק איברים, (כב) [בית המטבחים אין
 בהם משום ריסוק איברים] צפרניו נועץ בקרקע עד שמגיע לארץ, (כג) נפילה שאמרו
 צריכה בדיקה (כד) כנגד כל החלל כלו, אם שהתה מעת לעת אינה צריכה בדיקה
 וכשירה, (כה) עמדה אינה צריכה בדיקה מעת לעת, (כו) עקרה ידה לעמוד, אף על פי
 שלא עמדה [עקרה] רגלה להלך, אף על פי שלא הלכה, (כז) רוב הסרא אמר ננעדה
 לעמוד אף על פי שלא עמדה, וספק דריסה עד דמלייא ליה תריסר ירחי שתא אסור,
 (כח) והיכי דמירסא תיותא צריך בדיקה (מספק) (כט) [מכפא] דמוחא ועד אטמא.

ה ע ר ו ת

שם איחא דקתא היישיגן ופירשיי נעורת סברי גבעולין הננערין מן הפשתים כשמנסצין אותן, גם לפנינו
 בנמרא שם דקדקתא לא היישיגן, ופירשיי דקה מן הדקה וגם הדקה (ט) חול הגם, שם דף ג'ב
 רע"א, (י) קישמא נהילא, שם י"א מע"ב, ע"ש בפירשיי, (יא) אבק דרכים לא היישיגן, ציל היישיגן כמו
 שהוא בנמרא שם, (יב) תובנא ועביד בונא, כציל והוא שם שם, ע"ש בפירשיי וכן הובא בערוך ערך
 בונא, ופי' הבילה, וכן הוא לנכון בכל כ"י, (יג) חושי וכל דמנייהו, שם שם, (יד) שערי וכל דמנייהו
 לא היישיגן, בנמרא שם הני היישיגן וכתב שם במסורת השי"ם גי' מהר"ם שוף לא היישיגן, (טו) כל
 מיני קטניות לא היישיגן לבר מחמצי וחפצי, בנמרא לפנינו נירסא אחרת כל מיני קטניות אין בהם
 משום ריסוק איברים לבר מן רוביא חימצי אין בו משום ריסוק אברים, חפצי יש בו משום ריסוק
 איברים, ע"ש בפירשיי, אולם גי' הערוך בערך חפצי כל מיני קטניות לא היישיגן לבר מחמצי וחפצי
 הוא כנורסת האורה, רק לפנינו היתה הני המצי בה"א, וע"ש בערוך השלם גם בערך חסן ד' ושא
 גורם לבר מחמצי, וכן הוא העיקר ע"ש, ובפרדס נשמטו המלות, כל מיני קטניות לא היישיגן ונשאר
 רק המלות לבר [ציל לבר] מחמצי וחפצי, וראיתי בכ"י ב' הני גי'ב חפצי בה"א אבל בכ"י א' וגי'
 הנירסא חפצי בחי"ת, (יז) כללא דמילתא כל דחביש לא היישיגן כל דסריך היישיגן, וכן הוא בכל
 כ"י, ובנמרא שם הנירסא כללא דמילתא כל מידי דמשרוק אין בו משום ריסוק איברים לא משרוק
 יש בו משום ריסוק איברים, וע"ש בפירשיי, ובפרדס הנירסא משובשת כללא דמילתא כל דחפץ
 היישיגן כל דסריך לא היישיגן, וצ"ל כמו לפנינו ובכ"י האחרים, (יז) ועוף שנצוד בדבקה, עיין בנמרא
 שם ובפירשיי, עיין בערוך השלם ערך דבק, (יח) בתרי גפא טריפה, ע"ש בפירשיי, (יט) ואי שהא
 ומסניא כשירה, בכ"י א' וגי' ואי שהיא וקיימא ומסנייא כשירה, ובכ"י ג' ואישתוריה [ציל ואי שהיא]
 וקיימא דמסניא כשירה, ובפרדס גי' שהתה וקיימא ומסנייא כשירה, (כ) זכרים המנחין, חולין גי' ע"א,
 (כא) הני דיכרי דנתקי ננבי, בנמרא שם הנירסא הני דוכרי דננבי, וע"ש בפירשיי גם הני שם אין חוששין
 משום איברים, ובפרדס הני דוכרי דפתקי ננבי יש בהן משום ריסוק איברים והי"ם כל דמתוורן מחמת
 יראה אבל מתוורן מחמת תשובה (השבה) [תשובה] מעליא עבד, והוא כלשון הנמרא שם, (כב) בית
 המטבחים, הופסתי כמו שהוא בכל כ"י ובפרדס, והוא בנמרא גי' ע"ב, וגם הסיום צפרניו נועץ, הוא
 בנמרא שם, (כג) נפילה שאמרו, הנמרא שם, ומכאן מובא בתמים דעים כחוף סי' קמ"ה, (כד) כנגד כל
 החלל כלו, בנמרא שם כנגד בית הגלל כולו, וגם נירסת רשיי כנגד כל החלל, וכן בתמים דעים כנגד
 כל החלל כולו, (כה) עמדה אינה צריכה בדיקה מעת לעת, בנמרא שם עמדה אינה צריכה מעת לעת
 בדיקה ופירשיי עמדה אסתיתין קאי שנפלה מן הגג ועמדה ולא הלכה אינה צריכה שהייה מעת לעת,
 (כו) עקרה ידה לעמוד, בנמרא שם הני פשטה ידה לעמוד, וגם בתמים דעים תביא עקרה ידה,
 (כז) רוב הסרא אמר, שם שם, (כח) והיכי דמירסא תיותא, בפרדס בסעתי והיכא דמירסא תיותא, ציל
 דמירסא, (כט) מכפא דמוחא ועד אטמא, עיין חולין גי'ד ע"א, וע"ש בפירשיי, ובתום שם דיה אילמא.

ובכל דוכתא דכי מינקיב מישרפא מיניה (ג) אי איכא סומקא להדיא טריפה. וסימן לטריפה שנים עשר הודש בזכרים ובנקיבה אם ילדה תוך שנים עשר הידש (ה) שרייא לאלתר :

[קן] הלכות גיעולי בציים.

(א) גיעולי בציים מותרות. (ב) ומאי ניהו הני בעידי דאיתביניהו תותי וינתא למיעבדיניהו אפרוהים ודחקיתניהו ונתא ולא יתיבא עלייהו. אי נמי בציים [דספגן] מארעא דלא עבדן אפרוהים שריין. וליכא למיהש להו דילמא ארחישו. וביעתא דמיא ונתא ולא נמר קליפתן ההיצונה שרייא. ולית בהו משום אכר מן החי. (ג) וביצה טמאה אסורה (ד) וביצה טריפה אסורה. ואפרוח של ביצה טריפה מותר. (ה) והיכא דאיערבא ביצה טריפה בהדי בציים אהרות. אפילו באלף כולן אסורות. דביצה השובה היא ולא בטלה. (ו) ואית דאמרי כי אמרינן דלא בטלה. היכא הנולדה בשבת וזים טוב. והוי ליה דבר שייש לו מתירין. ואפילו באלף לא בשיל. אבל ביצה טריפה דאין לה מתירין ודאי בטלה. (ז) וצריכה רובה ביצה ושישים והיא אסורה. בשישים ואחת והיא מותרת. והני מילי דאית בה אפרוח. אבל ביצה של עוף טמא שנתבטלה עם בציים שהורות אינה אסורה. ואינה צריכה שיעור. דקיימא לן דביעי ולא כלום. (ח) וביצה האיתכשיל בהדי בישרא (ט) אסור למיכלא בחלבא. דאמרינן בלעה מן בישרא :

[קן] הלכות איסור חלב ודם.

(א) אסור למיכל כבדא בקריא. אלא היכא דטווי ליה מעיקרא ושלקו ליה בתר הכי. אבל אי שלקי ליה מעיקרא אסור. והני מילי כבדא. (ב) אבל טחלי שמנא בעלמא הוא. (ג) והלכתא בין כבדא בין טחלי ומישפודיניהו בשפודא תותי בשרא שרי. עילוי בישרא אסור. ולדיון אסור לגמרי בין תותי בשרא. בין עילוי בישרא לפי

ה ע ר ו ת

בפרוס בטעות טמא דאטמא ועד מוחא. וציל מכסא דמוחא ועד אטמא. וביה לנכון בכיי אי וכי ובתמים דעים. אבל בכיי גי בטעות מיפא דמוחא עד איומא. (ג) אי איכא סומקא להדיא. כיה בבל כיי גם בתמים דעים. אבל בפרוס בטעות אי איכא תומקייא להדיא. (ד) שריא לאלתר. אחר זה כתוב בכיי גי סליקו הלכות טריפות. וככיי אי סלוק להו הלכות צומת הגידין ושבורת יד ורגל ועצם ועצד בבחמה ועוף והריסה ונפילה :

[קן] (א) גיעולי בציים מותרות. תולין סיד עיב ופי' גיעולי בציים עיין ברש"י שם. ובתוס' שם ד"ה גיעולי והביאו בשם הערוך שפי' שהבו התרנגולת על בית רחמה ומפלת בציים שלא נמרו. ולשון גיעול כמו שורו עיבר ולא גיעול (איוב כ"א). ולא נמצא זה בערוך שלמינו. וגם הרא"ש תולין פי' כ"י ס"ב הביא פי' הערוך ועי' במעדני יום טוב. (ב) ומאי ניהו כ"י. כל זה הוא לשון הבבאי ה' בציים (דפוס וויניציא דף ק"יא ע"ד). (ג) וביצה טמאה אסורה. זה ליתא בבבאי. (ד) וביצה טריפה אסורה. בבבאי שם. והוא סגמרא תמורה ל"א ע"א. (ה) והיכא דאיערבא ביצה טריפה בהדי בציים אהרות. בבבאי שם. ובתשובות הגאונים שערי תשובה סי' ק"צ. והוא סגמרא ביצה ג' ע"ב. (ו) ואית דאמרי כ"י. לא נודע לי למי ביון בזה. (ז) וצריכה רובה ביצה בשישים והוא אסורה. בבבאי שם הובא אמר רב נחמן ביצה בשישים ואין ביצה מן המנין והי'ם בביצת אפרוח. והוא בתולין צ"ו ע"ב. (ח) וביצה דאיבשיל בהדי בישרא. בבבאי שם. וכן הוא בתשובות הגאונים שערי תשובה סי' קצ"א. (ט) אסור למיכליה בחלבא. כיה בכל כ"י. גם בשערי תשובה שם. אבל בבבאי הני' אסור למיכלא בכמכא. ופי' מין תבשיל לקוח מעורה שיש בו נטיבו דחלבא. והטאה. עיין ערוך השלם ערך כמך :

[קן] (א) אסור למיכל כבדא בקרייה. ר"ל אם נתבשל בקרייה. ועיין בתולין ק"א ע"ב. (ב) אבל טחלי שמנא בעלמא הוא. שם שם. (ג) והלכתא כ"י. שם שם. דרש מרומה הלכתא בין כבדא בין טחלי תותי בשרא כ"י ע"ש בפרש"י ובתוס' שם. יעיין בשור י"ד סי' מ"א. ובעל אהרות חיים ח"ב (ע' 356) הביא והרשי ו"ל כתב כ"י. וכיון למאמר האורה שלמינו. וגם המרדכי תולין סי' תל"א

שהשפורין שלנו שוכבין אצל האיש, ופעמים ישמים זנב השפור ונמצא התחתון עליון. אבל הם היו תולין בתגורים שפיהם למעלה. (ד) ואי איכא בי דוני תותי כבדא אסור (ה) דרמי דכבדא קפי :

[קז] דין הכחל.

(ח) הכחל קורעו ומוצא את הלבנו, לא קרעו אינו עובר עליו ומתה בשלנו בפני עצמו בהלבנו בקדירה חדשה מותר. (ז) כיצד קורעו ישי ויערב וסתו בכוחל, ושירי לבשוילי בקדירה, והיכי דלא עביר ליה הכי שריו למשווייה לכתחילה אבל לבשויליה לכתחילה לא :

[קח] דין כבד.

(ח) כבד שנמצא בתבשיל והוא ניטל מן העוף לנמרו, ואחר כן נתכשלו בין בצלי בין בקדירה עם התבשיל ושאר הבשר משערים בשישים בין הבשר ושאר תבשיל ובשר לאו מין כבד הוא, שהכבד דם הוא, אלא שהתורה התירה כנגד דם, ובשר העוף והמרק והירקות הוה ליה מין בשאינו מינו ומשערינן ליה בשישים כשאר איסורין שבתורה בנותן טעם שהם בשישים. (ז) אבל אם התך העוף ונשאר הכבד עם אבר אחד מן העוף, כל אותה התיכה שהאבר תלוי בה נדונית ככבד, וכוליה הוא התיכה דאיסורא, וכי משערינן בכוליה התיכה משערינן, שצריך להיות ישישים כנגד כל אותה התיכה כולה, ומיהו עוף אף על נב דלענין שיעורא נידונית ככבד, לענין מינה לא וחשיבה ככבד אלא ממין העוף שהוא, ואם אין בקדירה ממין אחר ישישים באותה התיכה לא בטלה, ואפילו במאה עופות ממינו, דהא מין במינו הוי, דאלו הכבד כשהוא לבדו נחשב הכבד בעוף ובמרק ובקיבה דכולהו לאו מין כבד הוא, אבל עכשיו נחשב כבד דבוק בהתיכת העוף הוי כל ההתיכה אסורא ומסלקינן כל מין כמי שאינו, ואם נשאר במרק ותבשיל ישישים בכל ההתיכה שהכבד תלוי בה מותרת, התיכה עצמה אסורה, ואם לאו הכל אסור, דכולהו סבירו להו דמין במינו לא בשיל, וחתיכה עצמה נעשית נבילה, ואוסרת כל ההתיכות כולן, וכולהו סבירא להו (ג) דכל מין במינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלה, אבל כשהכבד לבדו ואין בהבשיל ישישים כמותו, התבשיל והכבד מותר (ד) כדאמרין הכבד אסרת ואיזה נאסרת ואם מתובלת אסרת ונאסרת :

ה ע ר ו ת

הביא ומספ רש"י השפורין דידן לעולם אסור וע"ש. (ד) ואי איכא בי דוני. שם שם. וע"ש בפורשיי. (ה) דרמא דכבדא קפי. שם שם. וע"ש בפורשיי :

[קז] (ח) הכחל קורעו כו', משנה חולין ק"ט ע"א. (ז) כיצד קורעו, בנמרא שם ק"ט ע"ב :

[קח] (ח) כבד שנמצא בתבשיל. בכ"י חיד"א מחובר זה לסימן שלפניו, אבל הוא דין לעצמו. והוא דין כבד, לכן דשמתי סימן בפני עצמו. וכל הסימן הובא בספר תמים דעים סי' קצ"ג ומתחיל כתוב בספר האורה כבד שנמצא בתבשיל, ובדין כבד עיין בפרדים סי' רכ"ב ורכ"ד (לא בשם האורה) ועיין בתשובות חכמי צרפת סי' ע"א, ושם הובא תשובה בשם ר' יצחק בר' יהודה ז"ל, וכן עיין שם סי' ע"ב ובהערות הרב הר"י מיללער. (ז) אבל אם התך העוף ושאר הכבד, עד סוף הסימן הובא בארחות חיים ח"ב נצד (355) המתחיל ור"ש ז"ל כתב, וכונן בזה לספר האורה שלפנינו. (ג) דכל מין במינו ודבר אחר סלק את מינו, חולין ק' ע"ב. (ד) כדאמרין הכבד אסרת. שם ק"א ע"א :

ספר האורה

[קו"י] דין לב.

(ב) ולב שנתבשל בדמו שלא נקרע אסור כל זמן שלא יקרענו. (ג) כדאמרין הלב קורעו ומוציא את דמו. לא קרעו קורעו לאחר בישולו ומותר. (ג) ואיתי בבית רבי לב שנתבשל בקדירה בנופו של אפרוח נסרך בו בכריתו והחירו דבי כיששים באפרוח. לפי שכל אפרוח נעשה התיכה דאיסורא ובעינין ששים באותה התיכה. (ד) ומאן דשחיש בר יונה או אווזא ומשוי ליה בתנורא. לא בעי למלחיה ולמקרעיה. דבי בעינין קרעיה ומליחה לקדירה ובישול. אבל לצלי כיון דמנה ליה לבית השחישה לתחת לא צריך לא קרעיה ולא מליחה. כמו לקדירה. אבל ראש שלא נקרע ונתבשל עם המזה. בין נמלח בין לא נמלח אסור. מוליאתא לקדירה אסורה. אבל לצלי בשמוד או על גבי נחלים שריא. ודוקא שאין בו תכלין או ביצים אבל נתן בו תכלין או ביצים אסור. (ה) ומי ששחש אוזיים ותרנגולים ובני יונה והוציא הכבד שלהן והריחן ומלחן מכפנים ומבחיון. ואחר כך נטל בשר שלוק ובני מעיין שלוקין וערב אותן עם תכלין וביצים ומילא בהם תרנגולים או בני היונה או האווזין וקשר אותם שלא יצא כלום ובשלם בקדירה הכל מותר. ואם נשתייר מן הכבד ולא הכיר בהן עד לאחר בישול ודאי אסורין הן. כיון שהכבד אסורה לקדירה הוא וכל שעמה היכא דמתובלת. ואם איכה מתובלת אסרת ואינה נאסרת. (ו) ואסור לבשל את הכבד במים לברו ולא עם הבשר עד שיצלה אותו תחלה על האש. ואסור לבשל המזה שכראש:

[קח] דין נקירת הבשר.

(א) חמשה הוסי איכא בחיותא. תלתא משום תרבא. ותיתי משום דמא. דשחלא ודכפלי ודכולייתא משום תרבא. דידא ודלועא משום דמא. (ב) חמשה קרמי איכא בחיותא (דכוחלא) [דשחלא] ודכפלי ודכולייתא משום תרבא. דמוקרא ורביעי משום דמא. (ג) ונפקא מינה להיכא דצלאן אלו משום הלב אסורין. ואלו משום דם מותרין. שהאור שואבת את דמן ועוד הנך דמשום הלבא התכינהו ומלחינהו [אסורין והנך דמשום דם

ה ע ר ו ת

[קן ***] (א) ולב שנתבשל. זה אינו מוכא בתמים דעוב שם. ועיין בעין זה בספר הפרדס (לא בשם האורה) סי' רמ"ד. וגם בארחות היים ח"ב (ע"ד 355) הובא זה ג"כ בשם הרי"ש ז"ל. והוא המאמר שלפנינו. (ב) כדאמרין. חולין ק"ט ע"ב. (ג) ראיתי בבית רבי כ"ו. וכן הובא זה בארחות היים שם והוא הביא הלשון ומעשה בא לפני רבי. אולי תלמיד אחד כתבו בשם רש"י. או הם דברי רש"י בעצמו. והכוונה לרבו של רש"י. ועיין בתשובות הכ"ט צ"פ סוף סי' ע"ב. (ד) ומאן דשחיש בר יונה. זה הובא בספר האסופות כ"י מד' ע"א בשם ספר האורה. (ה) ומי ששחש אוזיים ותרנגולים. גם זה הובא בארחות היים שם. והביא כתב הרי"ש ז"ל מי ששחש כ"ו. וכיון כספר האורה שלפנינו. (ו) ואסור לבשל המזה שכראש. וכן הביא הרמב"ם סי' מה' מאכלות אסורות ה"ז. וכתב עליו הרב המניד ז"ל המנהג הזה לא משם בכל ישראל שאין מבשלין מזה של ראש. ובמקומותינו מוציאין המוח מקדירת הראש שהוא נתון בו. ואח"כ קורע הקרום שעליו ומלחו והרי הוא מותר אפילו לקדירה. ועיין בסוד וי"ד סוף סי' ע"א:

[קת] (א) חמשה הוסי איכא. בכ"י היריא רשום דין נקירת הבשר. אבל בכ"י א' ב' ו' רשום דין נקיות הבשר. והמאמר חמשה הוסי איכא תלתא משום תרבא כ"ו. הוא בגמרא חולין צ"ג ע"א אמר אב"י ואיתמא רב יהודה המשה הוסי הו. תלתא משום תרבא. ומירשי' ה' חופי' הו' ה' מקומות ובהם חומים של אימור. (ב) חמשה קרמי. שם שם. (ג) ונפקא מינה כ"ו. זה לא נמצא לפנינו בגמרא ש"ו. ותקנתי המאמר כמו שהוא לנכון בכ"י א' כי השמיט המעתיק מן ומלחינהו עד ומלחינהו. ובכ"י ב' ו' המאמר נלקח ג"כ בחסר. וכצ"ל ונימ' להיכן דצלאן אלו משום הלב אסורין [ואלו משום דם מותרין שהאר שואבת את דמו ועוד] דאלו דמשום הלבא אי התכינהו ומלחינהו אסורין והנך דמשום דמא אי

אי התכניה ומלחינהו] שרי. ז) והאי תרבא דקליבוסתא אסור וענוש כרת. וזה הלב שעל הכסלים. ה) תרבא [דעל] וושתא והובלילא וסניא דיבי. ועל [קרקשתא] [קשתא] דכרכשתא דלא מהבר בכרכשתא. ו) ותרבא דחובלילא דהוא תרבא דעל כבדא. ותרבא דעל כולייתא (עס) [עד תרבא] חורא דתותי מתני דפֿיֿסומא. ז) דעל כריסא. ותרבא דגיד הנשה. וקרמי וחוטי דכפלי וחוטי דכולייתא ורקרמי ודכוהלא כולהו אסורין. משום כל הלב וכל דם לא תאכלו [ויקרא נ' י"ז]. ח) תרבא דלבא שרי. ט) צריך שיוציא כל מוח שבראשו. י) וצריך שיקח כל החלב שעל הכליות. ושלמשה מן הכליות. והלב שעל גבי העצמות שתחת הכליות. ועצם גופו שתחת הכליות ישליכנו ולא ישאיר אפילו כשעורה אחת. ואם השאיר הייב כרת. ועוד צריך שיטול גיד הנשה כולו ויהתוך הירך כולו. ולא ישאיר מגיד הנשה כולו. בכל הירך אפילו כחוט השערה. וישבור העצמות שהן בירך שיש בהן שמנונית גיד הנשה. וישליך אותו לחוץ וישול השמנונית שבירך וישול החלב והקרומ שעל גבי השחול [וישליך] [וישלוף] הווירדין שבשחול שהן חלב. וישול הקרום שעל הכליות. והחושין שבתוך הכליות. וישול הקרום שעל הכסלים. וחושין שבתוך הכסלים. שהן המשה חושים שלשה בכסל ימין. שכל אחד ואחד נחלק לשנים חושין. ושנים חושין בכסל שמאל. שכל אחד ואחד נחלק לשלשה חושין. וכן כולם הם שנים עשר חושין. ויבדוק אהריהן וישרש אותם עד שיטול את כולם. ולא יניח מהם אפילו כחוט השערה. ואם הניח הייב כרת. והייב ליטול החלב שעל גבי הקיבה עד אטה ברקין. י"א) כדאמרין ריש מעי'א באמתא בעי'א נרדא. י"ב) וישול החושין שתחת הירדים. ושחתת הלשון שהן בראשו. וישול החושין שבצואר שהן אסורין משום דם שבתוכן. ואל יניח אפילו כחוט אחד ככל הבחמה. לפי שיש חושין שאסורין משום דם. י"ג) [ויש חושין שהן אסורין משום חלב]. של שחול ושל כסלים. י"ד) [אסורין משום חלב. של יד ושל להיים משום דם. ואל יניח קרום בבשר לפי שיש קרום שאסור משום חלב. ויש קרום שאסור משום דם. של שחול ושל כסלים] ושל כליות אסורין משום חלב. כיצת בהמה ושחתת מוח שבראש משום דם. אותן חושין ואתן קרומים שאסורין משום חלב אין להם תקנה אלא בעקירה והשלכה. ואתן שאסורין משום דם הותך אותן ומלח אותן ואפילו לקדירה שפיר דמי

ה ע ר ו ת

התכניה ומלחינהו שרי. ז) והאי תרבא דקליבוסתא. טס שם. ועיש בפירש'י. ה) תרבא [דעל] וושתא והובלילא כוי. ומצאו המקור שנובע מן בהגי ה' סריפות [דפס] וויניציא דף כ"ט"ס [ע"א] עד משום כל חלב וכל דם לא תאכלו. ו) ותרבא דחובלילא. וביה בכל כ"י אבל בבחיג לפיטו הגירסא ותרבא דחלב ליבא. אין ספק שעל דחובלילא. וראויה בבחיג הוצאות הרבה הרע הילדעס הייסקר זיל [גד 529] ונמצא לזכור ותרבא דחובלילא ותיקון הרב הייל באמצע שציל דחלב ליבא. אין ספק כמו שראה בנרסס. אבל הסתי' בוח הגירסא הנכונה. ז) דעל כריסא. כ"ה בכל כ"י. וכן בבחיג הוצאת הרב הילדעס הייסקר. אבל בבחיג דפוס וויניציא בשעות דעל פרסא וציל כרסא. ח) תרבא דליבא שרי. כ"ז בהיג שם: ט) צריך שיוציא כל מוח שבראשו. סכאן הוא דברי בעל האורה. ועיין לעיל סי' ק"ז *** הערה ו'. י) וצריך שיקח כל החלב שעל הכליות ושלמשה מן הכליות. כל זה נמצא במהור וויטרי סי' ע"ט. דין ניקוי של בשר וניקורו. ומתחיל צריך אדם שיטול כל חלב שעל הכליות בקצת שנויים ע"ש. ובהארה הוא בשלימות יותר מאשר הובא במהור וויטרי. י"א) כדאמרין ריש מעי'א באמתא בעי'א נרדא. הילין צ"ג ע"א. וזה לא מובא במהור וויטרי שם. י"ב) וישול החושין שתחת הירדים. הובא במהור וויטרי שם. ושם מובא רק וישול את החושין אשר תחת הירדים כולן. ואת החושין שבצואר שאסורין משום דם. וזה הוא לפיטו בכ"ף. י"ג) ויש חושין. הובסתי כמו שהנא בכל כ"י. י"ד) אסורין משום חלב. הובסתי כמו שהוא בכל בחבי י"ד. והשמים המעתיק מן ושל כסלים עד ושל כסלים :

ספר האורה

ומותר ואסור לאכול חלב ודם אפילו כשיעור חיטה אחת. שנאמר כל חלב וכל דם לא תאכלו [ויקרא ג' י"ז]:

[קט] דין מליחה.

לענין מליחה הלכה למעשה (ב) מדיה ומלח (ג) לאלתה. (ד) ומניחו על גבי כלי מנוקב. (ו) ושוהה כדי הילוך מיל. (ז) ואחר כך מנפצו ממלחו יפה יפה. הילכך חייב אדם למלוח את הבשר ביותר. ולהרבות עליו מלה. ולא תהא המלה גלגליתא. ולא דקוקתא. משום דלא נפיק דמא מן בשרא. (ח) אלא במליחה דכעין חנושי. (ו) כדאמרין רב דימי מנהרדעא ממלח להו במלחא גלגליתא ומנפין ליה ממלחיה. כי היכי דלא נפיל מלהא במיא בשעת הרחתה. וליהדר דמא וליפיק במיא והדר ליבלע בישרא לדמא. אלא מנפין ליה ממלחיה מאבראי ומדה ליה במיא. (י) וזהו שאמרו חכמים מליח הרי הוא כרותח. שאם נמלח עם חלב הרי הוא כצולה הבשר בדלא נקריה לחלב מינה ואסור לאכול אותו הבשר לעולם. (כ) וכבוש הרי הוא כמבושל. שאם מלח הבשר בקערה. דמי כאלו בשלו בקדירה בדלא מלחיה ואסור לאכול אותו בשר לעולם. ואפילו צלי אלא ימכרנו לנוי. והקערה אין לה תקנה עד שיעילתה. (ט) פירוש אחר כבוש בחומץ ותבלין הרי הוא כמבושל. לפי שחוזק החומץ מוציא את הדם ומוצה כמו מלה. ולפיכך אם ישם חתיכת בשר בדלא מליח בחומץ כדי למצוץ הדם ויש עמה חתיכת איסור. הרי הוא כאלו נתבשלו יחד ושתייהן אסורות. כמו אם נמלחו יחד שתייהן. (י) ודגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב אסורין. (יב) משום דדגים רפו קרמיהו [וקדמין] ופלטי. (יג) ועופות קמיטין ובתר דניחי דגים פלטי עופות ובלעו דגים בשר ובשר מותר. מפני ששניהן פולטין בשוה כאחת ומרודין לפלוט ואין יכולין לבלוע. (יד) ומליחת בשר שאמרתם שבני אדם מומנין אותו במלה. לא יפה הם עושין ששמננית של חתיכה כיון שנטמן במלה נצטמק בהן הדם ואינו יוצא. והוי לן לעניות דעתין דאין מולחין אלא על גבי כלי מנוקב. ואם עבר ומלח הבשר אסור. משום דמליח הרי הוא כרותח. (יד) [וישוהה הדם והוה כמו שנתבשל בה אבל מכל מקום אם לא נשתהא הבשר כשיעור מליחתו דין הוא להתירו ולהתיר הקערה ועוד מדין אחר יש להתירו משום דמליח הרי הוא כרותח דאמרין. הני מילין דאינו נאכל

הערות

[קט] (א) מדיה ומלח. הולין קייג ע"א. ט' ומניחו על גבי כלי מנוקב. בנמרא שם אמר שמאל אין מניחין בשר מלוח אלא על גבי כלי מנוקב. וכן הוא בהרמב"ם הי' מאכלות אסורות פ"ו ה"יא. (ג) ושוהה כדי הילוך מיל. כן הביא גם הרמב"ם הי' מאכלות אסורות פ"ו ה"י. וע"ש במגיד משנה שהביא בשם הרמב"ם ז"ל שכתב ושיעור צליה (כי בהיג כתב ושיעור מליחה כשיעור צליה). פירשו הגאונים כדי הילוך מיל. (ד) ואח"כ מנפצו ממלחו יפה יפה. בנמרא שם ומנפץ ליה. פירש"י ומנפץ ליה למלחא לאחר זמן מפני שהדם נבלע בה. אבל מלח דקא אין צריך לנפץ שהוא נתכת מעצמה. (ח) אלא במלחא דכעין חנושי. בעל העיטור הביא המלה לא יחא עבה אלא דק דק דקקתא כגון חושי דבהכי נפקי עביל. וזה לא כאשר הביא בעל האורה. (ו) כדאמרין רב דימי מנהרדעא. הולין קייג ע"א. והוראת גלגליתא פירש"י מלה גפה. והערך בערך גלל די פירש הוק כאבן ויהי מלשון אבן גלל [עורא הי' ח. ז]. וזהו שאמרו חכמים. הולין קייג ע"ב. (ח) וכבוש הרי הוא כמבושל. שם שם. (ט) פירוש אחר כבוש בחומץ ותבלין. וכן פירש"י הולין קייג ע"ב. (י) ודגים ועופות שמלחן זה עם זה. הולין קייג ע"ב. וכן הוא ברמב"ם הי' מאכלות אסורות פ"ו ה"י מ"ו. (יב) משום דדגים רפו קרמיהו כ"ו. נמרא שם ועיין בפירש"י ובתוס' שם ד"ה ודגים. (יג) ועופות קמיטין. עיין ברש"י שם. (יד) ומליחת בשר שאמרתם כ"ו לא יפה הם עושין כ"ו. והוי לן לעניות דעתין כ"ו. נראה כי הוא לשון הגאונים ואולי נובע מבעל העתים שדרכו לכתוב כן. (יז) ושוהה הדם כ"ו. הוספתי עפ"י

מחמת מלחנה אבל נאכל [מחמת מלחן] לא. מיהו כיון דאין רוב העולם בקיאין בשיעור המליחה שפיר דמי להחמיר. עו) אין מניחין כלי תחת הבשר לצלי עד שיכלה כל מראה אדמומית שבו. פו) מנא ידעינן ואסקה רב אשי דלית ליה תקנתא. יז) עד דמיתת תרי או תלת גללי מלחא. יח) ושדי ליה בי דונני. בתר הכי שביק ליה עד דצייל ושפי ליה ושדי. שהשמן צף למעלה והדם יורד למטה, ודוקא תרי או תלתא אבל שפי לא. יט) ההוא בר אווזא טווייה כ) דאתא קמיה דרבי בסעודתיה דלא אמלח אפילו לצלי, ולא אכל מיניה, מהאי טעמא כל) דאמר מר אין הבשר יוצא מידי דמו לעולם עד שיריחנו יפה יפה, וימלחנו יפה יפה, ואף על גב דצלי הוא, נהי דלא בעי מליחה כל כך כמו לקדירה. מליחה מיהא לצלי בעי. כג) דאמרין מולחין בשר לצלי אבל לא לקדירה, כלומר אינו צריך למלוח בלקדירה, דאיידו דצלי הוא דאיב דמא. ואף על פי שלא אכל ממנו רבי הניח תינוקת לאכול ממנו. כד) דאמרין קטן אוכל נבילות לתיאבון אין בית דין מצווין להפישו, וכל שכך הכא דאין איסורו חמור נבילות. כה) הנהו תרי יוני דאישתבחי בבית רבי והדיחום ומלחום בכלי מנוקב, ולאחר ששהתן שיעור מליחה הניחום בכלי אחר שאינו מנוקב, ונתמצו שם מן מליחתן, כסבורין הם לומר מליח הרי הוא ברותה, אמר רבי הואיל ושהו בכלי מנוקב תחילה כשיעורן מותר, שהרי אלו נתנן בקדירה עצמה ונתבשלו מותרין, הכא נמי לא שניא, וציר זה שנתמצה אינו אלא מי מלח, ואין כאן שום דם, ואם לא נשתחו בכלי מנוקב תחילה, רואין את הנתון לתוך הציר, והותכין וזרקין אותו והשאר מותר: כו) לונביל שבשלו בקדירה בלא צלי רבי מתיר והוא שנקרהו ומלחו יפה יפה, שלמיכך אין [בני ארם] רנילין לבשלו בקדירה, כי אם על ידי צלי, לפי שפינו הלוקים וכסבורים שאין המלה נכנס לתוכו. רבי אומר אין לך חלק בבשר יותר מהחיות הגתלות בעצם [השוק] כז) שקרין שורייין, וגם הבשר שתחת העצמות הקטנות שמעורין כז) עם ראשי הוניש חלק הוא

הערות

כ"ז בי אבל בכ"ז אינו הוא כמו לפנינו. רק אחר מלוח, כרוח איתא שם, והני מילי. עו) אין מניחין כלי תחת הבשר כ"ו, חולין ק"יב פ"יא. ע"ז) מנא ידעינן ואסקה רב אשי, שם שם. יז) עד דמיתת תרי או תלת גללי מלחא, במסרא שם אלא מסרא ביה תרתי גללי מלחא. ע"ין בפ"י רש"י ובתוס' והב"א. ה"ג תרי גללי מלחא. יח) ושדי ליה בי דונני, זה ליתא לפנינו, וכ"ה ג' הרי"ף ושם איתא בכ"ז דונני, וכ"ה בראיש חולין פ"ח ס"י ל"ה, וכן הביא הערוך בערך גלל ר', והוראת כי דונני תמצא ברש"י שם ק"יא רע"ב כי דונני שנתחין כלי לקבל השומן בדרך שאנו עושין לאוונין והוא נקרא בי דונני בלשון ארמי. יט) ההוא בר אווזא טווייה, מירוש בר אווזא מ"ן ע"ף [ענפס] ופ"י טווייה צלי, וזה הובא במספר איסור והיתר כ"י מרש"י ס"י ק"יא ורשום שם ד"ן בשר, והובא כמו לפנינו 'ההוא בר אווזא דאתי לקמיה דרבי, כ) דאתא קמיה דרבי, הכוונה על רש"י ז"ל או רש"י כתב כן על רבו, כל) דאמר מר אין הבשר יוצא מידי דמו לעולם כ"ו, הכוונה לדבריו שמואל חולין ק"יב ע"א, כג) דאמרין מולחין בשר לצלי אבל לא לקדירה, ע"ין ביצה י"א פ"א, כד) דאמרין קטן אוכל נבילות לתיאבון, ובסוף ק"יא רע"א, כה) הנהו תרי יוני דאישתבחו בבית רבי כ"ו, זה מובא ברותה, שם ת"ה בשם מנח"י ר' שלמה (רש"י), וע"ין באו"י הל"י מליחה פ"י תע"ז וכ"ה מנשה זו העתק מספרי רבינו שלמה ספידר ה"ר שמעיה ז"ל לפנינו ומתחבת הרב רבינו שמחה מו"טרי ז"ל וידעו שפירשו או הוא או ה"ר שמעיה לפני רבינו שלמה ז"ל וע"ין בה"ס חולין ק"יב ע"ב ד"ה ודע"ס, וע"ין בתשובות חכמי צרפת ס"י ע"ז, וע"ין בפרדס ולא בשם הגדרה ס"י רכ"ז, כז) לונביל שבשלו בקדירה, גם בכ"ז אי מחובר ד"ן זה לד"ן שלפניו, אבל בכ"ז ב' ז' מתחיל ס"סן לפני עצמו, ורשום ד"ן לונביל שבשלו בקדירה, ובמספר חמ"ס רע"ס להראב"ד ס"י ק"ד הובא ד"ן לונביל מספר האורה עד ואין אנו חוששין בכך, וכ"ה ע"ב מספר האורה, וכן הובא במספר איסור והיתר ר"י ור"י, ובא"ה כ"י לרש"י ס"י ק"יב ע"ב ר"ק ע"ז ואין אנו חוששין בכך, כז) שקרין שורייין, וכן הוא במס' אי' ובי' ז"ל, ובא"ה כ"י לרש"י ס"י ק"יב פלוש בלע"ז, ובתמ"ס, רע"ב ס"י ק"ד שקרין אישקקיל, כז) עם ראשי הוניש, בכ"ז א' ו' הוניש ובכ"ז ג' הוניש ובא"ה ראשי

ביותר, ואין אנו חוששין בכך : כח) פעם אחת מצא רבי בקערה שלפניו עצם בראש אחד על הירך ותלוי בו באתו בשר כט) שקורין רשילה, חרק לכלב מפני שהגדין צומחין בו אבל שאר בשר שנתבשל עמו התיר לפי שאין בנידין בנותן מעם. ל) מעשה בשוק שהיו בו נידין ושומן מגיד הגשה שנתבשלה עם שאר הבשר ולא נגקר, והתיר רבי, אף על פי שאותן נידין מגיד הגשה הן מתפרשין לט) דקיימא לן אין בנידין בנותן מעם והשומן שבו מעם ויש בשוק עצמו ששים כדי לבטלו, ואף על גב דליכא בשאר התבשיל כדי לבטל השוק מותר שהרופס מבטל את השוק זכ) ואף על גב דהלכה כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בשיל, מודה רבי יהודה במין ומינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, ג) והיכא דאישתלי ובשלה לאסמא כי אית בה ניד הגשה, אם יש בה בנותן מעם הרי זה אסורה, וכיצד משערינן אותה כבשר בלפת, ד) ואמר רב הונא כבשר בראשי לפתות, דמרידי פסי ולא יהיב מעמא, ואי ליכא שיעורא בנותן מעם שרי ליה לדידיה, וכל התבשיל מותר, ואף על גב לט) דקיימא לן דאין בנידין בנותן מעם נהי דלית ביה מעם ולא צריך לשיעוריה מכל מקום שמנו אסור, דישאל קדושים נהנו בו איסור, לו) וקונקות שלו נמי מיסר אסורן, ולא שנו אלא שנתבשל בה, אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לניד, והיכא דאמלח ניד הגשה בהדי ירך שרי ליה לניד הגשה והבשר מותר, ז) דכי אמרינן מלוה הרי הוא כרותה, דצלי, כדאמרינן קולף ואוכל עד שמגיע לניד, לח) אמר רבא אמור רבנן במעמא בנותן מעם דאפשר למיפעמיה בהן, מין ושאינו מינו בין דהתירא בין דאיסורא דליכא למיקם אשעמא כנון שמנונית דניד, אי נמי מין ושאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא נוי למיפעמיה משערינן בששים וכשהן משערינן משערינן בבשר ובקופסא ובקלחת ובזוטב, ט) פירוש קופסא פונדריילא דק דק של בשר ותבלין המתאספ בשולי הקדרה, קלחת קדירה, וכי נתבשלה התיכת נבילה עם שאר התיכות ומים ותבלין או ירקות אמרינן סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, וכי משערינן בדידיה משערינן ולא במאי דנפיק מיניה, י) שומן הלב וישל בין הדקין הוא לא מקרי בשר אלא הלב מקרי, יא) כדאמרינן הלב העשוי ככובע וכיון שנפל בו הלב משהוא מחלב

הערות

היוניא, ובתמים דעים היוניא, כח) פעם אחת מצא רבי בקערה, זה הוא באיסור והיתר כפי מה קיב, וכן הובא בפרדס ולא בשם האורה) מה רליכ באמצע המימן, ושם יש למחוק מלת, אותיות ובספוס אהרן, צריך ליסר אחר עי"ש, גם חסר שם המלות או חרק לכלב, כט) שקורין רשילא, וכיח בבב"א ובי וני, אבל בפרדס שם הנירכא וקורין אותו בלשון לעו רשיא, ובלשון כנען צשאק ובלשון עברי כף הירך, ובאיותו הובא ג"כ רמא, ל) מעטה בשוק שהיו בו נידין ושומן מגיד הגשה, הובא באיסור והיתר מה עי"ש, וכן נמצא בתשובות חכמי צרפת פי' קצת באירוכות יותר עי"ש, זכ) דקיימא לן אין בנידין בנותן מעם, חולין צ"ש מע"ב ועיש במירשי"י, לט) ואף על גב דהלכה כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בשיל, שם קי ע"א, ועיש במירשיי ובתוס', ג) והיכא דאישתלי ובשלה לאסמא, עיין חולין צ"ו ע"ב וברשיי שם ד"ה כבשר בלפת, ד) ואמר רב הונא כבשר בראשי לפתות, חולין צ"ש ע"ב ועיש במירשיי, ט) דקיימא לן דאין בנידין בנותן מעם, שם שם, לו) וקונקות שלו, עיין ברשיי חולין צ"ב ע"ב ד"ה קונקות, ש"י נידין דקים ההולכים באורך הירך מתחת הבשר מגיד התיצון לניד המניס והן הן מן האבורין לפי שהן רבין ונתנין מעם אבל ניד עצמו שהוא בראשי השומי קשה הוא וכעץ בעלמא הוא עכ"ל, ז) דכי אמרינן מליח הרי הוא כרותה, חולין צ"ו ע"ב, לח) אמר רבא אמור רבנן במעמא בנותן מעם, חולין צ"ו ע"א, ט) קופסא פונדריילא דק דק של בשר, ברשיי חולין ק"ב ע"א מפרש ג"כ קופסא פונדריילא דק שבכשר שצולל ליסוד הקדירה, והמלה צרפת fondrille, י) שומן הלב, כל המאמר הוא בפרדס ולא בשם האורה) מה רמיו, ובפרדס שם כמות המימן נראה לן, צ"ל נראה להכי, וגם ואין באחד מהם מבר, הצינ המויל מה כובב להרות כי בלתי מוכן, ויש לתקן כדי ליתן מעם, גם אחר מלת מצופינן צ"ל ואבורין, יא) כדאמרינן הלב העשוי ככובע, חולין ס"פ ע"ב.

של איסור נאסר, ושל צלעות ושל אליה ושל חזה. ההוא בשר שמן נקרא ומין בשר הוא, ולאו מין חלב הוא, ואם נתבשל עם חלב של איסור בנותן טעם, ואם נתבשל עם בשר איסורו במשהוא, ואיזהו חלב איסור, חלב הכליות, וחלב שעל גבי הכרם, ושעל גבי הרקין, אבל שומן הירך מין בשר הוא, וחתיכה שאסרה שלא במינה ונותן טעם הולכין אחרי האוסר, ואחר הנאסר להחמיר, כיצד כנון בשר שנאסר בחלב של איסור אוסרת חלב של היתר במשהוא, והולכין אחרי הנאסר, כדאמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות כולן, מפני שהן מינה, ובצירופי אסורין נראה לרבי (נג) הלכה כרבי מאיר בנוירותיו ומצטרפין, כנון חלב וחלב בקדירה ואין באחת מהן כדי ליתן טעם מצטרפין ואסורין והכא חידוש הוא, (נד) וכן הלכה כרב, ושמואל בכל איסורין שבתורה במינה במשהוא, ושלא במינה בנותן טעם, ורבא הוא מבתראי וקם בשיטתיה, (נה) דאמר רבא הילכתא חמץ בומנו בין במינו בין שלא במינו במשהוא, דכל איסורין שבתורה במשהוא, שלא במינו במשהוא, דגור שלא במינו אטו מינו בחמץ; (נו) חלב ובשר (נז) אין [רבין] יכול לעמוד בהם אם שני מינים הם, ויש ביטול החלב בחתיכת בשר, ואם לאו, וקא אויל רבי לחומרא ואמר אין לו ביטול, בשר ודם, ששיטא ליה דשני מינים הם, (נח) בשר שנתבשל בקדירה, דרך הוא לתת עליו מלח מפני הטעם, ורבי אין מולחה בשבת, אף על פי שיכול להערים בו, (נט) כהא דרב אדא בר אבהו מערים ומלח ליה נרמא נרמא, אף על פי כן אין רבי רוצה לעשות במבושל, הואיל ואין בשר מבושל נפסל בלא מלח, ובשר חי למולחו בשבת אי אפשר, דלא שייך הכא על ידי איערומי, דהא לא ניתן לבשל ולאכול בשבת, ורבי מתיר למלוח הרבה חתיכות בבת אחת על קרש אחר, וכשיהפוך אחת יהפוך את כולן, ואמר לן רבי דהכי הילכתא דהכי הוא בצלוי דמיתר, ולא אמרינן הרי הוא כמבושל אלא דבר שמליה כל כך שאינו נאכל מחמת מלחו עם המלח שעליו כנון היריגנייש שאם עולין עמהם דנים טמאים אסורין, אבל היריגנייש עצמן ממולחין נהנו בו היתר, מפני שאין דנים טמאים עולין עמהם לבדן הם נמלחים, אבל סתם דנים מלוחים של גוים של דנים טמאים עולין עמהם ונמלחים עמהן אסורין, דמליח הרי הוא כרותה, ושמעתי מפי מורי על בשר יבש מליח אם לא רוחץ והושם בקדירה, אין בכך כלום, [ומה

ה ע ר ת

(נג) הלכה כרבי מאיר בנוירותיו, עירובין ס"ז ע"א, (נד) וכן הלכה כרב ושמואל בכל איסורין שבתורה במינה במשהוא, מפניו לי רע"א, (נה) דאמר רבא הילכתא חמץ בומנו בין במינו בין שלא במינו במשהוא, (נו) חלב ובשר, גם בכי אי מחובר זה למח שלפניו אבל בכי בי וגי מתחיל סאמר בפני עצמו דין חלב ובשר, (נז) אין [רבין] יכול לעמוד בהם, תקנתי כמו שהוא בכי בי וגי, אבל בכי אי חסר גיב טלח, רבי' ונמצא בחשיבות הכפי צרפת ס"י ע"ג חלב ובשר אין רבי יכול לעמוד אם שני מינים הם ויש ביטול לחלב בחתיכות אם לאו כו', וסם הוא באריכות וסיום ר' יהודה מפי הרב ר' שלמה נח"ע, הוא ר' יהודה בר נתן חתנו של רש"י, וגם בספר איסור והיתר כ"י ס"י ע"ה הובא זה, אבל שם לא מסיים ר' יהודה מפי הרב ר' שלמה, (נח) בשר שנתבשל בקדירה דרך לתת עליו מלח מפני הטעם רבי אין מולחה בשבת כו', זה נמצא בפרדס ולא בשם האורח' בכ"י רכ"י בסופו, ויען כי משונה קצת, איזתיק בל הכתוב שם, רבי אין נותן מלח על בשר מבושל כשהוא אומלחו בשבת אלא כל מה שרוצה לאכול באותה שעה, אבל למלוח ולהצניעו אסור דמליחה אב מלאכה, כדתנן הגד צ"ו והמולחו וכו' ואף על פי שהמליחה מתניתא אינו במליחה בשר, ועוד שיכול לומר למלוח זו ואוכלנה עכשו והותר נמלך ואינה אוכלה, כדתנן דתהא מערים ומלח נרמא נרמא, ובשר חי למולחו בשבת כדי שלא יפריח אי איפשר בכל דכשבת לא שייך לאיערומי ככיום טוב, דהא לא ניתן לצלות ולבשל בשבת ואמילו לשללו אסור דהוא מוקצה עכ"ל, (נט) כהא דרב אדא בר אבהו מערים ומלח, ביצה י"א רע"ב

שאמר שמואל^ל מדיח ומולח ומדיח, ההוא הדחה אחרונה לא מפקה דם, דכל דם האיברים כבר יצא במליחה, ולא הוצרכה הדחה אחרונה אלא כדי לרוחצו מרם שנתלכלך בהוין שיצא ממנו, הילכך השתא כשרובש אין בו שום לחלוות דם ומותר. (ט) הביאו לפני רבי דגים קטנים לאחר שנתבשלו ומצא ביניהן דג טמא, והכשירן רבי וסיהרן רבי מן האיסור והשליכו חוצה, ואמר רבי הואיל ומצא האיסור בעין לא נשאר שם אלא טעמו ובטל בששים כשאר טעמי איסורין, אבל אם לא נמצא האיסור וידועין שנפל שם אפילו כרבי רבכות לא בטיל, ושיבוש הוא ביד האומר אם יש שם אלף בטל דכי יש שם איסור אפילו באלפי אלפים לא בטיל, דבריה לא בשילה, והיכא דברקיניה ויהיב טעמא, לעולם טעמא לא בטיל, כדאמרינן בכמה דוכתא, ואמרינן נמי יש בהן בנותן טעם בין יש שם להעלות באחד ומאה בין אין להעלות באחד ומאה אסור, דטעמא לא בטיל אבל כי לא יהיב טעמא בעינן ששים לבטול: כל טבה שנמצא אחריו חלב כוזה מלקין אותו, כשעורה מעברינן ליה: סכין ששחטה בה אסור לחתוך בה רוחה: קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רוחה: ככר שחתך עליה בשר אסור לאכלה והני מילי דאסמיק: (י) פעם אחת הביאו לפני רבי טלה שלא היה לו אלא כוליא אחת והכשירו, ודוקא ניטל אבל הקטינה עד כסול, או לקתה מחמת מכה טריפה: (יא) אסור לטבח לחתוך עצם דמפרקת לאהר שחיטה קודם שתצא נפשה, דאמרינן בחותך מפרקתה של בהמה עד שלא תצא נפשה אף על גב דאין לחוש לכבוד בשר, (יב) לבליעת דם באברים חיישינן:

[ק] הלכות בשר בחרב.

(ב) כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים, העוף עולה עם

ה ע ר ו ת

ובאות מ"ו הבאתי כשב הפררם הנוסח כדבא דהוה מערים ומלח גרמא גרמא, (ג) הביאו לפני רבי דגים קטנים לאחר שנתבשלו ומצא ביניהן דג טמא כ"ו, נמצא גם בספר איסור וחיית כ"ו לרשי מ"ו ע"ו בקצת שינויים, וכך איתא שם פעם אחת הביאו לפני רבי דגים שנתבשלו ומצא דג טמא אחד ביניהם והכשירן רבי וסיהרן מן האיסור והשליך המטא חוצה, ואמר הואיל ומצא האיסור לא נשאר באחרים אלא הטעם ובטל בששים כשאר איסורין, ואף על גב דמינן במינו לא בטיל, הכא שאינו מינו רבה עליו ומבטלו ובתחילת בשול נתנו שם מים יותר מששים באיסור, אבל אמר רבי אם לא נמצא האיסור וידועים אנו שנפל שם לא בטל עולמית דבריה לא בטיל, ואם סלק האיסור בטל טעמו בששים, והורה רבי הלכה למעשה עכ"ל, ובתשובות חכמי צרפת מ"ו ע"פ הובא זה כלשון האורה ומ"ם והורה רבי למעשה וזכר צדיק לברכה, וכן הובא באו"י ח"א מ"ו תפ"א והורה בן למעשה, ועיין ב"י סור י"ד מ"ו פ"ג, ובספר תמים דעים להראבי"ד מ"ו קט"ג מספר האורה, (ד) פעם אחת הביאו לפני רבי טלה שלא היה לו אלא כוליא אחת והכשירו, מבאן עד סוף הסימן הוספתי עפ"י כ"ו א' אבל בכ"ו ב' וג' הסר נ"ב, והתחלה נמצא באיסור והיתר לרשי מ"ו פ"ח, (ה) אסור לטבח לחתוך עצם דמפרקת לאחר שחיטה כ"ו, נמצא באיסור והיתר מ"ו ק"ה, ושם הוא קצת בסגנון אחר, וי"ל דין מפרקת אסור לטבח לחתוך עצם דמפרקת בשעת שחיטה כדרך שעושין לחיה ולבהמה כדי שלא תפסק, דאמר מר החותך מפרקתה של בהמה עד שלא תצא נפשה הרי זה מכבד, את הבשר ונוול את הכריות ומבלע דם באיברים, ונהי דליכא למיחש לכבוד ולגוילה משהו דלא זבינו וישראל במשקל, הבלעת דם באיברים מיהו איכא ע"כ, וכן יש לתקן לפנינו ומה שהביא דאמר מר החותך מפרקתה וכו', הוא כנמרא דולין ק"ינ ע"א אמר שמואל משום רבי חי"א השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה הרי זה מכבד את הבשר ונוול את הכריות ומבלע דם באיברים, וע"ש בפירש"י, (ו) לבליעת דם באיברים חיישינן, אחר הסיום הוה נמצא עוד בכ"ו א' מאמר אחד המתחיל קיירה של חרם הדרשה שנתנו לחוכה חלב וכו' עד סופו המסיים ח"ל אשר תבושל בו ישרה, לא הוספתי כי נמצא בספר האורה בסוף מ"ו ק"ה, ושם העירוני בהערות שלי:

[ק"ו] (ב) כל הבשר אסור לבשל בחלב, נרמס בפררם מ"ו רמ"ו מספר האורה ורשום הלכות בשר בחלב מספר האורה, ובסוף מ"ו רמ"ט מ"ם ע"ד באן מספר האורה, והמאמר כל הבשר אסור

הנבינה על שלחן אחד ואינו נאכל. (ג) אכל נבינה מותר לאכול בשר בקנוה הפה. אכל בשר אסור לאכול נבינה. אלא אם כן שהה שיעור סעידתא אחריתא. (ד) רבי אומר לאכול חלב אחר דנים מבושלים בלא קנוה מפני שומן שבפירור ושבקערה. דנים שעלו בקערה מותר לאכלן בכוחה. (ה) צנון שחתכו בסכין אסור לאכול בכוחה. (ו) רבי אינו מניח לאכול בשר ונבינה על השלחן. ואפילו לאותן שאין מופלגין ממנו בהוצאה ואפילו הוא יושב בראשו של שלחן. אלא אם כן נוטל את המפה על ברכיו ואוכל לעצמו. או לעשות מחיצה בין הקערות כינו לבין האוכלים. (ז) והביא ראיה מהא דשני אכסנאין זה בא מן הצפון וכו' ותני עלה לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה וכו' : צורר אדם בשר ונבינה במטפחת אחת. ובלבד שלא יהיו נוגעין זה בזה. וכשאוכלין נבינה ואחר כך אוכלים בשר רוחצין ידיהם ופיהם כמים ומקנחים פיהם יפה יפה : (ח) מורי ראה מעשה שבא לפני זקני ר' שמואל הכהן. (ט) בכף הבשר שבאה בקדירה של חלב. ושאלתי קמי מורי כסוי קדירת חלב כשהוא רותחת או הלוף ובדבר המכסה קדירת בשר בשעת בישול. ואמר משערינן בכל הבסוי. (י) והעיד רבי יעקב בר יקר על כף חולבת שהגיסו בה קדירה מלאה בשר. ושיער בששים. לפי מה שנכנס בקדירה. (יא) ולא לפי כולה. טיפת חלב שנפלה לתוך קדירה ויש באותה קדירה בשר כמו אותו חלב ששים טעמים כמותו. בשל אותו חלב ומתרת אותה קדירה באכילה. דקימא לן כל איסורין שבתורה בששים. הוין מדברים שאמרו חכמים כנוון אלו איסורין ואיסורין בכל שהוא. וכנוון תרומה שאינה בטילה אלא באחד ומאה. וכנוון ערלה וכלאי הכרם שאינם בטילים אלא במאתים. וכנוון תבלין ופלפלין ששיעורן במעמך. וקימא לן כרבי יהודה בין בטיפת חלב שנפלה על הבשר ולא ניעה. ויש בה כדי ליתן טעם באותה התיכה. בין בחלב הדבוק בהתיכת בשר. ויש בה ליתן

ה ע ר ו ת

לכשל בחלב. הוא במשנה חולין ק"ג ע"ב. ועוף עולה עם הנבינה. הוא במשנה קיד ע"ב. (ג) אבל נבינה. נמרא שם ק"ה ע"א. (ד) רבי אומר לאכול חלב אחר דנים מבושלים בלא קנוה כו'. כן הובא שם בס"י רמ"ז בפרדס מספר האורה. ונמצא גם בגוף הפרדס (לא מספר האורה) בס"י רמ"ז רבי אומר לאכול חלב אחר דנים מבושלים בכלים של בשר בלא קינוה מסוף הא דאמר רבי ויהנן אסור לאכול חלב אחר התבשיל ולא אמר אחר הבשר שימ אפילו אחר דנים שישם פרור שנחבשלו בו וסיוסם הקערה שנאכלו בו. (ה) צנון שחתכו בסכין. בכ"י ז' הגירסא בסכין של בשר. ובפרדס שם מספר האורה חשמיטו המלות. צנון שחתכו בסכין אסור לאכול בכוחה. (ו) רבי אינו מניח לאכול בשר ונבינה על השלחן כו'. זה נמצא באיסור והיתר להשיי כ"י מ"י ע"ב. וכן בתשובות הכמני צרפת כ"י ע"ה. ויזן כי משונה הנוסח ושם הוא מתוקן יותר אעתיק הלשון הנמצא ב"י המקומות הנ"ל. אין רבי מניח לאכול נבינה או חלב על שלחן אחד שהוא סועד עליו בשר ואפילו לפי שמופלי ממנו בהוצאה. ואפילו הוא עומד בראש השלחן אלא אם כן הוא נוטל למפה יל ברכיו ואוכל לצד אחד שלא על השלחן דאמרינן שני אכסנאים זה בא ממקום אחד וזה בא ממקום אחד אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה נבינה ואין חוששין ותני עלה לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה אכל מכירין אסור. (ז) והביא ראיה מהא דשני אכסנאין. חולין ק"ז ע"ב. ותוספתא חולין פ"ה. (ח) מורי ראה מעשה שבא לפני זקני ר' שמואל הכהן. בכ"י ב' וני לפני זקינו רבי שמואל הכהן. ובפרדס שם מספר האורה לפני זקינו ר' שמואל הלוי. ולא ארע מדוע נשתנה והצני ר' שמואל הלוי. במקום שבבל ד' כ"י כתיב ר' שמואל הכהן. (ט) בכף הבשר שבאה בקדירה של חלב. בכל כ"י א' ב' ג' ו' ונס בפרדס מספר האורה. בכף בשר שבחשו בה קדירה של חלב. והנה פה חסר הפסק ומצאתי בתשובות חכמי צרפת מ"י ע"ה כתוב מעשה היה בביתו של רבי שבחשו קדירתו רותחת בכף חולבת והתיר רבי הטאבל והכף והקדירה. וישי טעמים שהתיר. (ט) והעיד רבי יעקב בר יקר. כ"ה גם בכ"י א' ו' ז' וני. אבל בפרדס שם מספר האורה ועוד ר' יהודה בר יקר צ"ל והעיד רבי יעקב בר יקר. והוא רבי של רשיי ותלמידו יגביה. (י) ולא לפי כולה זה נשמט בפרדס מספר האורה. גם נשמט מה

טעם, ואפילו אין בו כוזה דהא חצי שיעור אסור מן התורה התיכה עצמה נעשית נבילה ואין מועילין שאר ההתיכות לכטלה וכולן נאסרות, ואפילו הן אלק, דבהא קיימא לן נמי כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל, דהא קם ליה רבי בשושתיה דרב ושמואל קיימו בשושתיה דרב ושמואל דאמרו תרווייהו כל איסורין שבתורה במינן במשהוא והלכה כרבי יהודה נמי באיפשר לסחמו אסור וכולה נעשית נבילה מין במינו לא בטיל, אלמא אם יש ברוטב לבדו יותר משישים בכל ההתיכה שקבלה את הטעם הרוטב מכטלה ומשליך לחוץ אותה התיכה וכולן מותרות, ובהא אפילו רבי יהודה מודה דכל מין ומינו ודבר אחד סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו : אסור לאכול חלב בכפות שאכלו בהן אוכלין חמין של בשר, אלא אם כן מגעילין ברותחין בכלי בכלי שני בין של קרן בין של עין : (ח) חלב הנמצא בעור הקיבה קרוש שמולחין אותה בעורה בין שנותנין בה חלב אחד בין שמולחין אותה קיבה בחלבה אסור משים בשר בחלב ממש לאסור הנבינה איסור נמור דמה שכנסו בקיבה חלב נמור הוא (י) כדתנן כשרה שינקה מן המריפה קיבתה אסורה, שמע מינה דחלב מריפה חשבינן ליה ומריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת מפני שכנוס במעיה והוה ליה כנתון בקערה, (יג) ותניא נמי קיבה שבישלה בחלבה אסורה מפני שהוא כנוס במעיה [והוה ליה כנתון בקערה] : וכחל שבישלו עם הבשר אסור, ובשישים מותר, וכחל מן המנין, וחלב הקיבה הנמלח עם הבשר משנתנו טעם זה בזה נעשו שניהם איסור, כדקיימא לן חתיכה עצמה נעשית נבילה, וכל טעם היוצא עוד מן חלב הקיבה בין טעם הבשר שבו בין טעם החלב שבו הכל אסור לפי שכולו נבילה, וכשמתערב חלב זה עם חלב נבילה הוה ליה מין במינו חלב נבילה וחלב היתר, וכבר מסקנו חתיכה נעשית נבילה ואסרות כל ההתיכות כולן ולא אמרינן בר גיטין טעם הוא מפני שאף טעם החלב שהיה מתחילה נעשית כולה נבילה : (יד) המעמיד חלב בעור הקיבה, אם יש בה כדי ליתן טעם בחלב, הרי זו אסורה, חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, ולא בישלו הגוי, (טו) אלא שהביאו צונן, ואין בכל אותה מדינה דבר טמא, ודאי מותר לאכול בין חי בין מבושל, בין לעשות נבינה, אבל נבינות גוים ודאי אסורות, מפני שמחליקין סנייה בשומן חוויר, יש אומרינן מפני שמעמידין אותה בשרף ערלה, ויש שמחמירין בדבר משום פרצה, דחלב שחלבו גוי אסורה, ואף על פי שאין עמו בהמה טמאה, מעשה בקטן ששתה חלב כססל אחד, ונשארו צהצוהי חלב, והשליכו לתוך קיתון של מים, והיה סיר מלא בשר על הכירה ונתנו מן המים שבקיתון לתוך הקדרה ושיער הקדרה בששים מההוא קדירה שאכלו בה חלב, טעם אחת שכחו ונתנו בה בשר חם, והשליכוהו לקרן זווית, והיו גוים אוכלין בה את חלבן, ושכחו בה קיבה כשירה, והתיר רבי את החלב, (טז) לפי שנשתמש בה צונן, (יז) קדירה של חרס חדשה שנתנו

הערות

שלאחריו יסופר חלב שנמלה לתוך קדירה, (יח) חלב הנמצא בעור הקיבה קרוש שמולחין אותה בעורה, זה הובא בארחות חיים ח"ב הלכות אימורי מאכלות מ"י ס"ח (צד 331) בשם הרי"ש ז"ל, וכונן בזה לפטר האורה, ועיני רש"י חולין קפ"ז ע"ב ד"ה הרי זו אסורה, וגם הובא בבבלי ק"ו (דף קכ"ב ע"א) בשם הרי"ש, ונוכח מספר ארחות חיים, (יט) כדתנן בשירה שינקה מן המריפה קיבתה מותרת, במסגת חולין קפ"ז ע"ב, (יג) ותניא נמי קיבה שבשלה בחלבה, שם ק"ש ע"ב, (יד) המעמיד חלב בעור הקיבה, בכל כיו מחובר זה עם המימן שלפניו, אבל בפרסם הציג המויל בזה מימן מפני עצמו, והוא שם מ"י רמ"ה, (טו) אלא שהביאו צונן ואין בכל אותה מדינה דבר טמא כ"ו, כ"ה בכל כ"ו א"י ו"י, אבל בפרסם מספר האורה מ"י רמ"ה תיקן המויל והביאו אלא אפילו צונן אסור, ואם אין בכל אותה מדינה דבר טמא, תיקן בן מדנמסיה, (עו) לפי שנשתמש בה צונן, כ"ה גם בכ"ו א"י, ובכ"ו ב"י ו"י הגירסא לפי

ספר האורה

לתוכה חלב, ושמו בה קיבה ונתחמץ ואחר כך הוחמו בה המין בתוכה, ולשו בה את העיסה, אותו הפת אסורה באכילה, דאשכחנא דאסר רהמנא טעמא דאיסורא כאיסורא ממש, מדנלי רהמנא נבי נזיר מיין ושכר יזיר [במדבר ו' ג']. יח) ותנן משרת ליתן טעם כעיקר, יט) ותנן מיסת חלב שנפלה על ההתיכה של בשר, אם יש בה בנותן טעם אסורה, ואמר אביי טעמו ולא ממשו בעלמא והני מיא הואיל ואית בהו טעמא דחלבא הוה ליה כהלבא, כ) ותנן אין לשון את העיסה בחלב, ואם לש כל הפת אסורה כולה, ולא מיבעיא היכא דאיתיה לאיסורא בכלי שאסור הכלי, אלא אפילו הרתיח האיסור בכלי אחד ונתנהו רותח בכלי אחד נאסר אף האחרון, כל) כדתנן אחד כלי שבישל בו, ואחד כלי שעירה לתוכו רותח אחד קדשי קדשים, ואחד קדשים קלים, מעונין מריקה ושטיפה, והוא הדין לכלי חרס שמעינין שבורה, כז) דתנו רבנן אשר תבושל בו ישבר [ויקרא ו' כ"א] אין לי אלא שבישל בו, עירה לתוכו מניין, תלמוד לומר אשר תבושל בו ישבר:

[ק"י] פסק זה מספר העתים.

ח) אין מעמידין בעור קיבת נבילה, אבל מעמידין בקיבת נבילה ובקיבת שהיטת נכרי, ובקיבת כשירה שינקת מן הטרופה, מאי טעמא דחלב המכונס בעור הקיבה פירשא בעלמא הוא, ט) איסור שנפל לתוך היתר, במאי דבלע קדירה משערינן, והני מילי היכי דמשעריי האיסור כמות שנפל שם תחילה, דהתם ודאי משערינן בהיתר דבלע קדירה, אבל אם באנו לשער האיסור כמו שבא לפנינו מצומק בבישול, אין משערינן במאי דבלע קדירה, דהתירא בלע דאיסורא לא בלע, שאף האיסור נבלע ממה שהיה וכי לא משערינן לקדירה עצמה, הני מילי להקל, כגון שהוא של היתר, אבל אם הוא של איסור, כגון קדרה חולבות ובשר רותח לתוך חלב רותח, או כל דבר איסור שנפל לתוך היתר, הם לתוך הם אסור, הם לתוך צונן וצונן לתוך הם, ו) הלכתא כשמואל

הערות

שנשתמשו בה בצונן, ובפרדס סיי רמיח מספר האורה ג"כ כמו לפנינו לפי שנשתמשו בה צונן והציג המזיל סיי כוכב להורות כי בלתי טובין, יז) קדירה של חרס, מאכן עד סוף הסימן כ"ה גם בכ"י ב' ו' גם בפרדס שם ס"ט האורה, אבל בכ"י א' הובא כל זה לעיל, עיין שם הערה ג"א, יח) ותנן משרת ליתן טעם כעיקר, נזיר ס"ז ע"א, יט) ותנן מיסת חלב, חולין ק"ח ע"א, כ) ותנן אין לשון את העיסה בחלב, מסחים ל' ע"א, כל) כדתנן אחד כלי שבישל בו, וכחים צ"ה ע"ב במשנה, כז) דתיר אשר תבושל בו ישבר, שם שם בגמרא.

[ק"י * ח) אין מעמידין, בראשו רשום 'פסק זה מספר העתים' ובספר העתים אשר יצא קצת לאור עולם לא נמצא כל זה, והובא ג"כ בפרדס סיי רמ"ח ורשום 'פסק מספר העתים' והוא ג"כ לקוח מספר האורה, ובסוף הסימן סיים ע"ב מספר האורה, ובכל בו ס' ק"ז ודף קכ"ב ע"א דפוס ווילניא) הביא דין זה בשנינו לשון קצת, וכתב וכן נמי כתב ר"ש ז"ל בשם הבעל העיטור בספר האורה, וכוון לדברי האורה שלפנינו, רק מה שהובא בשם בעל העיטור, היא מ"ס כי רש"י לא הביא את העיטור, שהי אחריו, רק צ"ל 'בשם בעל העתים' והוא המובא לפנינו פסק מספר העתים, וכצאתי בארחות חיים ח"ב ס"י ס"ח (צד 330) כתוב לנכון הרי"ש ז"ל בשם בעל העתים, וידוע כי הכלבו הוא לקוח כולו מספר ארחות חיים, ותחתלת הדין הזה אין מעמידין, הוא בגמרא חולין קס"ז ע"ב, ועיין בתוס' שם ד"ה הכי גרסינן, וראיתי בספר תמים דעים ס"י קמ"ב הביא ג"כ זה מספר העתים, ובסוף הסימן סיים ע"ב מספר העתים, ושם הובא בהתחלה עוד מאמר אחר אשר לא הובא לפנינו בהאורה המתחיל והלכתא קדירה בת יומא, ואחר כך מתחיל גם שם איסור שנפל לתוך היתר במאי דבלע קדירה משערינן, והסיים צונן לתוך הם אסור (עיין הערה ב' וד'), ג) איסור שנפל לתוך היתר, הובא בספר תמים דעים ס"י קמ"ב בשם ספר העתים, ג) הילכתא כשמואל דתתאה נכרי, מסחים ע"ז

דתאגא גבר, הילכך הם לתוך צונן מותר ובעי הדיחה, (ד) צונן לתוך חם אסור. פת שאפאה עם הצלי בתנור אסור לאכלה עם רותח, (ה) ואף על פי שרותה לא נתערב אלא בנסיובי דהלבא, ואינו ממש חלב ונבניה אסור, (ו) ועוד דהאי בניתא דאשווי בהדי בישרא ואסרה רבא מפרזקיא למיכלה בכותחא, (ז) ועוד ההוא תנורא דשחו ביה טהייא (ח) אסר רבא למיכל ריפתא בכותחא, ואי תנור של מתכות הוא (ט) ושגריה מבחון בני וביני שפיר דמי, (י) ואי [תנור של חם הוא] שגריה מכפנים שפיר דמי, (יא) כדתניא אין טשין את התנור באליה, ואם טש כל הפת אסורה כולה עד שיסיק את התנור, ואסור נמי לאפות את הפת עם מוליאתא של בשר או של גבינה בין מנולה בין מכוסה, דההוא פיטמא שעל כסוי המוליאתא הא הזינן דלא מעכבא ריחא כלל למפעפעא שומנא למעלה מן הקרום, ועוד שפותחין אותה בכמה מקומות כדי שלא יתנפח קרום של מעלה, וקרום של המוליאתא לאו כלום דקא נפיק ריחא וריחא מילתא הוא, ואף לרבירי האומר ריחא לאו מילתא הוא, הני מלי תנור שלהם שפתחו למעלה, דלא מעכבא ביה ריחא, דנפיק דרך פתחו ולא אישתהוי לגייה ריחא דאיסורא, ולא מפשמי אהרדי, אבל תנור דידן שפתחו מן הצד, ודאי קא מעכב ביה ריחא ומפשמי אהרדי איסורא מהתירא ומנא תימרא שפתח תנור שדברו בו החמים בשפתחו למעלה דבכל רוכתא אשכתן דתני מדביקין פת בתנור בדופני התנור, ולא בקרקיעתו, ותי אמרין נבי יום טוב עצים שנשרו מן הדקל בתנור ביום טוב, ולא משכחת לה אלא בתנור שפתחו למעלה ונותנין בו מוליאתא כשהוא מכוסה ואופין אותה עם הלחמים בתנור ובלכד שהיו מרוחקין זה מזה, וכשאינה מכוסה אופין אותה לכדה, ואחר כך מעיינין שלא יצא ממנה על קרקעות התנור, ואופין הלחמים אחר שיוציאנה, אבל של גוי לאפות עם ישראל ודאי אסור, ויראי השא משוחין אותה בפי התנור, ולא בפנים התנור, שלא יהא כל כך הריח ללחמים, אבל הכל מודים שכל מה שנאפה בתנור עם המוליאתא אפילו מכוסות של נבילות וטריפות ודאי הכל אסור דריחא מילתא הוא :

[קיא] הלכות בישולי גוים וגיעולם.

(א) אסור למיכל בישולי גוים בריפתא דילמא אפו לה ארמאי (ב) דתנן אלו דברים אסורין ואין אסורין איסור הנאה, חלב שהלכנו גוי ואין ישראל רואהו, והפת

ה ע ר ת

ע"א, (ד) צונן לתוך חם אסור, ע"כ הובא בתמים דעים שם, (ה) ואף על פי שכותח לא נתערב אלא בנסיובי דהלבא, עיין פסחים סיב ע"א כותח הבבלי מסמסם את חלב משום נסיובי דהלבא, (ו) ועוד דהאי בניתא דאשווי בהדי בישרא ואסרה רבא ספריוקיא למיכלא בכותחא, ומפרזקיא הוא שם מקום, ובפרדס מספר האורה בסעות ספריוקיא, וצ"ל ספרזוקיא, ונמצא לנכון בכל כ"י, (ז) ועוד ההוא תנורא דשחו ביה טהייא אסר רבא, פסחים ל"י ע"א (ח) אסר רבא למיכל ריפתא בכותחא, כנמרא שם אסרה רבא בר אחילאי למיכליה בכותחא וע"ש בפירש"י, (ט) ושגריה מבחון בני וביני שפיר דמי, בפרדס שם ספר האורה הובא בסעות ושגריה מבחון בני וביני, והציג הסויל ס"י כוכב לחורות כי בלתי מוכן, ובאמת צ"ל שם בני וביני, (י) ואי תנור של חם הוא ושגריה מכפנים שפיר דמי, כן תקנתו והיא לנכון בכ"י א' ב' ו"ג, וצ"ל ושגריה, ובפרדס שם מספר האורה נ"ב משובש כפן לפנינו בכ"י חידיא, ולכן הציג הסויל סימן כוכב להורות כי משובש הוא, וכאשר תקנתו כן הוא לנכון, (יא) כרתניא אין טשין, פסחים ל"י רע"ב :

[קיא] (א) אסור למיכל בשולי גוים בריפתא, נמצא בפרדס ס"י רנ"א ובכ"י א' ב' ו"ג, ושם הנוסחא אסור למיכל בישולי גוים ריפתא דישראל ואפיו לה ארמאי, וכישראל וכורדי דאיסווי לה ארמאי, אבל בעירם שם הציג הסויל בלשון אחר אסור למיכל ביסולי ריפתא דלמא אשה ליה ארמאי.

ספר האורה

והשלכות והשמן שלהן, אבל הקמחים והסלתות מותרין, דאין איסור אלא אוכל שנשתנה מברייתו על ידי האור, אבל הנאכל כמות שהוא חי, אין בו משום בישולי נויים, וכל שאינו עולה על שלהן מלכים לאכול בו את הפה, אין בו משום בישולי נויים, דנים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי נויים, ואם צלאן נוי סומך עליהם משום עירובי תבשילין, ג) ואי עבדינהו נוי כסא דהרסנא אסורי, דקמחא עיקר, ד) נוי שהצית את האור באנם כל ההנבים שבתוכו אסורים: ה) ובשר שעל נבי נחלים, בין שהגיה נוי והפך ישראל, בין שהגיה ישראל והפך נוי מותר, שאין אסור עד שיהא תחילה וסוף ביד נוי, הילכך ההוא ריפחא שגרי נוי ואפה ישראל, שגרי ישראל ואפאה נוי מותר, אי נמי שגרי ואפה נוי וישראל ותהא בנחלים מותר:

[קיא] פסק רבינו גרשום.

ה) פת של נויים אפילו בישלו ישראל אסור, שהרי איסורו משום חתנות, כדאמרין לעיל ז) נזרו על פתן ושמן משום יינן, ואל על נב דשאר איסורין אינן אסורין אלא בבית נוי כדאשכחן נבי [שכר ופת], בכל מקום אסורה, ג) כדאמרין בא לאסרו בשדה, מכלל דאסרוהו אף בשדה, אפילו אפאו ישראל אסור, כדאמרין לעיל ד) כסבורין העם לומר פלטר נוי, והוא לא אמר אלא פלטר ישראל, ואפילו זבניה זבניה דהא פלטר פתם וכין ודייק האמרין, ופת ישראל שאפה נוי בבית ישראל אסור משום בישולי נויים, וכן כל שאר בישולי נויים אסורין בביתו של ישראל, ה) מרתנא מניח ישראל בשר על נבי נחלים עד שיבוא מבית הכנסת או מבית המדרש, הא ודאי בבית ישראל מיירי, וקתני מניח ישראל, אבל אם לא הגיח לא, אלמא בבית ישראל אסור משום בישולי נויים, ועוד דהא הלכתא סתמא קאמרי דאסורין בכל מקום, אבל אם סייע ישראל אפילו בביתו של נוי מותרין שאר בישולין, הוין מפת שאסור בכל מקום, וליכא למימר דבישולי נויים אסור משום חתנות, וכפת נמי אין בו אלא משום בישולי נויים ויהא מותר

הערות

ז) דתנן אלו דברים כו', משנה ע"ז ל"ה ע"ב, ג) ואי עבדינהו נוי כסא דהרסנא אסורי, ע"ז ל"ה ע"א וכתב הערוך בערך הרסנא פ"י סביאין דנים קטנים מלוחין וקפה וקמח ומכשילין אותן ואי עבדינהו נוי כסא דהרסנא אסורי, ד) נוי שהצית את האור באנם, ע"ז שם, ה) ובשר שעל נבי נחלים כו', מכאן עד סוף הסימן ליחא בפרדם שם מספר האורה:

[קיא א] ה) פת של נויים, רשום בראש הסימן, פסק רבינו גרשום וכן הובא הפסק בפרדם פ"י ר"ב מספר האורה, ובסוף סיים ע"כ מספר האורה והוא פסק של רבינו גרשום בר יהודה מאור הגולה, וסלבד פירושוו לתלמוד בבלי חיבר גם הלכות פרישות והובא בתוס' הולין פ"ז ע"ב ד"ה אלא, שביבאו ז"ל וכן משמע מתוך הלכות פרישות דרבינו גרשום, וכן עוד שם פ"ז ע"א ד"ה היינו ומתוך הלכות פרישות של רבינו גרשום, עוד שם בתוס' ד"ה אי, וכן פסק רבינו גרשום, עוד שם ד"ה ואי, כתוב בהלכות פרישות של רבינו גרשום, וכן דף פ"ה ע"א ד"ה אמר ובהלכות פרישות של רבינו גרשום כתב, וכן המרדכי הולין פ"ג ס"י תרמ"ז הביא וכן משמע בהלכות פרישות של רבינו גרשום מאור הגולה, וכן מובא ברומק פ"י שפ"ג, ובספר התרומה הלכות פרישות, ובעל שבלי הלקס כ"י ח"ב פ"י ס"ג הביא פסקים של רבינו גרשום ז"ל, כמו שהבאתי בהקדמה לשבלי הלקס השלם רף י' ע"ב ושם בהקדמה פ"י רל"ז הבאתי בשם בעל שם הגדולים (ח"א אות ג' פ"י ז"ל) רבינו גרשום מאור הגולה בספר שבלי הלקס ח"א וחי"ב מכ"א הרבה תשובות ממנו, וגם שמצא בפסקים של רבינו גרשום מאור הגולה ז"ל, נראה שחיבר פסקי הלכות מלבד תשובות לכל שואל ע"כ"ל, ואולי מה שהובא בספר האורה כפ"י ק"ז והובא בפרדם פ"י רכ"ז, ורשום, פסק פרישות, הוא מהלכות פרישות של רבינו גרשום מאור הגולה, וגם הובא בתוס' הולין דעים פ"י ק"ז, ורשום, פסקי פרישות, והנה בגוף הפסק נמצא שהביא כדאמרין לעיל, ז) נזרו על פתן, ע"ז ל"ז ע"ב, ג) כדאמרין בא לאסרו בשדה, ע"ז ל"ה ע"ב, ד) כסבורין העם, שם שם, ה) מרתנא מניח ישראל, ע"ז ל"ה ע"א, ו) כדאמרין לעיל כו', הוספתי ככו

היכא דאמי ליה ישראל הא ליכא למימר דאם איתא דבישולי נזים אסור הוא משום חתנות אמאי אסורין יותר משכר. ואין לומר מהגרע בכית נזי משכר, ולמה אינו משום חתנות בשכר כביינן איכא למימר הרחקה יתירה והכירא הואיל ונשמר ממנע של נזי ולא דמי דאף על גב דבשעת בישול אית ביה משום חתנות, מיהו בשעת אכילה לית ביה הכירא ואיכא למיחש. אבל יין אית ביה הכירא בשעת שתייה, וראיה לדבר דאמר במעשה דאחאב התם שתייה הוא סתם יינן ועדיין לא נאסר ולא מצינו מיינן שאסרוהו עד שמאי והלל דהתם הוינן המשום בנותיהם אסרוהו לפיכך שכר של גזים אפילו סייע בו ישראל בבישול אסור לשותתו בביתו של נזי (ז) [כדאמרינן לעיל משום חתנות ואפילו שכר תמרים אסור לשותתו בביתו של נזי] והוא הרין למשקה של [דבש] שקורין מיד ויין תפוחים ויין תותים כמו כן ושכר [של ישראל] (ז) [של שעורין אם סייע ישראל] מותר לשותתו בביתו של [נזים] ישראל. ואם [לא] סייע בו [ישראל] אסור משום בישולי נזים, אפילו אם הוא בביתו של ישראל. אבל משקה של רביש אפילו אם לא סייע בו ישראל [בבישול] מותר בביתו של ישראל. דאין בו משום בישולי נזים, דהא נאכל כמות שהוא חי, כדאמרינן לקמן כיון של תפוחים הנקנה מן החביות אסור דהיישין לאיערובי חמרא, אבל של אוצר מותר, דאין מערבין בו יין, דאי מערבי לא מוקים. וכן יין תותים ושמן זית סבושל דהוא נאכלין כמות שהוא חי, וכל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נזים, והלכתא קדירה בת יומא נותנת טעם לשבח הוא, וכל שנחבשל בתוכה אסור, מרקאמר אי אפשר דלא מפנמא פורתא, פורתא הוא דפנמי הא רובא לשבח הוא ואסור, קדירה שלא נתבשל בה יום אחד, מאותו יום ואילך שלא בישל בה נותנת טעם לפנמי הוא ומותר כל המתבשל בה. סכין של נזים (ח) נועצו עשר פעמים בקרקע קשה, ואחר כן הותך בה צונן ולא המין, ואם יש נזמות בסכין, אפילו צונן לא יתחוק, ואם חתך כל דבר צונן בעי קליפה, ולא סגי' להו בהרהר, וכל מאני דמתבשל בהו מדעם מסאב אסור לבישולי בהו ישראל ומיכל מנהגן עד דמפליט מנהגן מאנא מאנא כי היכי דאישתמושי בהו מדעם מסאבא, כדכתיב כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש ושהר [במדרב ליר כינ] כגון ישוד ואסכלא לא משתרין עד דמעליניהו לנורא. (ט) דתנן הישפורין והאסכלאות מלבגן באור (י) עד שתשיר קלופתן, (יא) יורות וקומקסין ומחמי המין דתשמישין ברותחין צריך למיפלטניהו ברותחין, ואף על גב דקומקומא לאו דרכיה לבישולי, זמנין דמכשל ולא משכח מאנא ומקרי ומבשל, אבל ודאי קמנין שאין צפור דרור יכול לנכוס לתוכן לא צריכי הנעלה ודיין במבילה, והיכי מפליט לה ברותחין, (יג) יורה קטנה בתוך יורה גדולה, (יד) יורה גדולה עבד לה נרנפא דלישה ומליא מיא ומרתחא דככולעו כך פולטו, וכפא נמי צריך למשיריהו גבי דודא, קערות נשיל מיא מן דודא ושדו עלייהו ושפיר דמי, ואף על גב דמפליט צריך למטבליניהו בנהרא, והדר שרי לאישתמושי בהו, בישולי קדרות של שפחות בלא שימור ששופותות על כירה אחת אסור, שהרי אלף פעמים נמצאו מצולות בכפות נמאסות של קדירה ממנה לכד של ראום והנעילום בעצמן במרק פיגול מליהם (יד) אף כי להבנים צלמי נכריות

הערות

שהוא בכי' א' ובי' גוי' (ז) של שעורין כו', תקנה עפ"י כי הניל' (ח) נועצו עשר פעמים בקרקע. ע"ז ע"ז ע"ב, (ט) דתנן הישפורין והאסכלאות מלבגן באור, ע"ז ע"ה ע"ב וע"ז ע"א, (י) עד שתשיר קלופתן. שם ע"ז ספ"א, (יא) יורות וקומקסין, שם ע"ה ספ"ב, ובנמרא שם היורות הקומקסין ציל היורות והקומקסין, (יג) יורה קטנה בתוך יורה גדולה, ע"ז ע"ז ספ"א, ובפרסם שם ס"י ר"ב מספר האורה, בפעות כירה גדולה והיא יורה קטנה, (יד) יורה גדולה עבד לה נרנפא, שם שם, ופירשי נרנפא דלישא שפא של עיסה סביבות פיה כד"ש, שתקבל מים הרבה ויעברו הרותחין על שפתה, (יז) אף

ספר האורה

לכתחילה להתפסם לחמם ברוח תועבה המצמזם לב אוכליהם ועוונם ישאו. דכתיב
ונשמאתם כם, [ויקרא י"א מ"ג] :

[ק"ב] דין מלינת העוף.

(ה) לענין מלינת העוף (ג) הורה רבי שאסור למלנו בכלי ראשון שהעבירו מרוחה
מן האור מפני [שהוא מבשל דם שבו וקיימא לן] [שכלי ראשון מבשל. ג] כדתנן
האילפס והקריה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. (ה) בשבת בפרק כירה.
וכי היבא דלענין שבת אסור משום מבשל, כך בחול אסור משום איסור והיתר.
(ו) ואף על גב שרבי יהודה (הוא) [חולק בה] דאחר לכל נותן חוץ מדבר שיש בו
חומץ וציר, והלכה כסתם משנה. והילכך צריך לשפוך המים בכלי שני ולמלנו שם :
הוא קריה שמלנו בה תרנוולת בעודה מרותחת, ובא מעשה לפני רבי, ואמר הקדרה
תשבר והתרנוולת אסורה :

[ק"ג] הלכות יין נסך.

(ה) יין של ישראל שנסכו גוי, אף על פי שאסרוהו חכמים בהנאה, אגן נהנינן
לזבונו לגוים, משום דבזמן הזה אין מנסכין לעבודה זרה, ומיהו יין נסך של גוי אסור
בהנאה דכולי האי לא מקלינן. (ג) ומעשה היה בלותר שנתן גוי אחד יין נסך לישא-אל
(ג) [ומכרו לגוים] והוקשה הדבר בעיני הוקנים. (ה) מנע הגוי על ידי דבר אחר, כגון
בקנה אם אנו יודעים [שנתכוון] לדבר אחר (ה) כגון מדרו בקנה, או התיו את הצרעה
מוחר בהנאה ממתניתין, מנע ככוונה ולא חוינן למאי איכוון אסור בתנאה. (ו) מההוא
עובדא דבריש דשרייה רב משום דשלא ככוונה הוה הא ככוונה אסור. (ז) משום לך לך
אמרינן לגויא סחור סחור לכרמא לא תקרב; (ח) נתערב יין במים אמר לנו רבי

הערות

כי להכניס בו, זה נשמט בפרדס דמוס ווארשווי, ונמצא ג"כ בכל כ"י; גם בפרדס דמוס קשמאניא
דף י"ח ע"ב :

[ק"ב] (ה) לענין מלינת העוף, סימן זה לא הובא בפרדס מספר האורה. (ג) הורה רבי שאסור למלנו.
כיה גם בכ"י ב' וגי אבל בכ"י א' בפעות הורה רבי למלנו ונשמט מלת שאסור. (ג) מפני
שהוא מבשל דם שבו וקיימא לן, הוספתי כמו שהוא בכל כ"י. (ד) כדתנן האילפס, שבת מ"ב ע"א במשנה.
(ה) בשבת בפרק כירה, הוא שם. (ו) ואף על גב שרבי יהודה חולק בה, כמשנה שם ;

[ק"ג] (ה) יין של ישראל שנסכו גוי כל הסימן, הובא בפרדס מספר האורה סי' רס"ח. (ג) ומעשה היה
בלותר, כיה בכל כ"י. אבל בפרדס שם מספר האורה בפעות ומעשה היה בליפר ציל בלותר.
(ג) ומכרו לגוים, הוספתי כמו שהוא בכל כ"י, ובפרדס שם ומכרו, וחסר מלת "לגוים". (ד) מנע הגוי
ע"י דבר אחר, זה הוא לשון רש"י ע"ז סוף פ"ד המתחיל מסקנא דמילתא, וי"ל מנע גוי ע"י דבר אחר
כגון בקנה [אם] אנו יודעין שנתכוון לדבר אחר כי מדרו בקנה או התיו את הצרעה מותר בהנאה
ממתניתין, ככוונה ולא חוינן למאי איכוון אסור בתנאה מההוא עובדא דבריה דשרייה רב משלם דשלא
ככוונה הוה הא ככוונה אסור, ועיין בהרא"ש ע"ז סוף פ"ד, וכן בספר איסור והיתר כ"י לרש"י סי'
צ"ד, ושם הוא באריכות יותר, ולפני זה מנע גוי ביין שנתכוון לינע ככוונה אסור כ"י, ואחר כך הובא
כמו לפנינו מנע הגוי על ידי דבר אחר בו, והוא כלשון רש"י סוף פ"ד דע"ז, וראיתי בתמים דעים
סי' צ"ח שהובא מסק זה כתב הרב ר' אברהם אב ב"ד בשם רש"י ז"ל ומתחיל מסקנא דמילתא כמו
שהוא ברש"י ע"ז ט"ז, וכמו שהוא בספר איסור והיתר, ועתה ראיתי בהאורה בסי' ק"ג וזבא גם בפרדס
מהאורה סי' רס"ח דף ס"ח ע"ד שהובא כל הלשון הוה, ומתחיל ג"כ מסקנא דמילתא ע"ש. (ה) כגון
מדרו בקנה, משנה שם סי' ע"ב. (ו) מחאי עובדא דבריש, ע"ז נ"ו ע"א ובכ"י א' ב' וגי עובדא רבי רב,
צ"ל דבריש, ובתמים דעים שם משום עובדא דבריש צ"ל דבריש, ובפרדס השמישו המלה דבריש,
וברש"י סוף פ"ד דע"ז דבריה צ"ל דבריש, ובריש"ש ע"ד, עיין ערוך השלם ערך בירם וערך בית בלחן.
(ז) משום לך אמרינן לגויא סחור סחור לכרמא לא תקרב, שבת י"ג ע"א, ועיין י"ח ע"ב. (ח) נתערב יין
במים אמר לנו רבי ששאל הלוי מרגמישא, בכ"י א' ב' ג' אמר לנו המורה ר' ששאל הלוי מרגמישא.

שמואל הלוי מגרמישא אם נתערב במים ונגע בו משערין ביה בששים. אבל אם נתן יין במאכל קודם שירתיח המאכל אפילו באלף לא בטיל, מפני שהוא חשוב, ואינו מתבטל: ט) וששאלתם על יהודי שנתנו לו יין נסך בחובו, אם קבלו ישראל אסור בהנאה, ואם הניחו ברשות הגוי ומכרו [ישראל ברשות גו] על ידי גוי מותר ברמיה שאפשר להערים. טז) דתנן גר גווי שירשו את אביהם גוי וכו' ; י) כהו של גוי בחיבורין כגון דארויק [ארויק הכיר בו שהוא יין נסך אסור אף בהנאה. יא) מדרבי יוחנן שהבריו על יינם משום יין נסך משום לך לך שמא יגע ולא אדעתין, לא הכיר בו מותר אפילו בשתייה. יב) מדרבי יוחנן בן גורי ורבי יוסי בן נהוראי דחד מתיר אפילו בשתייה משום דגוי לא הוה ידע. וזלא בחיבורין כגון זריקה מותר אפילו בשתייה, ואפילו נתכוון, מדרב אשי דאמר כל שבוב טהור בגוי ינ) אינו עושה יין נסך. גוי שזרק אבן לתוך הבית של ישראל להבעים ומתכוין לנסך אותו יין נסך. אסור בשתייה ומותר בהנאה. יד) וזה ששנינו נטל את החבית וזרקה לבור. טו) זה היה המעשה והתירוהו בהנאה ולא בשתייה. טז) והא דאמר רב אשי כל שבוב טמא בגוי עושה יין נסך. למשרייהו בהנאה הוא דאמר אבל בשתייה זו וזו אסור: גוי שרקק ביין מותר, דהכי אמרינן בהלכות פסוקות דמר רב יהודאי גאון, אבל רוקן אף על גב דטמא בזב בגוי לא מתער, דכי אשכחן טומאה ברוקן של זב, לאו משום דרוקא, אלא משום דרוק גופיה טמא הוא, ולרבריק כל טמא בזב בגוי עושה יין נסך אי נגע רוק בגוי דעלמא וכן שערו או בשר המת או מירי דמאים מי אסרינן ליה והא לא אסרו רבנן אלא על מנע, וכי להוסיף יש, והלא אף השרץ דמאים אי נפל ליינ אינו אסור, דאמרינן נותן טעם לפגם הוא, כגון הני צרעין או יתושין וזבובין דהוו כשרין העוף ומנשתיה בגויה, ולא אסרינן ליה וכל שכן רוקן דלית כיה איסורא אלא מאוסותא בעלמא, ומכל מקום [לית ליה דוורק כרוקק דמי] יז) [הוה ליה כוורק למשתרי דקיימא לן זריקה בגוי אינו עושה יין נסך, כדתנן נטל את החבית וכו' ומנא לן דרוקק כוורק דמי] יח) כדתנן גבי שבת ולא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד וכו', וסופא דמילתא וכן

הערות

בפרדס שם הוא כמו לפנינו בכ"י חיד"א, ובנוף הפרדס (לא בשם האורה) בכ"י רמ"ב. הובא זה ג"כ. ושם הגוי אמר לנו המורה רבי שמואל מן וורמשא. הוא רבינו שמואל בן רבינו יצחק הלוי מוירמשא היה בזמן רש"י. ורבינו יצחק הלוי היה אחד מרבנותיו של רש"י. ובגתלת שד"ל (צד 48) הביא ר"י שמואל ב"ר יצחק הלוי בגרמישא שהובא במדרבי. וכן הביא מספר אסופות רבינו שמואל בן רבינו יצחק הלוי הנהוג בעיר וורמישא. וראיתי בתמים דעים סי' ק"ד הביא מספר העתים, ובאמצע המאמר הביא הדין נתערב יין במים אמר לנו המורה רבינו שמואל הלוי בגרמישא אם נתערב מים ביין והוא המאמר שלפנינו בהאורה. ואולי נוסף שם במספר תמים דעים מספר האורה. ט) וששאלתם על יהודי, נמצא בנוף הפרדס סי' ר"ם (לא בשם האורה). ט) כדתנן גר גווי שירשו את אביהם. רמא סי' מ"י ועין ס"ד ע"א. י) כהו של גוי בחיבורין כו', גם זה הובא ברש"י סוף פ"ד דע"א. וכן הובא באיסור והיתר גבי שם סי' צ"ד וכן הוא בתמים דעים שם סי' צ"ה. יא) מדרבי יוחנן שהבריו על יינם. ע"ז נ"ח ע"ב. יב) מדרבי יוחנן בן גורי ורבי יוסי בן נהוראי. ע"ז נ"ח ע"א וצ"ל ר' יוחנן בן אראו. ובפרדס נשמט שורה וחסר מדרבי יוחנן עד משום דגוי לא הוה ידע. והשמים מן בשתייה עד בשתייה. יג) אינו עושה יין נסך. ע"פ הוא ברש"י ע"ז סוף פ"ד. ובתמים דעים שם. יד) וזהו ששנינו נטל את החבית וזרקה לבור. משנה ע"ט ע"ב. טו) זה היה מעשה התירוהו בהנאה ולא בשתייה במשנה שם זה היה מעשה והכשירו, ופי' והכשירו אף בשתייה. טז) והא דאמר רב אשי, שם שם. יז) הוה ליה כוורק כו'. הוספתי כמו שהוא לכוון בכ"י א' וכו' וכו'. ובפרדס מספר האורה. יח) כדתנן גבי שבת ולא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד וכו'. עירובין צ"ט סע"א. ט"ו) כדאמרינן גבי חיבתא דמקעה לאירכה. ע"ז ס' ע"א. וכן המיום מ"ט מעשה לבנה קעביר, הוא בגמרא שם סי' ע"ב.

לא ירוק מנמצא דרוקק תולדה דרוקק הוא ולא מתסרא נבי יין נסך : חבית של יין המטפסוף והעמידו גוי יין שבתוכו כשר אף בשתייה. לפי שמדיקת החבית של עץ לארכה נסדקת, חבית של חרס לרחבה נסדקת. מה ההם מותר אף הכא יינה מותר, י"ב) כדאמרינן נבי חביתא דפקעה לארכה אתא גוי חברה שרייה, הפרם כר פפא לזבוני לגנים, וההוא הוה דפקעה לארכה אבל פקעה לרחבה אפילו בשתייה מותר, מאי פעמא מעשה לכנה קעביר, הילכך ההוא חבית נמי שרי : כ) וששאלתם על היהודי שהיה על השלחן וכר היין היה אצלו, ובא גוי והשמיש את המפה מתחת הכר, והסיט את היין, ונשפך ממנו הויץ, היין אסור הוא בשתייה דכה כהו הוא כל) ורבי אחא בר יעקב עבד עובדא בכח כהו ואסור : כג) וששאלתם יין של יישראל (בפיטבי) [בפיטם] ונפל ישראל אגרות קש וסתם פי (הפיטבי) [הפיטם] כדי שלא יצא היין כשהוא מטלשל ומתגלגל ולא סתמו יפה יפה ובא גוי ונעץ מקלו בתוך האגורה כדי להחזיק הסתימה, ונכנס המקל בלא רצונו לתוך (הפיטבי) [הפיטם] וננע ביין וקורם שהוציא הגוי את המקל להויץ רץ ישראל ותפש במקל והוציאוה שניהם לתוין, כג) והעיד מורי ר' יעקב שהיה מעשה בקולוניא והתירוה בשתייה, כד) והשיבו יין שהתיר מורי לא יפה התיר כפי רבו דהוה ליה כהו של גוי כשנעץ המקל וננע ביין, לא הועיל לו כלום זה ישראל שסייעו והוציאו עמו, לאחר שננע גוי ביין במקלו, ולא דמי להנך דנקיש ישראל דנא וכי דהתם כה תרווייהו בהרי הרדי קאתי והתם נמי לא משבשך אבל כאן ששיבשך במקלו אסור, ומקלו יניד לו חטאו, ובשתייה הוא דאסור, אבל בהנאה לא, דאמר לו ישראל לאו כל כמינד שתאסור לי ייני לאונסי, ותמיהא כה) ראמר רב אשי כל שאלו כמנע זכ טמא בנוי עושה יין נסך, כו) וקיימא לן קנה בקומטו שלו טהור, והסיט בו טמא דהא מינד ליה לטהור להכי טמא דקא עביד עובדא : כז) ההוא גוי דקא סליק לדוקלא לאתוי לן פירי אלותא, ובהרי דקא נהית דנקיש לולבא ביריה שמייה ונפל בהמרא שרייה רב לזבוני לגנים, כמאן כח) כי האי דתנן מדדו בקנה או שהתין את הצרעה [בקנה] או שהיה מטפיה על [פי] החבית המדומתת בכל אלו [היה] מעשה ואמרו ימכר, ורבי שמעון מתיר בשתייה כט) ואין הלכה כרבי

הערות

ס) וששאלתם על היהודי שהיה על השלחן כוי, לעיל הערה ח' הבאתי כי אשר כתוב שם וששאלתם על יהודי שנתנו לו יין נסך בחבון שנמצא בפרדם סי' ר"ב (מנף הפרדם ולא מספר האורה), ואחר השאלה הניל מוכא שם גם שאלה זו וששאלתם על יהודי שהיה על השלחן וכדרי יין אצלו, הוא שם כפי' ד"ס, ובכ"י ר"ח הובא ג"כ בפרדם מספר האורה, כל) ורבי אחא בר יעקב עבד עובדא בכח כהו, עיין ע"ז סי' פ"א ובפירש"י שם, כג) וששאלתם יין של ישראל בפיטבי, חקנתי בפיטם, כמו שהוא לזכור בכ"י א' ג' אבל בכ"י ב' ובפרדם מספר האורה בפנות בפיטם, עיין ערוך פטם שפי' בלי' כד של יין ע"ש, כד) והעיד מורי ר' יעקב שהיה מעשה בקולוניא, הוא רבינו יעקב בר יקר והיה טהורו של רש"י, ומכנהו מורי הווק בהרבה סקומות, אולם בכ"י א' ב' ג', ובפרדם מספר האורה, כתוב והעיד מר יעקב, כז) והשיבוין שהתיר מורי, בית גם בפרדם מספר האורה, אבל בכ"י א' והשיבוין יין שהתיר המחור, כח) דאמר רב אשי, ע"ז סי' ע"ב, כו) וקיי"ל קנה בקומטו שלו טהור והסיט בו טמא, נדה סי' פ"ג ע"א, ושם אייתא אמר ר"ל קנה בקומטו של זב והסיט בו את המחור טהור, קנה בקומטו של סהור והסיט בו את הוב טמא, ע"ש בפירש"י, ומ"י קמטא עיין כפול עור הברש (פאלטע), ובפרדם מספר האורה בפנות קנה בקומטו שלו, צ"ל קנה בקומטו שלו, כז) ההוא גוי דקא סליק לדוקלא לאתוי לן פירי אלותא ובהרי דקא נהית דנקיש לולבא כדרי כוי, בית גם בפרדם מספר האורה, רק במקום לאתוי הגוי שם לאחוי, אבל בכ"י ב' ג' הגוי לאתוי לן ליבא, פירוש אלותא ובהרי דנהית הוה נקיש ליבא ביריה, ובכ"י א' המסאר נלקה בחרס לנחותו לן ליינא, צ"ל ליבא וחסר "פי" אלותא ובהרי דנחיל הוה נקיש ליבאי, ומתחיל סן ביריה שמייהו, ונעלם ממני הוראות מלת ליבא, כח) כי האי דתנן מדדו בקנה, ע"ז סי' ע"ב, כט) ואין הלכה כרבי שמעון, גמרא שם, ל) וכן האי אתרוגא

ל) וכן האי אתרוגא הנפיל לחביתא וכו' ולא ליחטר בהנאה, אבל בשתייה דבני הכל אסור. (ל) ואותו העד שמאי דקדק רבה התיר ולא בשתייה. (נ) ואוסר היה רבי יהודה הלוי שלא לתת ביד גוי כלי מלא וכו' ויין לאחוז בידו, אף על פי שלא מיוזג (נ) משום לך לך שמא יוזוגו, או ישכשך או ישפוך וינכך, אבל לנין סתומים או פיסס צר ולא מלאה כל כך, מטלטל הגוי לבדו ונושא, וכן מנהגו כאן: (ו) פיסס היה תוסס (ה) ומכחו הקשה יצא הברוא [לחויץ ולקח הגוי הברוא ורצה לתתו בנקב ולא היה יכול לכוון הנקב, והיה היין מקלח על הגוי ועל ידיו ולאחר כן לקח ישראל הברוא] מיד גוי ושפסה במים ונעצה במקומה בנקב, והתיר היין בשתייה, הואיל והיה מקלח היין על יד גוי בשפף ולא בנחת, דאין דרך ניטור בכך, הואיל ולא קלח כנוס ביד גוי, רכותי נוהגין כשמשקל המעצמה סביב תופש הגוי עם ישראל ומגלגלין וכשינא מוליכין גוים, וישראל הולך בקרוב ורואה ומקפיד שלא ישפוך לחויץ, ולכך יאחוז ישראל מיד הגוי, ועל כד היין שדוה ביד ישראל, ונגע הגוי בו מתאום ודחפה בבגדו ובנופו עד שיצא מן היין לחויץ לכד יהודי באמצע דכחו הוא כמאן דשפך ישראל וגוי בהדי הרדי משנא דשרא ולא נפיק מכה ארמאי, לתדרייהו מותר, וכי תימא לא נפיק אדעתיה דישאל יש להשיב ההוא גוי כשהוא ישן לאו אדעתיה לעביר יין נסך, ישראל נמי אף על גב דלא מדעתיה מכשר ומסייע לדידיה וכחא דחמרא עריף, ועוד כי גדייה לידיה ולמנא קא נפיק מכה ישראל ומותר בשתייה כולה, וכן רבותינו מתייזין אותה. (ז) וכן נוהגין כאן כרבי יעקב מנהר סקוד בכה כחו, וכבר זמן מרובה (ח) גם אני תמהתי ושאלתי על זה והתירו לי, וגם אני שאלתי כעין זה מרבינו שלמה מורה צדק בשעת לוינו והתיר לו וסימן לדבר אמר לי כמצחק, מה שגשפך לארץ אסור ומה שגותר בכלי מותר. (ט) פרק השוכר

הערות

הנפיל לחביתא וכו', בכ"י א' האי אתרוגא, ובכ"י ב' וי' האי אתרוגא, ובכולם בטעות, וצ"ל אתרוגא, פ"י אתרוג והוא בנמרא ע"ז גי' ע"ב ע"ש בפירש"י ובתוס', וראיתי כי בפרדס ספר האורה כתוב לנכון אתרוגא. (ל) ואותו העד שמאי דקדק רבה התיר ולא בשתייה, הלשון ששובש בכ"י א' ב' וי' ואותו העד שמא לא דקדק דבהנאה התירו ולא בשתייה, לכן לפנינו במקום שמאי צ"ל שמא ובמקום רבה צ"ל דבהנאה, ונקלם ממנו כוונת המאמר, ובפרדס ספר האורה כתוב ואותו העת, וגם זה אינו מובן. (נ) ואוסר היה רבי יהודה הלוי כו', וכן הוא בן בפרדס ספר האורה פ"י רמ"ה, אבל צ"ל ר' דוד הלוי, כמו שהוא בכ"י א' ב' וי', ורבי דוד הלוי היה בוסן רבותיו של רש"י, והרב בעל אור החיים פ"י 144 הביא אולי היה בן רבינו שמואל בר דוד הלוי, והוא חיבר הסליחה בעריה ה' אלהי רבת צרוננו מנעוריו וקינה לתשעה באב אמונים שררו, ורש"י שאל מאתו, כמי'ש בספר הפרדס ה' בשד כחלב ב' רמ"ה, ר' דוד הלוי הזה ליה קדירה ופף וקערה כו', ואנא בעינא מקמיה דרבי כו', וכן בספר הישר לר"ת ס"י ת"ס הקשה דברים שאל רבי את ר' דוד הלוי, ורבי זה הוא רש"י, וכן מוכירו רש"י בהלכות הנוכה סוף פ"י קצ"ט שני בעלי בתים היו כבית אחד והצריכו רבינו דוד הלוי נה להדליק בפתח זה וזה בפתח אחר, ועיין בהקדמה לשבלי הלקט אות ד' ובהקדמה ע"א. (נ) משום לך לך, הכוונה עמ"י מאמר משום לך לך אמרנו נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, ע"ז נ"ח ע"ב וגי' ע"א. (ז) פיסס היה חוסת, כל המאמר עד ושאלתי אם אפשר לומר כן, חסר בפרדס ספר האורה, פ"י רמ"ה (ר"פ מ"ח ע"ג) ופי'ם שם וכן מנהגו כאן, כיון שהוא הפיסס מסמאם שלפניו, ומתחיל אחר כך בשאלתי אם מותר לומר לגוי, ונמצא לנכון כמו לפנינו בכ"י א' ב' וי' והוראות פיסס עיין לעיל הקדמה ג"ב. (ח) וסבחו הקשה יצא הברוא, הוספתי החוססה בפנים, כמו שהוא לנכון בכ"י א' ב' וי', והשמיש המעתיק מן הברוא עד הברוא והוראת ברוא נקב, עיין ערוך ערך ברוא א"י. (ו) וכן נוהגין כאן כרבי יעקב מנהר סקוד בכה כחו, ע"ז פ"י סע"א. (ז) וגם אני תמהתי ושאלתי על זה והתירו לי, וגם אני שאלתי כעין זה מרבינו שלמה מורה צדק בשעת לוינו כו', נמצא בגוף הפרדס (לא בשם האורה) במ"י רס"ד, וזה לשונו שם ואני השואל שאלתי גם כעין זה לרבינו שלמה ז"ל בעת שהיינו מלוים אותו כו', ומובא ג"כ בספר האמופות ב"י הלכות יין נסך בבבלי, בשם ספר האורה. (ט) פרק השוכר את

הפועל לעשות ביין נסך וכו', נוי אחד דחק בהגלו בכלי ישראל ונשפך ממנו יין (ל) ואסרוהו [במניצא בשתייה] (לט) דקא אמרינן בהו במסכת עבודה זרה ההוא מותי בהנאה: (מ) ושאלתי אם אפשר לומר כן לנוי לדורכו ולהנות ממנו, והשיב ודאי אסור בהנאה, (מא) הואיל וממש בידים נתן ישראל רשות לנוי לדורכו, (מב) וכן הורה רבי יצחק [בר משה], (מג) [ולאחר כך שאלתי את ר' שמואל הכהן מדרה צרק והורה כמו כן], (מד) אבל ר' שמואל בר דוד [הלוי] אסרו בהנאה, (מה) וכמדרומה לנו שנישיב את רבי שמואל הכהן ויורה האמת: (מו) ואלו הראיות במסכת עבודה זרה פרק אין מעמידין במתניתין אלו דברים של נזים אסורין, (מז) שלש חביות סתם יינם אסור בהנאה, וכל שכן הכא דישאל את ר' יצחק [בר משה] על רשות לעשות יין נסך, (מח) ועוד בפרק רב ישמעאל לוקחין נת בעושה וכו' עד ירד לבוה, מה שבבבא אסור בהנאה, וכל שכן הכא דירה לבוה, (מט) ועוד בפרק זה אמרינן מתניתין נמי דייקא דקתני המזשה יינו של נכרי וכו' עד אין מניחין עד שיתן לו את מעותיו נאסרו בהנאה וכל שכן הכא שמערב בו שכר אריסות יין נסך, (נ) וכן נוי השוכר את הפועל ישראל אמרינן [אסור] וכל שכן זה דבידים אמר לנו, (נא) וכן בפרק זה עצמו המוכר יינו לנוי, (נב) מדר עד שלא פסק, וכל שכן זה דבידים נתן לו רשות, וכל רבותי אסורין בהנאה.

ה ע ר ו ת

הפועל. משנה ע"ז סיב רע"א. (לח) ואסרוהו במנצא בשתייה. המלות. כמנצא בשתייה הוספתי כמו שהוא בכ"י א' ב' וגי. (לט) ודקא אמרינן בהו במסכת ע"ז ההוא מותר בהנאה. הוא דף נ"ז סע"א. (מ) ושאלתי אם אפשר לומר כן לנוי. מכאן מתחיל בפרדס ספר האורה. כי חסר פן מיטם היה חוסת. (מא) הואיל וממש בידים נתן ישראל. כ"ה גם בכ"י ב' וגי. ובפרדס ספר האורה. אבל בכ"י א' הנוסחא הואיל ומספס נתן ישראל רשות לנוי. (מב) וכן הורה רבי יצחק [בר משה]. כן הוא בכ"י א' ב' וגי. ובפרדס ספר האורה חסר נ"ב המלות. בר משה ורבי יצחק בר משה הובא גם בשבלי הלקט חיב כ"י ס"י י"א. ועיין בהקדמה שם הערה ק"י. וגם הרשד"ל בנחלת שד"ל (צד 25) הביא כי הובא במדרכי ושם (צד 35) הביא ספר האסיפות כי דף ק"ה ע"ג ר' נתן המכריז שאל את ר' יצחק בר משה. (מג) ולאחר כך שאלתי את ר' שמואל הכהן מדרה צרק והורה כמו כן. הוספתי כמו שהוא בכ"י א' ב' וגי. וחסר גם בפרדס את ר' שמואל הכהן מדרה צרק והורה כמו כן. הוספתי כמו שהוא בכ"י א' ב' וגי. וכן בפרדס ספר האורה. ונראה כי לפני המו"ל את הפרדס שהוסיף במניס ספר האורה. ח"ו לפניו כ"י כעין כ"י חיד"א. ורבי שמואל הכהן הובא בפרדס ס"י כ"ג שאלתי אני עמרם מרבינו שמואל הכהן משמו של ר' נתן. וכן במיסן קס"א ור' שמואל כהן ור' לוי. (מד) אבל רבי שמואל בר דוד הלוי אסרו בהנאה. בעל שבלי הלקט השלים ס"י ק"ל הביא במנצא נחלקו שני גדולי הדור ר' יצחק ב"ר יהודה ור' שמואל ב"ר דוד הלוי. וכן הובא בפרדס ס"י כ"א. ובשבלי הלקט בס"י ל"ד ורע"ח הגאון הר"י שמואל ב"ר דוד. והרב בעל שם הגדולים אות ס"י 93 הביא כי השבתי"ל ס"י רע"ח הביאו. וגם הרשד"ל בנחלת שד"ל (צד 48) הביא כי הובא במדרכי. ובסחנור וייס"י ס"י קכ"ג (צד 93) בהוספה שם אפרסום ח' ג"ל חוספות) הובא הגאון רב שמואל בר דוד הלוי הורה שמוחריס לויס לקרות בתורת אפילו שלא בסקום כהן כ"ו. והוא המאמר שהביא המדרכי. וכן הובא זה בשבלי הלקט השלים ס"י ל"ד. וכן הובא זה בפרדס ולא בשם האורה. בלקוים דף נ"ח ע"ג. והובא ברש"י סנהדרין צ"ז ע"ב כך מצאתי כתוב בשם ה"ר שמואל ב"ר דוד ו"ל. (מז) וכמדרומה לנו שנישיב את רבי שמואל הכהן ויורה האמת. עיין הערה מ"ג. ובפרדס ספר האורה בשעות ויורה האמת. (מו) ואלו הראיות במסכת עבודה זרה פרק אין מעמידין. משנה ע"ז כ"ג רע"ב. (מז) שלש חביות. וכן בפרדס ספר האורה ס"י רפ"ח (מ"ח סע"ג) והמ"ל את הפרדס המגיד המלות. שלש חביות. במסכת. כי בלתי מוכן. אכן בכ"י א' ב' וגי הני שלש היות הן. וכן היות נעשה חביות. והכוונה שלש היות והם שלשה איסורים אסורין הנאה הם. (מח) ועוד בפרק ר' ישמעאל לוקחין נת בעושה. משנה ע"ז נ"ה סע"א. (מט) ועוד בפרק זה המזשה יינו של נכרי. משנה ע"ז ס"א רע"א. (נ) וכן הנוי השוכר את הפועל ישראל. משנה ע"ז ריש פרק השוכר את הפועל דף סיב רע"א. ובפרדס שם נשפטו המלות ישראל אמרינן אסור וכ"ש זה. (נא) וכן בפרק זה עצמו המוכר יינו לנוי. ע"ז ע"א ע"א במשנה. (נב) מדר עד שלא פסק. צ"ל פסק עד שלא מדר. וכן בכ"י א' ב' וגי.

ג) חוץ מרבי שמואל הלוי לברו : יין הבא בספינה בהביות או בקרון אף על פי שהיין מקלה ויוצא להוץ מה שבתוך ההביות מותר : (ד) הביות של ישראל מגופסת ומזופסת יפה, ופיה מדובק במסמרות ושכר לו הגוי להוליך לו זה היין הזה ממקום למקום, והיהודי הולך עמו, ובערב שבת שבתו בכפר קרוב לעיר פרסה או שחים ושבת לעת המנחה עמד הגוי והנהיג הענלה ללכת ולהניע לעיה, ואמר ליהודי שילך עמו ולא אבה כי אמר אי אפשר לילך היום עד השיכה, וכשבא היין לעיר במוצאי שבת באו הבעלים והעדים והעידו על החביות שהוא כמות שהיתה, ואף היהודי הוה כן העיר שמצאה כמות שהיתה שהניחה ופשטשו כל סביבותיה ודבקותיה ומניפותיה ולא מצאו שם ריעותא אם היין מותר בשתייה או לאו, תשובה רבותינו המובחרים משיבים לך פה אחד שאסור הוא בשתייה, כי משנה רוחה הוא בישראל אם הודיעו שהוא מפליג כדי שיסתום ויגוב אסור, וכל שכן זה שהולך פרסה או יותר בלא ישראל, ואף על פי שדקדק יפה, ולא מצאו שום ריעותא, אימר שמא לא ברקו יפה יפה, ואם כן שמותר היה מפני מה לא אמרו רבותינו בתלמוד אם ברקו יפה יפה מותר אבל בין לכתחילה ובין דיעבר אין לו היתר עולמית, ולדברי הכל אין לו היתר וברור מללו שאסור הוא ולא מצאו לו מתירין, ואף על פי כן אענה אף אני חלקי על פיטם אשר הוצק על פי הענלה שפיה בלא הזקת משתמר : (ה) ולא קפנדריא ולא [גרסת] ואף על פי שמצאו שם אותיותיו והותמו קיימים אסור, כי כבר ראינו היום כמה פעמים שמוייפין בשאינו יכול להכירו שלוקח מרצע דק או סכין שפיו חלש ונוקב בצדה כמלא מחס ומוציא כדי שתייתו וסותם בעץ או בשום דבר וסח אותו ואין לעמוד עליו, ויש שנוקב תחת המניפות, ואחר כך מכה ומיישבה על מקומו, בדרך שבה בדברי חכמים וקיימו לעולם, ומה בחביות של חרס אף על פי שאינו יכול לנקוב בדופניה ואף על פי שהוא טח ומגוף, אמרינן שאין רשאין להפליג, כל שכן בפיטם שמוייפין בעלי מאידה, דאם כן כל מי שיחפץ יחתום ויסתום פיטמו ויניח ביד גוי להוליכו יחירו לסמוך על בדיקתו וסימניו ויאמר לא כן ולא ראינו אף לא שמענו בזה היתר ואסור הוא : (ו) הלכה למעשה יין נסך ממש, (ז) חביות [בחביות מותר בהנאה חוץ מרמי אותה חבית] אבל יין ביין כולו אסור בהנאה, חתם יינם יין ביין אשילו יין ביין מותר, חוץ מרמי אותו יין וכן הלכה, (ח) זיוף במסכת עבודה זרה הלכה כרבי אליעזר דלא חיישין לזיופא, דילמא טרח וחלף חמרא דישאל בחמרא

הערות

ובפרדם, הוא כמו לפנינו בכ"י חדיא, ג) חוץ מרבי שמואל הלוי, עיין לעיל בהערה א, (ד) חביות של ישראל מגופסת ומזופסת יפה, כ"ה בכ"י א' ב' ו'ג', אבל בספר הפרדם בשם האורה בכ"י רס"ח (דף ט"ה ע"ד) חסר כל המאמר הזה כולו עד הלכה למעשה יין נסך, והיה בתחילה לפלא בעיני, כי המויל השמים פאמר גדול בשם האורה הנמצא ככל כ"י, גם בכ"י חדיא שלפנינו, רק ראה זה מצאתי בגוף הפרדם (לא בשם האורה) בכ"י רס"ד ודף מ"ז ע"ג המתחיל חבית של ישראל מזופסת ומגופסת יפה ופיה מדובק במסמרות כ"י, והוא המאמר שלפנינו, והמויל את הפרדם אשר הוסיף בתוכו קצת מספר האורה לא הביא זה בדברי האורה, כי כבר הובא למעלה, (ה) ולא קפנדריא ולא נרסת, בכ"י ולא קפנדריא ריפונאי ולא גרסת, ובכ"י ב' ו'ג' ולא קפנדריא רפונאי ולא נרסת, ובפרדם בכ"י רס"ד הלשון משובש ובלה קפנרייא כי פיטם, (ז) הלכה למעשה יין נסך, מכאן הוא בפרדם בשם האורה ס"ה רס"ח (דף ט"ה ע"ד) עיין לעיל הערה נ"ד, (ז) חביות בחביות מותר בהנאה חוץ מדמי אותו חביות, והופת' כמו שהוא לזנוב בכ"י א' ב' ו'ג', ובפרדם בשם האורה חסר ג"כ כי היה לפנינו כ"י השווה לכ"י חדיא, לכן הצג המויל סימן כובכ בזה * להורות כי בלתי מובן, אבל באמת חסר שם כמו בכ"י חדיא, (ח) זיוף במסכת ע"ז הלכה כרבי אליעזר דלא חיישין לזיופא, הוא בעני נ"ש ע"ב והלכתא

דידיה ועבד חותם כדמעיקרא. (ט) ובהותם אחד שרי. כדאמרינן לקמן במכילתין השתא דקיימא לן כרבי אליעזר וכו' וכל שכן בזמן הזה שאין גוים מסכנין לעבודה זרה לא צריך חותם בתוך חותם. (ס) כדאמרינן נבי [אגמין] אין צריך חותם בתוך חותם אי משום יין נסך לא מנסך ליה. אי משום חלוסי בין דאיכא חותם אחד לא טריה ומייתף. ודוקא חבית של הרם שחותמה ניכר. אבל של עץ שיכול לנענץ סכין בדופני הכלי ולהוציא ממנה היין אסור עד שיכסה כל החבית במטלית. (סא) כמה ימים סמך רבינו שלמה על דברי הרב הגאון רבי יצחק ברבי יהודה שהיה אומר כן. ושוב חזר בו שלא להסריח כל כך. הואיל הגוים בזמן הזה אינם רגילים לנסך יין לעבודה זרה. אין מטריחין לויף. לכך אין צריך. ובלבד שיוסיף שוליים לחבית בשביל המטלית שסביב השוליים. (סב) שקורין [מליט]. ולחתום פי החבית (סג) שקורין בוגדין בעין קטן למרת פי החבית. וכותבין בו אותיות הציין על פי החבית וחציין על העץ. שאם יטלנו הגוי לא יוכל לחזור ולתקן מפני האותיות. (סד) וכן הנהיג רבינו שלמה. חבית של עץ שלנו בשני שוליים בכל צדי לפי ששולי החביות אינם סתומים יפה ומחוברין במוכין או במטלית של בנד עם החביות. ואין כאן אלא חותם אחד. ולא חיישינן שמא ינעוץ הסכין בדופני הכלי להוציא מן היין אם פומא דחבית שריקא או התימה. שאם יטלנה גוי מעל החביות יהא ישראל מכיר בדבר הזה. היינו חותם אחד והחביות עצמה סתומה במניפה אותה המניפה היא חותם בתוך חותם (סה) כל מידי דסתימה מקרי חותם אחד. האותיות הוויין חותם אחד. אבל סתימת השעוה לא היא חותם. דליכא מירחא לזיופא. ואם מסלק לה חוזר ומדבק לה כדמעיקרא. ומיהו בהכי סני. (סו) יהודי שם יינו בחותם אחד בבית גוי ואסרוהו : גוי ששתה יין בביתו של ישראל. ולאחר ששותה בעודו טופח הכלי מן היין שכחו ולא שטפו את הכלי והוציאו בו יין מן הסיסם והורו בו בגרמישיא שאם היה ככלי לחלוה כל כך שהיה טופח על מנת להספיה אסור כל היין שבחביות ואם לאו מותר אף בשתייה. (סז) ושמעתי [ממורי] שאין בלבו לאסור עכשיו יינן של גוים בהנאה. לפי שאין דרכן לנסך יין לעבודה זרה. אבל אינו רוצה להוציא קול מן ירגילו ויקילו ריקים כרבה. הלן הלכתא דשאיילה ששאלתם כל שרי דאמרינן שרי בשתייה. (סח) [וכל היכא דאמור בה אסור. בשתייה בלבד אסור ומותר בהנאה. ישראל בעליונה ונוי בתחתונה והיין בתחתונה. וישראל רואהו מלמעלה שרי. וכי שרי דאמרינן הכא שרי אף בשתייה] והוא. דלא ננע הערות

בוותיה דרבי אליעזר דלא חייש לזיופא. ובפרדס מספר האורה ואף במסכת עבודה זרה הלכה כרבי מאיר דלא חיישינן לזיופא. ציל וויף במקום ואף. וכן ציל הלכה כרבי אליעזר. במקום כרבי מאיר. (נ) ובהותם אחד שרי. שם דף ל"א ע"א. (ס) כדאמרינן נבי חומץ. כן תקנתי. כמו שהוא בכ"י א' ב' ו'. אבל בפרדס מספר האורה כתוב כדאמרינן נבי יין מבושל. והמלות. יין מבושלי חומץ המויל. (סא) כמה ימים סמך רבינו שלמה על דברי הרב הגאון רבי יצחק ברבי יהודה ושוב חזר בו. רבינו שלמה הוא רש"י ז"ל. ורבי יצחק כרבי יהודה הי מרכותיו של רש"י ונקרא נ"כ מורה צדק. (סב) שקורין מליט. המלה הלועזית הסופית עמי כתב יד א'. ובפרדס הסרה נ"כ. ונשאר רק המלה ישקורין. ובכ"י ב' ו' לא נמצא המלה הלועזית. גם במאמר שלאחריו. (סג) שקורין בוגדין. וכ"ה בכ"י א'. אבל בפרדס שקורין בוגדין. (סד) וכן הנהיג רבינו שלמה. כ"ה גם בכ"י א' ב' ו'. ובפרדס בפעות וכן המנהג כמו דעת רש"י ז"ל. והמויל מנר זה במסגרת. וציל [וכן הנהיג רבינו שלמה. (סה) כל מידי דסתימה. (סו) כל מידי דסתימה. והציג המויל סימן כוכב להורות כי בלתי מוכן. וכאמרת ציל דסתימה. (סז) יהודי שם יינו בחותם אחד בבית גוי ואסרוהו. בפרדס בפעות יש יהודי שם הרי הוא בחותם אחד בבית גוי ואסרוהו. והציג שם המויל סימן כוכב כי בלתי מוכן. וציל כמו לפנינו. (סח) ושמעתי ממורי. תקנתי כמו שהוא בכל כ"י וחסר נ"כ בפרדס מלה. וממורי. (סח) וכל היכא דאמר

כל אסור אף בהנאה ובכולוהו הלכתא כרבא. (ט) ובכולוהו הלכתא כרבא. (ע) מסקנא דמילתא מנע נוי בין שנתכוון שכשך אף על פי שלא ננע אסור אף בהנאה ממתני דאנר דומיא דגוי משום לך לך, שלא בכוונה שלא הכיר בו שהוא יין, מותר אף בשתייה ממתניתין דחרס נוי וכו' וכן נפל לבור שלא בכוונה מותר בהנאה ממתניתין, וכן נתכוון ליטול דבר אחר כנון בקנה כנון. אתרוגא דרב אשי שלא בכוונה מותר בהנאה, מנע נוי על ידי דבר אחר כנון בקנה, אם אנו יודעין שנתכוון לדבר אחר כנון אהו בקנה, או התיו את הצרעה מותר בהנאה ממתניתין בכוונה ולא חוינן למאי איכוון אסור בהנאה, מההוא עוכרא דבירס, דאמרינן שלא בכוונה הוא ושירי הא בכוונה אסור, משום לך לך אמרינן, מחביית לבור מה שבבור יין נסך דגוי לא נזרו רבנן וכן הלכה כרב אשי, ואין אדם הולך עליו, ואי שפיך נוי מן הכלי מותר מה שבכלי קטופי קטופי שנפסק ראש העליון של נצוק קודם שניע ראש התחתון לכלי הגוי ואי ננע מקמי דנפסק ראש העליון של נצוק קודם שניע ראש התחתון לכלי הגוי ואי ננע מקמי דנפסק ראש העליון, חו לא מהני ליה קטופי קטופי ואסור ליה בניצוק, דסכירא לן דניצוק חיבור וכן הלכה, כל להדי ברוא חמרא אסור, שידוש קלוח הסמך לנקב אסור בשתייה ולא בהנאה, שהרי אין כאן שיכשוך שהנקב צר ואינו יכול לשכשך, ואידך שרי אפילו בשתייה, דקא סבר צדדין לאו חיבור הוא לאסור את היין ולית הילכתא כוותיה, דהא שרייה רב יימר למילתיה כרב פפא בתנאי, וקם ליה רב פפא כרבי יהודה ויחידאה הוא ופליגו רבנן עליה והלכתא כרבא, ואמרינן דבין מסומא בין מצדדין דכלי חבור, אמר רב דימו כולה מתניתין היתרא לנו איסורא הוא ורישא מא דאיסורא, וסופא מא דהיתרא, ואין הלכה כרב דימו, שהרי בא רבי יצחק והחמיה, ובא רבי אבין והחמיר ופסקא הוא יין נסך במשהוא: וישאלתם על יין שבחבית שהוציא ממנו יין לתוך כלי שמונו נוי ממנו בכלי ששתה בו ונישאר בו עכבת יין, נראה בעיני שהוא מותר, ואף על גב שלא עמד ישראל על נביו כמזונו מן הכלי לפי שאין נוי ארוקס עכשוו לנסך יין נסך, ואין מצניסים יריהם לתוך הכלי שמונו ממנו, שאין דרכם לעבוד עבודה זרה בכך אלא על ידי שכשוך, ואין לנו לאסור את הכלי שמונו ממנו, אלא מהמת ניצוק חבור (עא) וכן הלכה שניצוק חבור ליין נסך, וכששכח ישראל ועירה מן החביות לתוך אותו כלי הראשון, הרי זה ניצוק הבא מכח הניצוק, ואין לאסור את היין שבחביות על כך, יד לבור, סח שבבור אסור והשאר מותר, (עב) ואמר רב הונא לא שנו אלא שלא החזיר לנת וכו': וגוי דעל למרתף של יין של ישראל ולא אחדיה לדשא בתריה ואפילו אית ליה לנוי לאשתמושי על כניסתו חמרא שרי, דמימר אמר השתא אתי דהא שרינן כל דכרהי ברוא מהאי סעמא, היה אוכל עמו נכרי על השלחן ולגין על השלחן, והלך לו ישראל ולא הודיעו שהוא מפליג, מה שעל השלחן אסור, ולא מירתת, דסבר לכך הוא מגיה על השלחן ואם אמר לו בשעת הליכה הוי מוזג ושותה כהודיעו שהוא מפליג ומחזיק ידיו לינע בין הלכך מה שעל השלחן וודאי אסור וגם כל חביות פתוחות שבבית אסורות דננע ולא

ה ע ר ו ת

כו. הוספתי עפ"י כ"י א' ב' ונ"י, ומשובש גם בפרדס. (ט) ובכולוהו הלכתא כרבא. הכוונה לכל הני בבקי הלכות דרבא בעיג דף ע' ע"א. (ע) מסקנא דמילתא כו. עיין לעיל הערה ד'. ושם הארכתי ונראה כי ברש"י סוף פ"ד דעין המחזיק מסקנא דמילתא, הוסיף אחר המעתיקים סספר האורה שלפנינו. ועיין לעיל שם הערותי על כל המאמרים שלפנינו ואין להבטיל. (עא) וכן הלכה שניצוק חיבור ליין נסך. עין נ"ו ע"ב. (עב) ואמר רב הונא, שם שם. (עג) אחר מחלמדי רבי יצחק הלוי הקיר עליו

מירקת. וכן הלכה היכא דלא הודיעו שהוא מטליג אפילו חביות פתוחות מתורות. ואפילו שהיה יום אחד, והוא דיכול לבוא להם דרך עקלתון: (עג) אחד מתלמידי רבי יצחק הלוי העיד עליו שהתיר לרבי אשר בנו ביוצא ונמנס יותר מפרסה, (עד) ורבי אמר לי אפילו שהיה יום אחד, כיון דגוים בזמן הזה לא חכיף להו יצרא דניסוך ריכא למיחוש שמא נגב ושחה למנע לא חישינן (עח) [כגון אם היה גוי במקום מעבר דאסכי תמן כוליה עלמא מרתת לנגוב ולשחות ולמנע ידיה לא חישינן] נוקבין נקב במנופת חבית להריח את היין לכדקו אם יכול להתקיים להריח גוי בין ישראל שפיר דמי, נתפש עליו כנגב (עו) אמר רבי משום רבינו הגדול (עז) ההוא כרבא דהוי ביה חמרא, לא בית ממש אלא בית שאין בני אדם דרין בה נתפש עליו כנגב, כלומר אם אין רשות לנוי לכנס באותה כרבא בלא רשותו של ישראל ואם נכנס נתפש עליו כנגב שיכול לומר נגב אתה, או היין מותר, לפי שמתירא לינע בין פן יראוהו ואפילו אם יאמר לו שלא במתכוון מותר יאמר לו ישראל אני הושש, וגם לא יהא לך לכנוס בלא רשות שלי, לפיכך היין מותר שבוודאי לא ננע בו, ולא הלך לשם אלא לעיין, אבל אם אינו נתפש עליו כנגב שיש לו רשות לכנוס בין בדעת ישראל בין שלא בדעת ישראל חמרא אסור, דאימר ננע דמימר אמר אפילו חזו לי ישראל (עט) [מאי אכסת לי דאמינא ליה לאו לדעת]י ננעתי ורבותי התירו כעין זה, ואמרו בשם הקדמונים שנכנסו נגבים למרתף, ומצאו פישמים סתומים והתירום, (עט) וגם אני הבאתי ראיה (למעירים) [למתירים] במסכת עבודה זרה להתיר מההוא דנגב וכי דלא ידענה אי משום דרובא נגבי ורובא דסולמוסא ישראל, והוי ספק ספיקא לקולא, (פ) דברישא רמסכת מיירי דדניאל ותלמידי בית שמאי נרו עליו (פג) מצאתי בבבלייתא דרבי אליעזר שמשא רבינו נור עליו בששים: חביות שהן מווספות של גוים צריך לערותן במים שלשה ימים מעת לעת וככך יש להם תקנה, ומה שהוצרכו חכמים בכלי גוים לערותן מים שלשה ימים מעת לעת אפילו לתת לתוכן שאר משקין הוצרכו כן (פד) כדאמרין במסכת עבודה זרה כלי שנתן לתוכו יין, נתן לתוכו ציר או מוריים.

ה ע ר ו ת

שהתיר לרבי אשר בנו ביוצא ונכנס יותר מפרסה, בפרסם שם (מי"ט ע"א) נשתבש המאסר, אחד מתלמידי רבי יצחק הלוי העיד עליו לומר אשר בנו, והציג המויל סי' כוכב, להורות כי בלתי מוכן, וכן בדפוס קונספטיבא דף י"ט ע"א גיב בפעות, אבל צ"ל כמו לפנינו, והנה רבי יצחק הלוי די' אחד מרביתו של רש"י, ורבי אשר היה בנו, (עו) ורבי אמר לי, הכוננה לרש"י כי הם דברי תלמיד אחד מרש"י, ובפרסם נשמחה המלה "ורבי" ובפעות אמר לו וצ"ל אמר לי, גם בפעות שם אפילו שהוא יום אחד, צ"ל אפילו שהה יום אחד, (עג) כגון אם היה גוי כוי, הוספתי כמו שהוא בכל כ"י ובפרסם, (עז) אמר רבי משום רבינו הגדול, כ"ה גם בכ"י ב' וגי, אבל בכ"י א' אמר ר' משה רבינו הגדול, צ"ל אמר רבי משום רבינו הגדול, ובפרסם בפעות אמר רבינו הקדוש, (עז) ההוא כרבא דהוה ביה חמרא, ובכ"י א' ב' וגי כתוב כרבא, ובפרסם ההוא גרבא, ופי' גרבא כד נבל, אבל אין זה כוננה המאסר כמו שחראה במה שסיים מנין רשות לנוי לכנוס באותה כרבא, ובכ"י האחרים באותה כרבא, גם בפרסם כתוב גיב כבאן אין לנוי רשות ליכנס כאותו כרבא, ובמתחילת שלפניו היתה המויל גרבא שלא כמשפט, (עט) מאי אכסת לי כוי, והוספתי כמו שהוא בכ"י א' ב' וגי ובפרסם, (עט) וגם אני הבאתי ראיה למעירים, תקנית למתירים, כמו שהוא בכל כ"י, וגם בפרסם בפעות למעירים, (פ) דברישא רמסכת מיירי דדניאל ותלמידי בית שמאי נרו עליו, הוא בעין ל"ו ע"א, ושם איתא תלמידי הלל ושמאי בכ"י א' ב' וגי כתוב דדניאל ותלמידי בית הלל, ובפרסם איתא גיב תלמידי בית שמאי, (פג) מצאתי בבבלייתא דרבי אליעזר שמשא רבינו נור עליו בששים, הוא בפרסם פמיו, ולפניו חסר, ובתחומא בלק סי' כ"ז שעדיין לא נאסר יין של גוים, ובספרי בלק סי' קל"א והצרכור מלא יין אעלה שעדיין לא נאסר יין של גוים לישראל, וכן במדרש אגדה בלק מב"ה ומתחילת היין של גוים היתה מותר לישראל ומאותו היום נאסר, וכן במהרין ק"ו ע"א ועדיין לא נאסר יין של כותים, (פד*) כדאמרין במס'

דוקא ציר או מרזים דאנב חורפיהו לא שייצו חמרא. אבל שאר משקין לא. אלא אם כן עירה מים שלשה ימים מעת לעת : פנ) שאל כלי מחבירו ישראל. צריך להמבילו, שהרי בא לירי חיוב טכילה על ירי חבירו שלקחו : פנ) בתשובות הנאונים מצא [רבי] בזמן הזה פד) אין לנו להתיר יין נסך בימי הבציר, או כל זמן שמתור בהנאה, ולשהותו אצלו בחבית ולישנו ולמכרו ביוקר דוראי אתי לירי תקלה. ועוד בבית גוי אסור, דעושה דברים ותקנתם שמחזיר ליהנות באיסורי הנאה, ואף על פי שאנו אומרים שהוא מותר בהנאה בזמן הזה, מפני שחוששין אנו להפסד ישראל, אבל כמה דאפשר להרחיק ירחיק : פה) גוי דמהדק נינית מלא יין כרי שיתחברו סדקין לארכה מלמעלה למטה, אין זה כמהדק חבית הנפקעת לארכה. דחבית הנפקעת לארכה עומדת מפוקעות ומימנות ליסול חצייה אילך וחצייה אילך, וכשהו מרבקה מחבר כל היין זה לזה, אבל בנינית יין במקומו עומר על ידו הדיקו הראשון וסדק קמן שיוצא בו היין והוא מהדקו, הילכך אפילו לארכה שפיר דמי, וכן לכלי עץ שלנו, אבל דבר זה אסור להיות גוי תוחב משלית או נעורת פשתן בסדק ובחבירי השוליים לסתום מפני שהוא נוגע ביין : פו) קנקנים של גוים שאין מניסין לקיום, משכשכן במים והם טהורים, ומותרין לאלתר פו) [כי כובי דטימבודיתא דשרטן רב יהודה, וכנון חצבי שחמי דשרטן רב עורא כולן אקראי בעלמא מניהן לתוכן יין לפי היין בשנשון] [כסין] פעם

ה ע ר ו ת

עין כלי שנתן לחביו יין, הוא דף לג רע"א. וציל כלי שנתן גוי לחביו יין ישראל נותן כוי. פנ) שאל כלי מחבירו ישראל צריך להמבילו כוי. כן הוא בכל כיי אבל בפרדס שם (סי"ט ע"ב) שאל כלי מחבירו ישראל, הסרים המלות "צריך להמבילו" ונשאר רק הסיום שהרי בא לירי חיוב טכילה על ירי חבירו שלקחו, ועבדו זה סגן המויל, את המאמר במסורת. פנ) בתשובות הנאונים מצא רבי. ריל רשי מצא זה בתשובת הנאונים. פד) אין לנו להתיר יין נסך בימי הבציר, בכיי בי זני בזמן הזה אין אנו יודעים להתיר יין נסך הניתן לישראל בימי הבציר, ובפרדס שם הגירסא כמו בכיי חיריא. אבל בכיי א' הלשון מתוקן יותר, בזמן הזה הסכימו להתיר יין נסך הניתן לישראל בימי הבציר או בכל זמן בהנאה ולא ישארו אצלו בחבית ולישנו ולמכרו ביוקר דוראי אתי לירי תקלה. ועוד אי נמי מנח ליה גבוה בבית גוי אסור דעושה דברי חכמים ותקנתם הפקר שמתיר להנות באיסורי הנאה, פה) גוי דמהדק נינית מלא יין כוי. כל המאמר עד מפני שהוא נוגע ביין הוא ניכ בכיי בי וגי. ואחר כך מתחיל גם שם מאמר בפי עצמו המתחיל דין קנקנים, וכן הוא ניכ בן המהדק מנוסח נינית, כמו שהוא המלות מחבר כל היין זה לזה, מתחיל אבל מניחה, והמויל הציג אחר זה "כאן חסרי", אבל יש לתקן, אבל בנינית יין בסקומו עומר על ידו, ואחר כך נמצא שם לנכון הדיקו הראשון נהדק היין היוצא בו, והנה כל המאמר ההוא המתחיל גוי דמהדק נינית מלא יין עד סופו. מצאתי כי הוא ספירוש הרשבים לעיו, והובא בספר חמ"ס דעים סי' ק"ח המתחיל כתב הרב רבינו שמואל סרומרוג ויל [Rameru] [היא הרשבים] ואולי לקח הרשבים דבריו מוקנו רשיי זיל, וכפי' ההוא שהובא בחמ"ס דעים שם מתחיל באמצע המאמר ודף כי ע"ב שירה לי מלמטה) וגוי המהדק מנוסח נינית, כמו שהוא לפנינו בהאורה, אבל הסיום שם משונה ממה שלפנינו. גם נמצא שם מאמר גדול אשר ליחא לפנינו בכיי בי וגי, ובפרדס, רק ראה זה מצאתי כי בכיי א' (כיי מאריו) הובא כלשון אשר הוא בחמ"ס דעים מלה במלה ונמצא גם שם כל המאמר עד סופו, ולהלן אחר סוף הסיון אביא כל המאמר כמו שהוא בכיי א'. והנמצא בחמ"ס דעים שם, ויש עוד להעיר כי במאמר הזה נמצא איזה פעמים בחסוים מ"ך ואולי הכונה מ"רבי, וגם בפ"י הרשבים שם צד 4, 5, 7. הובא ניכ מ"ך, ובצר 5 מוכא עוד פעם אחר נ"ך צ"ל מר וכן בחמ"ס דעים שם גם במאמר שלפניו סיים מר, ובשני מקומות הובא מ"ה צ"ל מ"ך. פו) קנקנים של גוים, בכיי בי וגי מתחיל פה סימן מפני עצמו ורשום בו דין קנקנים, ובכיי א' לא נמצא דין קנקנים. פז) כי בוקי דמוספוריתא, הוספתי כמו שהוא בכיי בי וגי, וגם בפרדס ליחא, כי שוה עם כיי חיריא שלפנינו, ומקור המאמר הוא בעין לג ע"ב הני כובי מוספוריתא כוי אתי שיילי לרב יהודה כוי, והן מותרין, איר עורא הני חצבי שחמי כוי ומותרין, ולדעתו יש לתקן

ראשון ושני אסור שלישי מותר פה) והי כמי דפחרי נהו] וקננים של חרם המכניסין לקום המוספין ורנילין לקיים בהו יין, פט) קיימא לן כמה שהורה רבי אמי בעינן שלשה ימים מעת לעת, ואם נתיישנו שנים עשר חודש כשרים, ואפילו לא מלאן וסני בהכי בשכשוך: וקננים של גוים המוספין, כיון שנשרה ויפתן מותרין, אם נתיישנו שנים עשר חודש אף על גב דמקלף לופת דיליה אסורין משעת קליפה ואילך שנים עשר חודש או מערן שלשה ימים מעת לעת: והביית של עין או של חרם מלאות או הכרות, ומועגים אותם גוי וישראל, ז) או מודרין אותן חביות סתומות מיהן בטיט, או בכל דבר אפילו בלא חותם, מתוך שאין אנו חוששין לנניעה שרי ואם מפני שמוריק גוי הרי ישראל עמו, ואי משום זא) דקא אתיא חבית מכה גוי כי האי נוונא לא חישינן לשכשוך: יין נסך על גבי ענבים ידיהם ומותרים, ואם היו מבוקעות אסורים: יב) גוי ששכשוך ידו בחומץ אף על גב דלא מנסחי חומץ לעבודה זרה אסור משום גזירת יין, מיהו ג) אף על פי שנראה לרבי יצחק הלוי ז) מדיוקיה דרבי אסא במסכת דעבודה זרה פ"ק אין מעמידין שאם ננע גוי בחומץ שלנו מותר, ותלמידיו מתירין ואחרים נהנו בו איסור, ואין אדם רשאי להתירן דלא מצינו אלא לאפוקי מאסורי הנאה, זא) אבל בשתייה אסור:

[הוספה מכי א'].

ט) אמר רב אשי כל שבזב טמא בנוי עושה יין נסך, האי כללא לאו דוקא, דיש מותר בהנאה ואסור בשתייה ויש אסור אף בהנאה, ויש מותר לנמרי, אף על גב דבזב טמא, דרב אשי לא בא להשמיענו כלום, אלא לזריקה דגוי להתיר בכלל של היתר, דקאמר כל שבזב טהור, בנוי אינו עושה יין נסך, כגון זריקה, אם זרק זב אבן

ה ע ר ו ת

במקום דשרטן ציל דשריין ומלת גלי"י אין לה טובין, פח) והני כמי דפחרי נהו, הוספתי כמו שהוא בכ"י ב' וזי ובפרדם, פט) קייל כמה שהורה רבי אמי, עין ליג ע"א, ז) או מודרין אותן חביות, בפרדם או מדרין, ובכ"י ב' וזי הנוסחא או מכסין, זא) דקא אתיא, בפרדם בעשות דקאחא ציל דקאחא, זב) גוי ששיכשך ידו בחומץ, זג) אף על פי שגראה לרבי יצחק הלוי, היי אחר מרביתו של רש"י, זד) מדיוקיה דרבי אמי, במסכת ע"ז, הוא דף כ' ע"א ולפנינו רב אשי, זה) אבל בשתייה אסור, כיה בכ"י ב' וזי, אבל בפרדם בעשות אבל בשתייה מותר, בכאן הוא הסיום מהלכות יין נסך בכ"י ב' וזי ובהפרדם, ובכ"י הגיל פיים מליקי הלכות יין נסך ומתחיל אחר זה הלכות נדה לרבינו שלמה זיל, אבל בכ"י חידא נמצא אחר זה ס"י קיד דין כף חולבת, ואחר כך עד סוף הפרק נמצאים דינים אחרים אשר ליחא בכ"י ב' וזי, אבל בכתי' א' נמצא גיב תיכף הלכות נדה אחר הלכות יין נסך אבל משונה הנוסחא מסוף ה' יין נסך טכ"י ב' וזי ומרדם, ובכסוף פיים הסופר, זה המחברת חברו רבינו שלמה לתלמידיו להורות להם הדרך אשר ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשו, ולמטען לא יחפר הנוסחא מכ"י א' אמרתי להוסיף בגוף הפרק נוסחת כ"י א' עיין לעיל הערה פ"ה, לו) אסור רב אשי כל שבזב טמא בנוי עושה יין נסך, ע"ז ס' ע"ב ומכאן מתחיל בכ"י א' וכיה פה בתמים דעים שם אחר הסיום במאמר שלפניו מפני שהוא נוגע ביין, וכן באוצר טוב (שנת תרמ"ז) נמצא פ"י הרשבים למס' ע"ז פרק ס' עד ס"ד שהחיל הרב החוקר מהרי"א עפשטיין ע"פ"י כתב ד' אחר ושם צד 4 הובא פירוש על מאמרם אסור רב אשי כל שבזב טמא בעבדים עושה יין נסך, וז"ל יש שהוא מותר בהנאה ואסור בשתייה ויש שאסור אף בהנאה, ויש שמתירין לנמרי אפילו בשתייה, אף על גב דבזב טמא כדמוכח לעיל בשמעתין, ואחר זה הובא שם והאי כללא לאו דוקא כו', כל המאמר כמו לפנינו, רק באיזה שינויים קטנים, ואין ספק שכל זה שהובא בפירוש הרשבים שם לקוח מן ספר האורה, כמו שרמזה שהביא, וכן הורה רבי וזה הוא הסובא הרבה פעמים בהאורה, והרשבים לא יאמר וכן הורה רבי, והנה המלות דיש מותר בהנאה הוא בכ"י הרשבים שם מוקדם לפני המלות האי כללא לא דוקא, וכן דרב אשי לא בא להשמיענו כלום, הג"י שם דכל עצמו דרב אשי לא בא לה להשמיענו כלום, וכן אלא לזריקה דגוי להתיר בכלל של היתר, חני' שם אלא להתיר

על גבי כלי לא שמוא. (ז) וגוי נמי אם זרק אבן או צרור או כל דבר על גבי יין שלא בכוונה להנמיכו מותר בשתייה. (ח) וכן הורה רבי. (ט) וכן נשמע על רבינו יוסף הגדול שהתיר זרק גוי, וכן הנהיג את כל דורו, ומשום דרוב אימורי' והיתירות של יין דומות לפומתאו של זב, כייל להו רב אשי הכי טוב [ולאו דוקא]: (ק) והיכא דהבור עמוק כיון דקא אויל מיניה [למיניה] עד שפת הבור הוי יין נסך. דנורו אמו בור (ק) [מלא ולא שני לן בין בור] מלא לבור חסר, (ק) והילכך גוי אף על פי שזיקתו מותרת הני מילי כנון שאינו עומד על שפת הניגית של יין וזרק למרחוק ונפל לחובה, אבל עומד אצל הניגית והפיל אבן או צרור מלמעלה לניגית לתוך הניגית הרי זה יין נסך [מיר] (ק) הילכך הנוצרים המביאים ענבים בסלים (ק) ובדרדורים אין מניחים אותם לזרוק בתוך הניגית של יין אלא ישראל אוהו בהם וזורקם לתוך הניגית. (ק) ואם סייע גוי לזרוק כשר אלא שאין עושין לכתחילה שמא ישנה ישראל לסמוך על הגוי, (ק) ונמצא בא מכת גוי לבדו והוי יין נסך מיר: (ק) היג אמר רב אשי הא דאתא לאשמיענן לא צריך חותם, אפילו למאן דרבי לקמן חותם בתוך חותם, ומיהו בחותם אחד סני כרבי, כדבעינן למיטר קמן. (ק) הלכתא כרבי אליעזר, ומחבא שמעינן דחומץ של ישראל אינו נאסר במנע גוי, דכי האי גוונא נמי אמרינן לקמן בסמוך גבי יין מבושל דקתני לקמן דאינו נאסר במנע גוי והכי הלכתא מיר, אמר רבי אליעזר שונין יין מבושל אין בו משום יין נסך, (ק) דהלכה כרבי אליעזר דלא חייש לזיומא (ק) ובחותם אחד שרי, וכל שכן בזמן הזה דאין הגוים יודעין בטיב ניסוך, לא שנא נודות ולא שנא קנקנים צריך לערותן שלשה ימים מעת לעת, ובכך יש להם תקנה, וכל הכלים שבעולם שאמורים משום יין נסך, יש להם תקנה בכך חוץ מכלי נתר דבלעי טפי, והילכך בדבר שמכניסו לקיום, כנון נודות וקנקנים וחביות, גזרו רבנן דצריך עירוי שלשה ימים מעת לעת, לא שנא עמד בהן יין נסך זמן

ה ע ר ו ת

זריקה בגוי בכלל של היחר, ובתמים דעים מובא בקצרה, (ז) וגוי נמי כו' על גבי יין שלא בכוונה, להנמיכו מותר בשתייה, כפי' הרשבים שם גירסא אחרת ועכו"ם נמי אם זרק אבן וצרור או כל דבר ליין לא ניסך בו ומותר אפילו בכוונה בשתייה, ציל אפילו בכוונה לניסך בו בשתייה, ועיין בהערה צ"ה. (ח) וכן הורה רבי, הכוונה רשי' זיל, וכן הובא כפי' הרשבים שם ובתמים דעים, (ט) וכן נשמע על רבינו יוסף הגדול כו', וכן הובא כפי' רשבים שם, ובתמים דעים, והכוונה לרי' יוסף טוב עלם זיל, וכן הובא דבריו בתוס' ע"ז סי' ע"ב ד"ה כל וכן הלכה שאם זרק אבן או כל דבר ליין אפילו בכוונה שהוא מותר בשתייה כן הורה ר' יוסף טוב עלם, (ק) והיכא דהבור עמיק כו', בפירוש רשבים שם, ובתמים דעים אחר הסיום ולא דוקא, נמצא עוד מאמר שלם על מאמרם שם (דף ס"א רע"א) והוא דקאוויל מיניה למיניה, ועיין בחומ' שם ד"ה התם שהביאו וכן פירש רשבים בשם רשי' ע"ש ואחר זה נמצא גם שם והיכא דהבור עמוק כו' כמו לפנינו, (ק) מלא כו', הוספתי כמו שהוא שם בפירוש הרשבים, ובתמים דעים, (ק) והילכך, כן הוא גם בתמים דעים, אבל בפירוש הרשבים הגירסא והלכתא, (ק) הילכך הנוצרים, בפירוש הרשבים שם והלכתא הנוצרים, ובתמים דעים והילכך הנוצרים (ק) ובדרדורים, הוא משלשן חזיל גוי שהביאו ענבים לנת בסלון ובדרדורין ע"ז ג"ס סע"ב ולמינון במעוה וברדיון וציל ובדרדורין, כמו שהוא לנכון בערוך ערך דרדור, ועיין שם הוראת המלה בערוך השלם, (ק) ואם סייע גוי לזרוק, שם בפירוש הרשבים, ובתמים דעים שם מתוקן הלשון ואם סייע ישראל לגוי לזרוק היין כשר, (ק) ונמצא בא מכת גוי לבדו והוי יין נסך, בפירוש הרשבים שם (צר 5) ובתמים דעים ונמצא הגוי וזרקו לבדו והוא יין נסך, ובהו הוא הסיום בתמים דעים ובפירוש הרשבים שם, (ק) היג אמר רב אשי, מלת "חייג" בלתי מובן, ומה שהובא אמר רב אשי הכוונה למאמרם ע"ז כ"ט סע"ב אמר רב אשי הא אתא לאשמיענן חומץ שלנו ביד עכו"ם אין צריך חותם בתוך חותם כו' ע"ש, (ק) הלכתא כרי' אלעזר, עיין ע"ז ל"א ע"א, (ק) דהלכה כרי' אליעזר דלא חייש לזיומי, ע"ז ס"ט ע"ב, (ק) ובחותם אחד שרי, ע"ז ל"א ע"א ע"ש בתוס' ד"ה דאמר רב הלכה כר

מרובה, לא שנא עמר בהן יין נסך שעה מועטת, ולא פליג רבנן בדבר שמכניסו לקיום לפי שעה גזרו רבנן. אבל חביות של עץ וכן כל כלים המזופפין אם מהממין בקנסא וכפפן על האור אם עבר האור החתיו כל כך שנשרה כל הופת היכשרן בכך, קיל) וכולן אם שויכשכן במים מרותחין מותרין. וכן הורה ר' יצחק הלוי, ודבר שאין מכניסו לקיום כגון כופות וזכוכיות משכשכן במים והן מותרין, לא שנא בשהיה בהן יין זמן מרובה, לא שנא מעט. מותרין בשכשוך פעם אחת, ואם נגובין הן אין צריכין שכשוך מיר: קינ) והלכתא פעם ראשון ושני אסור, פירוש ואם שתה בהן גוי פעם ראשונה ושנייה אסור וצריך לערן שלשה ימים, והוא הדין לכלי הרס: והלכתא גבי יין נסך אם נגע גוי בענבים או בפסולת שקורין נייש נוטל ישראל מקום מנעו וכל סביבותיו וכל השאר מותר, ובלבד שלא יגע במקום המשקה, וכן הורה רבי פסולת של ענבים בכך לא שנו דאיתו שבנת מותר ואסילו נגע אלא שלא ההויר גרנותנו לנת, וריקן שם כל ההרצנים יין שבתוכו אסור, וכל מה שבנת, מפני הרצני הגרנותני אסורין מפני היין נסך שכתבו על ידי ניצוין או על ידי חיבור כדמפיש ואויל והזורים אותם הרצנים ואסורין כל מה שבנת, שמע מינה ניצוק חיבור, ומיהו יין שבנת מותר דאין לאסרו מחמת שיויר על היין שבגרנותני שהוא יין נסך דניצוק מחמת ניצוק הוא ומותר והלכה כרב באיסורי, ואמר רב תינוק בן יומו עושה יין נסך ואסור בהנאה, קינ) בתשובות הגאונים מצאתי דגוים כגון הזה אינם יודעים כשיב ניסוך שאין דרכם לשכשך ינם לעבודה זרה קיל) וינם מותר בהנאה:

[קיד] דין כף חולבת.

ח) כף חולבת בקדרה של בשר כששים ומותר, ואם אין בכף בת יומא אף על גב דלא היו ביה ששים מותר, דנותן טעם לפנים הוא, מיהו נראה דכר היו בששים הקדרה מותרת, כיון דששים הוא לא יהיב טעמא ולא מידי דכטל הוא מעיקרא אבל לא היה ששים יהי' מותר משום טעמא דנותן טעם לפנים הוי הקדירה אסור, דהא יהיב ביה טעמא דאיסורא, וזה הוא נראה קיימא לן כשמשעריין כששים משעריין ברוטב ובקופה ובהתיכות, ואין משעריין בקדרה עצמה, פירוש כחרסים ולא במאי דבלע קדירה, אלא כמו שהוא באה לפנינו משעריין, וכן פסק

ה ע ר ו ת

אלעור, קיל) וכולן אם שויכשכן במים מרותחין מותרין וכן הורה ר' יצחק הלוי, הובא בכלבו הלכות יין נסך סי' צ"ו דף ק"ז ע"ב וז"ל והריש ז"ל כתב בספר האורה וכל הכלים אם שכשכן במים מרותחין מותרין וכן הורה רבינו יצחק הלוי ז"ל: מזה נראה כי הי' לפנינו הנוסחה כמו שהוא לפנינו בכ"י א' שהוספתו, וראיתי בארנות הי"ם ח"ב הל' שהרת כלים (עך 273) הביא זה בשם הריש, והסרים המלות "בספר האורה" קינ) והלכתא פעם ראשון ושני אסור, ע"ז ליג ע"ב, קינ) בתשובות הגאונים מצאתי דגוים כגון הזה אינם יודעים כשיב יין ניסך, וכן הובא בשם תשובת הגאונים בארנות הי"ם ח"ב (עך 244), קינ) וינם מותר בהנאה, בזה סיים בכ"י א' ואחר כך כתוב שם מאת האוסר זה המהבחה חבירו רבינו ר' שלמה לתלמידיו להורות להם הדרך אשר ילכו בו ואת המעשה אשר יעשו, ואחר כך אומחיל הלכות נדה ובטפסו סליקו הלכות נדה ובכ"י ב' וזי אחר הכיום מהלכות יין נסך ונאזב סליקו הלכות יין נסך, מתחיל הלכות נדה לרבינו שלמה ז"ל, בכ"י ג' נמצא רק התחלת הלכות נדה, אבל בכ"י ב' נמצא התלכה בשלימות, ובכ"י ח' ד"א הסר הלכות נדה, והנה אוסף כל ההלכה אל טף הספר בחלק ימי למען לא יחסר כל בה, ואערוך הערות ומימ עליה, ועוד מה שנמצא בכ"י ב' הרבה אשר ליתא בכ"י האחרים:

[קיד] ח) כף חולבת בקדירה של בשר גוי, כל הכימן הזה לא נמצא בכ"י האחרים ועיין בפרדס סי' רמ"ב (בגוף הפרדס לא בשם האורה) באריכות תשובת רש"י ז"ל אם הגיב כף חולבת

קדירה של בשר:

הרב רבינו שלמה ז"ל, נראה דכף של נבינה שנחנה בתבשיל של בשר, דאף על נב דאמרינן התבשיל מותר אם יש בה ששים, הני מילי לענין התבשיל דכף הוא דבר מועט ולא נתן טעם בתבשיל שהוא הרבה ולכך מותר, אבל תבשיל הנישר שהוא הרבה נתן טעם בכף וצריך להנעילה ברותחין :

[קטז] תיקון הקדיש.

(ה) תיקון הקדיש כך הוא אמן יהא שבא רבא מברך (ג) לעלם לעלמי עלמאי ולא לימא ולעלמי, לפי שאין באלה שבעה חיבות אלא עשרים ושמונה אותיות, כנגד ועתה ינדל נא כיה, ואם כן הא להו כיש אותיות, וקבלה הוא ביד האומרים כי עשרה מאמרות, ועשרת הדברות ועשרה קדושות, דהיינו שמונה קדושין ושתי קדושות בכל יום, כולן בתחילתן ו' חיבות ושמונה ועשרים אותיות, וצא והשוב עשר מאמרות בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ועשרת הדברות וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, (ג) קדיש כמו שכתבנו ונתקנו (ד) כנגד שבעה שמות, (ה) ועשרים ושמונה שנים מחזור גדול :

[קטז] הלכות שחיטה.

(א) חמשה דברים המפסדין את השחיטה, [ועיקר הלכות שחיטה] ליהרר מכל אחת מהן, (ב) ואלו הן שחיטה שהייה, דרסה, חלדה, הנרמה, ועיקור, (ג) שהייה כיצד הרי שהתחיל לשחוט והנביה ידו קודם שיגמור את השחיטה, ושהה בין בשוגג בין במידה, בין באונס בין ברצון, וחזר הוא [או] אחר (כך) לומר את השחיטה, אם שהה

ה ע ר ו ת

[קטז] (ה) תיקון הקדיש כך הוא כו', איין שייכות כלל לזה בכאן, ואין כאן מקומו, ולא נמצא בכ"י האחרים רק בכ"י חיריא, והוא בפירוש ס"י ו' בשם ספר האורה, ובסוף ס"ים ע"כ מספר האורה, וזו תראה כאשר תעורתי לעיל שלפני המו"ל את ספר הפרדס בקושמאניא ה"י כ"י מספר האורה השהו לכ"י חיריא, (ג) לעלם ועלמי עלמאי ולא לימא ולעלמי, ועיין באבודרהם סדר שחרית של חול (רס"ט פראג כ"ב ע"א) יש ער עלמאי ו' חיבות וכ"ח אותיות ולפי זה צריך לומר ולעלם עלמאי, כדי שיהיו כ"ח אותיות כו', וכנגדן ו' כוכבי לכת, וכ"ח סהנות הלבנה, וכן תמצא בפסוק ה' בחכמה יסר ארץ ו' חיבות וכ"ח אותיות, וכן בפסוק בראשית ברא אלהים ו' חיבות וכ"ח אותיות, וכן בפסוק וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, ו' חיבות וכ"ח אותיות, וכן בדף ל"ז ע"ג הביא וז"ל והמון העם קורין לעלם ולעלמי ושעות הוא, והנכון לומר בעלם עלמאי [צ"ל ולעלם עלמאי], וכ"ח בסדר רב עמרם ורבינו סעדיה ע"כ, ובסדר ר"ע נאון (צד 3) לשנינו לעלם ולעלמי עלמאי, וראיתי בכלבו ס"י ו' מנין האותיות כ"ח ולפי זה השעם צריך להוחר שלא לומר ולעלמי עלמאי כי יהא כ"ט, אלא לעלמי עלמאי, (ג) קדוש כמו שכתבנו, ר"ל כמו שהביא למעלה שיש בקדיש כ"ח אותיות, ובפרדס שם מספר האורה הובא קדיש במ"ש והציג המו"ל סימן כוכב להורות כי נעלם ממנו הכוונה, אבל יש לתקן, כ"מ"ש, רית כמו שכתבנו, (ד) כנגד שבעה שמות, אולי צ"ל כנגד שבעה כוכבי לכת, כמו שהביא האבודרהם, או כנגד שבעה שמות הכוונה לו' שמות שאינן מנחקין, שבעות ל"ה ע"א, (ה) ועשרים ושמונה שנים מחזור גדול, עיין פדריא ס"י, ובכבלי ברכות נ"ב רע"ב אמר אביי כל כ"ח שנים והדר מחזור, ע"ש בפירש"י, ועיין עודך השלם ערך חמה, ובדברי הרב הגדול ד"ר קאהוט ז"ל :

[קטז] (ה) חמשה דברים כו', הלכות שחיטה לא נמצא בכל כ"י האחרים, רק בכ"י חיריא, ובפרדס ס"י רע"ב הובא הלכות שחיטה מספר האורה ונמצא רק התחלתו, וכנראה היו חסר בכ"י שהיו לפני המו"ל את הפרדס שהוסיף קצת מספר האורה, ובסוף ס"ים הרי זה חזר וגומר מקום השחיטה אין, והציג המו"ל סימן כוכב בו נלקח בחסר ולא ידע בוונת מלת ואין ולפינו תראה כי הוא באמצע המאמר וכתוב ואין בכך כלום כו', עיין להלן הערה ו', ובסוף הס"י רע"ב בפרדס שם ס"ים ע"ד כאן מצא מהלכות שחיטה מספר האורה, (ב) ואלו הן הלכות שחיטה, חולין פי ע"א, ועיין גם הלכות שהיטה בנף ספר הפרדס (לא בשם האורה) כ"י ר"ו והלאה ובמחזור וויטרי ה' שחיטה ס"י תקל"ד (צד 740)

כדי שינביה את הבמה וירביצה וישהו שחיטתו פסולה. ואם שהה פחות מכדי זה [השיעור] שחיטתו כשירה, היתה כהמה דקה, שיעור שהייה כדי שינביה כהמה דקה וירביצה וישחוט, שהה מעט וחזר [ושחט] ושהה מעט, וחזר [ושהה] [ושחט] מעט עד כדי שינמור את השחיטה, ולא שהה בפעם אחת כדי שיעור שהייה, אבל כשתחשוב זמן כל השהות יצטרף מכולן שיעור שהייה, הרי זה ספק נבילה, וכן אם שהה כדי שינבינה וירביצה, וכדי שישחוט (ד) כמו מיעוט הסימנים בלבד לא כדי שישחוט שחיטה נמורה, (ה) הרי זה ספק נבילה, שחט רוב אחד בעוף, או רוב שנים כהמה אף על פי ששהה חצי יום, והורג נמר הניכת הסימנים, הרי זה מותרת, מאחר שנשחט בו כשיעור, הרי זה כמתוך בשר השחיטה, שחט בקנה לברו חציו או מיעוטו, ושהה זמן מרובה, הרי זה חזר ונמנע מקום השחיטה, (ו) ואין בכך כלום, אבל אם שחט רוב הקנה, או שנקב הושט כל שהוא ושהה כשיעור, כן שהורג נמנע את השחיטה שהתחיל, בין ששחט שחיטה נמורה במקום אחר שחיטתו פסולה, מפני שהבהמה או העוף שנפסק רוב הקנה שלה, או שניקב הושט במשואו נבילה, ואין השחיטה מועלת בה כמו שיתבאר, הנה נתבאר לך שאין שהייה בעוף בקנה כלל, שאם שחט רוב הקנה ושהה כבר נמנעה שחיטתו, וכשהורג נמנע מתוך בכשר הוא, ואם שחט מיעוט הקנה ושהה הרי זה נומר כל זמן שירצה, שאינה נאסרת משום נבילה עד שיפסק רוב הקנה, שחט העוף ושהה בו ואינו יודע אם ניקב הושט, אם לא ניקב שחט הקנה במקום אחר וינחנו עד שימות, וכורך בושט מבפנים אם לא נמצא בו קורט דם בידוע שאינו נקוב וכשירה: ורסה כיצד, כגון ששחט בסכין על הצוואר כדרך שמכין בסייף וחתך הסימנים בכת אחת בלא הלכה ובלא הכאה, או שהניח הסכין על הצוואר ודחק וחתך למטה כחותך צנן או קשוח עד שחתך הסימן הרי זה פסולה: חלדה כיצד, כגון שהכניס את הסכין תחת העיב ושחט שני סימנים כדרך, או שהחליד את הסכין תחת הצמר מוסך או שפירש מטלית על הסכין ועל הצוואר ושחט תחת המטלית, הואיל ואין הסכין נלוי הרי זה ספק נבילה, וכן אם שחט מיעוט הסימן בחלדה ונמר השחיטה שלא בחלדה הרי זה ספק נבילה: הנרמה כיצד, זה הושט בקנה למעלה במקום שאינו ראוי לשחיטה, כגון שני חוטין בסוף הקנה למעלה מטבעת גדולה שחט בתוך החוטין, אם שיר מהם כל שהוא למעלה הרי זה כשירה, שהרי שחט משימוי בובע ולמטה והוא מן המקום הראוי לשחיטה, אבל אם לא שיר מהם כלום, הרי זה מוגרמת ופסולה, שחט האחד או רוב והשלים בדרושה, או בהנרמה, הרי זה כשירה, שהרי נשחט השיעור בראוי, שחט והגרים בתחילת השחיטה, ושחט שני שלישים הרי זה כשירה, שחט שלישי והגרים שלישי, והורג ושחט שלישי האחרון כשר, הגרים שלישי ושחט שלישי האחרון, הרי זה פסולה, ואם דרס והחליד בין בשלישי הראשון בין בשלישי האמצעי שחיטתו פסולה: עיקור כיצד, כגון שנעקרו הסימנים מן הקנה או הושט ונשמע אחד מהם או שניהם קודם נמר שחיטה, אבל אם שחט אחד בעוף או רובה, ואחר כך שחט את השני שחיטתו פסולה: שחט אחד מהם ונמצא השני שמוט ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמט, הרי זה ספק נבילה, נמצא הסימן השחוט שמוט הרי זה

הערות

- (ג) שהייה כיצד כוונת עיני ערוך השלם ערך גרם באריות, (ד) כמו מיעוט הסימנים בלבד לא כדי שיש חוטין, זה חסר בפרדם שהשמים המעתיק או המרפוס מן וכדי שישחוט עד כדי שישחוט. (ה) הרי זה ספק נבילה, בפרדם שם הרי זה נבילה, (ו) ואין בכך כלום, בפרדם שלם המאמר במלה ואין, עיני לעיל הערה א':

כשירה, שוודאי אחר שחיטת נעקרה, שאלו נעקרו קודם שחיטה היה מתקלקל ולא ישחט. כמה דברים אמורים שלא תפיש הסימנים בידו, אבל אם תפיש הסימנים בידו כששחט, אפשר שתשחט אחר העיקור, ולפיכך אם נמצאת שמוטה ושחוטתה הרי זה נבילה, כל מקום שאמרנו כשחיטה פסולה הרי זה נבילה, ואם אכל ממנה כוית לוקה משום אוכל נבילה, שאין מוציא מירי נבילה אלא שחיטה כשירה, וכל מקום שאמרנו כל ספק בשחיטה הרי זו נבילה, כל האוכל ממנה מכין אותו מכות מרדות :

[קין] סדר הפטרות.

(א) כל שבת שקורין בה שתי פרשיות, (ג) מפטירין מענין מפרשה אחרונה, וזהו מנהג בכל המקומות, (ג) וכן נהגו העם להיות מפטירין בנחמות ישעיה מאחר תשעה באב עד ראש השנה, בשבת אחד תשעה באב קורין ראשונה נהמו נחמו, ב' ותאמר ציון נ' עניה סוערה, ד' אנכי אנכי, ה' רני עקרה, ו' קומו אורי, ז' שוש אשיש, ה' דרשו ה', ט' שובה ישראל, וסימן נ"ע אריק שדיש :

[קה] תפלת הדרך.

(א) הבינו ה' אלהינו לדעת את דרכיך, ומול את לבבנו ליראתיך ותסלה לנו להיות נאולים ורחקנו ממכאוב ורשנו בנאות ארציק, והנפוצים חקבין מארבע נספות הארץ, והחועים בדעתך ישפטו, ועל הרשעים תנוף ירך, וישמחו צדיקים בבנין עיך, ובתיקון היכלך, ובצמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך, טרם נקרא ואתה תענה, טרם נדבר ואתה תשמע כי אתה עונה בכל עת צרה וצוקה ופודה ומציל ברוך אתה ה' שומע תפילה, ואומר עבודה ושים שלום.

[קט] הרוצה להקין דם.

(א) הרוצה להקין דם אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהא עסק זה לי לרפואה, ותרפאנו בי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה ברוך אתה ה' רופא הולים :

הערות

[קין] (א) כל שבת, הדין הוא סדר הפטרות לא נמצא בכ"י האורים מספר האורה, רק בכ"י של חיד"א, (ג) מפטירין מענין מפרשה אחרונה, הרב בעל שכלי הלשם שלם סי' פ"ה הביא חיל : כוונתו שאמרין בשם רבינו יצחק הלוי ו"ל שהיה מנהג להפסיד בשבת שבפולין וקורין ב' פרשיות בהפסדה של סדר פרשה בכל השנה ולא בהפסדה של סדר פרשה בכל השנה ולא בהפסדה של פרשה שנייה לפי שיש בכל הפסדה מעין פרשה ראשונה ומעין פרשה שנייה (צ"ל ולא מעין פרשה שנייה). כגון הפסדת נעמן יש בה מעין הפסדת כי תוריע וזאת תהיה, ומנהגינו להפסיד בהפסדת פרשה שנייה, וכן נכון שהיה בה אנו מפסיקין ובה קורא המפסיד בתורה עכ"ל, (ג) וכן נהגו העם להיות מפטירין בנחמות ישעיה מאחר תשעה באב עד ראש השנה כ"י וסימן נ"ע אריק שדיש, עיין פ"ד סי' י"א ובמח"סו סי' ר"כ"ב (צד 223), ועיין במכאוב הפסיקתא סי' ב', ו"ג, ופה אין המקום להאריך :

[קה] (א) הבינו ה', תפילת הבינו הובא בנמרא ברכות כ"ט ע"א, ומשונה קצת הנוסח מאשר לפנינו, כי לא הובא שם טרם נדבר ואתה תשמע כי אתה עונה בכל עת צרה וצוקה ופודה ומציל, ותפילת הבינו נמצא ג"כ בירושלמי ברכות פ"ד הי"ג (דף ה' ע"א) משונה מנוסח הבבלי :

[קט] (א) הרוצה להקין דם אומר, בנמרא ברכות סי' ע"א הנכנס להקין דם אומר יר"ם ה' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני בי אל רופא נאמן אתה ורפואתך אמת, והסוד אריק סי' ר"ל הביא הנכנס להקין דם אומר יר"ם ה' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חנם אתה, ולאחר שהקין יאמר ברוך רופא הולים, וע"ש בכ"י שמוכר מלכות :

[קכ] הרוצה לצאת לדרך.

(א) הרוצה לצאת לדרך אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתוליכנו לשלום ותציענו לשלום ותצילנו מכף אויב ואורכ בדרך והנני להן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ברוך אתה ה' שומע תפלה:

[קכא] הרואה קברי ישראל.

(א) הרואה קברי ישראל אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר יצר אתכם ברין וזן אתכם ברין ועתיד להחיותכם ברין ברוך אתה ה' מהיה המתים:

[קכב] הרואה קברי גוים.

(א) הרואה קברי גוים אומר נושה אמכם ונומר [ירמיה נ' י"ב]

[קכג] סדר תפלת קצרה.

(א) המהלך במקום גדודי חיות ולסטים. מתפלל תפלה קצרה. ואין צריך לומר שלש ראשונות ולא שלש אחרונות. ומתפלל אפילו מהלך. צרכי עמך ישראל מרובים ודעתך קצרה. יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה. והשוב בעיניך עשה ברוך אתה ה' שומע תפלה:

[קכד] סדר רעמים.

(א) אם ירעים בניסן מונות וחטים יבשר. ואם רעש מלחמה יניד. אם ירעים באייר תאינים וכל מיני מנדים יהיו. ואם רעש רעות יבשר. אם ירעים כסיון בשורה טובה יבשר. ואם רעש רעם גדול יהיה. אם ירעים בתמוז מנפה בשוורים יהיה. ואם רעש חום גדול יהיה. אם ירעים באב אדם גדול ימות. ואם רעש בחולי רע ימותו בני אדם. אם ירעים באלול חום גדול יהיה. ואם רעש אנשים חכמים מתים. אם ירעים במרחשוון יין גרות שמד יבוא לעולם. ואם רעש אנשים חכמים מתים. אם ירעים במרחשוון יין ושמן הרבה באין לעולם. ואם רעש רעות יבשר ומית בכני אדם. אם ירעים בשבת מיתת אנשים גדולים יבשר. ואם רעש מן יבוא לעולם. אם ירעים בשבת חיילים ינבר לעולם. ואם רעש מנפה רבה יבשר. אם ירעים כאדר רעב באחת משבע ארצות. ואם רעש טובות הרבה יבשר:

ה ע ר ו ת

[קכ] (א) הרוצה לצאת לדרך אומר כו'. ברכות כ"ט ע"ב. ושם ליתא ואלהי אבותי. ושם איתא גם ותמסכנו לשלום ושם איתא גם ותשלח ברכה כמעשי ידיו:

[קכא] (א) הרואה קברי ישראל אומר כו'. בנמרא ברכות נ"ח ע"ב. איתא כך הרואה קברי ישראל אומר ברוך אשר יצר אתכם ברין וזן אתכם ברין וכלכל אתכם ברין ואסף אתכם ברין ועתיד להקימכם ברין וידוע מספר כולכם והוא עתיד להחיותם ולקיים אתכם ברוך. מהיה המתים. והסוד איתא סי' רכ"ד סי' י"ב הביא הברכה בשם ומלכות:

[קכב] (א) הרואה קברי גוים. ברכות ט:

[קכג] (א) המהלך במקום גדודי חיות. ברכות כ"ט ע"ב. (ג) צרכי עמך ישראל מרובים כו'. הוא בנמרא שם. אחרים אומרים. והמלות והשוב בעיניך עשה. ליתא בנמרא.

[קכד] (א) אם ירעים בניסן כו'. כל הסימן הזה לא נודע לי המקור. (ג) משבע ארצות. כסדרש משלי פ"ט סי' א' הצבה עמוריה שבעה אלו שבעה ארצות. ובפסיקתא דר"כ פסקא בחדש השביעי (קניה ע"א) בארצות השביעות הביבנה. וע"ש הערה ע"ח. ובפסקא ויהי ביום כלת הערה קליה. ועיין חיות סי' יפה את רעיותי. ובאדר"ג פל"ג.

[קכד] סדר ההלל.

(ח) הקורא את ההלל באחד ועשרים יום בשנה. נומרין את ההלל, ואלו הן תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת, בין יחיד בין צבור מברך לפניו ברוך אהה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לנמור את ההלל, ונומר ואומר ברכות השירה, שהוא יהללוך, שאלו אחד ועשרים יום קריאת ההלל מן התורה, לפיכך בין יחיד בין צבור מברכין עליו לנמור את ההלל, אבל שאר ימים שקורין בהן את ההלל צבור מברכין עליו ומדלגין בו ויחיד אינו קורא כלל, ואם בא לקרות קורא ואינו צריך לברך. (העושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו, נכנס לישב בה מברך לישב בסוכה, וצריך לברך על כל פעם ופעם). כשהל ראש חודש בשבת או חולו של מועד מזכירין מעין בעבודה, ואין מזכירין של שבת בוועלה ויבוא, לפי שלא מצונו הזכרת השבת אלא בבירה רביעית לבדה, ועוד שאין צריך להזכיר של שבת שני פעמים :

[קכו] ימים שראש חודש אדר הסמוך כניסן חל להיות בהן.

(ח) ימים שראש חודש אדר הסמוך לניסן חל להיות בהן, כגון כיום שבת או כיום שני או כיום רביעי או כיום שישי, וסימן זכרו, וכנגד אלו איבעה ימים שראש חודש אדר חל להיות בהן תיקנו שתולי עולם סימנים להפסקות חוק ולא יעבור, ואלו הן הראשון ושני, שני ביה שלישי דרד רביעי וביי, ועתה אנאר אותן הסימנים, ומזי כשהל ראש חודש להיות כיום שבת, הפסקה יהיה בחמשה עשר באדר, בין פירשת זכור לפירשת פרה אדומה, ואותה השנה יהיה אותה הפסקה לבדה, כיו כשהל ראש חודש אדר כיום שני, הפסקה יהיה כששה באדר, בין פירשת שקלים לפירשת זכור, ואין עוד מלבדה, דרד כשהל ראש חודש אדר כיום רביעי, יהיה הפסקה ברביעי באדר, בין פירשת שקלים לפירשת זכור, ואין עוד מלבדה, וביו כשהל ראש חודש אדר להיות כיום ששי אותה שנה יהיו שתי הפסקות, יום ב' לחודש, בין פירשת שקלים לפירשת זכור, והשניה יהיה בששה עשר לחודש, בין זכור לפרה אדומה, וסימנך זכרו, ומזי כיו דרד וביי, (ג) ולעולם לא נעשה הפסקה בין פירשת פרה לפירשת החודש, וסימנך ופיהרו וקדשו [ויקרא מזי יט] כלומר פהר בעצמך, וקדש ידחך, ועל כן תקנו

ה ע ר ו ת

[קכד] (ח) הקורא את ההלל, גם סדר הלל לא נמצא בכ"י האחרים, (ג) באחד ועשרים יום בשנה, כנמאר ערכין י' ע"א אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחזקד יוח ימים שהיחיד נומר בהן את ההלל וכנלה אחר ועשרים יום, תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים טובים של פסח, ובי ימים טובים של עצרת, (ז) בין יחיד בין צבור מברך לפניו כיו, עיין מחזור וויטרי סי' רביז (צד 192) תשובת רש"י, ועיי' בהערות הרה"ג הר"ש הורוויץ ז"ל הערה י' שהאריך בזה, ועיין שבלי הלקם השלם (צד 138), ועיין בפרד"ס סי' כ"ח ומאן דצלי ביחיד באלין עשרים וחד יומי שהיחיד נומר בהן את ההלל חייב לברך ולנמור בהן את ההלל ולקרות את כולו ולחתום אחריו כיו, (ה) לנמור את הלל, גם כמחזור וויטרי סי' רל"א (צד 196) הובא וו"ל ומברך לקרא את ההלל, ובסיים שנומרים מברכין לנמור את הלל, (ו) העושה סוכה לעצמו עד כל פעם ופעם, אין ענינו לכאן כלל, ונמצא כבר בהלכות סוכה סי' צ"ו.

[קכו] (ח) ימים שראש חודש אדר הסמוך לניסן חל להיות בהן, גם סימן זה לא נמצא בכתיב יד האחרים, וכיו מבואר במגילה ל' ע"ב עיין ברש"י שם, (ג) ולעולם לא נעשה הפסקה בין פירשת פרה לפירשת החודש, חרי"ף פיג המגילה הביא בסם ירושלמי ר' לוי אמר אין מפסיקין בין פרה לחודש, והיא כירושלמי מגילה פיג היו נרף ע"ד ע"ב ולפנינו ר' לוי בשם ר' חייא בר חנינה ואין מפסיקין בין פרה לחודש, וגם הרא"ש מגילה פיג פרק בני העיר סי' י' הביא את הירושלמי ע"ש.

רבותינו דל ארבעה פרשיות אלו זו אחר זו. פרשת שקלים תקנו ראשונה כרי שקדים שקלים לשקלי צר וכוונה. סי' זכור ואחריו פרה אדומה. שאין ישראל ראויין לנס גדול כזה בלא מהרה ובלא נקיות, ואחריה פרשת החודש, וסימן וטהרו וקדשו ולעולם כשחל ראש חודש אדר הסמוך לניסן להיות בחול. מקדימין פרשת החודש. אבל כשחל להיות בשבת קורין בו ביום. (ג) כאלו הימים תמצא ראשי חרשי השנה. ניסן אנהיו אייר בנהיו. סיון אנדריו. תמוז אנהיו. אב בדריו. אלול אביה. תשרי בנהיו. מרחשוון בדהיו. כסליו איב גיד היה. סבת אבנדריו. שבט בנההיו. אדר ראשון בדהיו. אדר שני זבריו. למה מונין לחמה לתקופות. שהקור והחום והקיץ והחורף ובישול הפירות וחורפתם ואפילתם הכל תלוי בחמה. (ד) שכך שנינו בארבעה שבילין החמה מהלכת. ניסן אייר סיון מהלכת בדרים. כדי לפטר את השלנים תמוז אב אלול. מהלכת בישוב. כדי לבשל את הפירות. תשרי מרחשוון כסליו מהלכת [בימים כדי לייבש הנהרות. סבת שבט אדר מהלכת] במדבר. שלא לייבש את הרועים. ואפילו ארבעה שבילין הם ארבע תקופות של שנת החמה וכל השנה נמשכת אחריו. ועל כן אם היינו הולכין אחרי שנות הלבנה לעשות כל עת תשרי וניסן משנים עשר חודש לא יתכנו המועדות שלא יהיה פסח כחודש האביב. דכתיב שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלהיך [דברים טו א']. ולא סוכות בומן האסיף. דכתיב וחג האסיף תקופת השנה [שמות ליד כב.]. ועל זה תקנו רבותינו לעבר את השנה. כדי להשוות שנת הלבנה עם שנת החמה. מפני תקנת המועדות ועבור השנה שלשים יום. (ה) לא בדרו פסח וסימן הוא לבדיו יעשה לכם [שמות יב טז]. ולא נהיו עצרת. סימן ויהי חורב (על) [אל] הניזיה. (שופטים ו ז) ולא אדיו ראש השנה. (ו) סימן לא אדיו הראש. ולא אנו יום הכפורים (ז) וסימן התר אנודות מושה [ישעיה ניה ד]. ולא זביד פורים. סימן זברנו [אותי אלהים] [אלהים אותי] זביד טוב [בראשית ל' כ']. מה טעם לא אדיו ראש השנה. שאם יבוא ראש השנה ביום א' יבוא סוכות ביום א' ושביעי של ערבה יבא בשבת. ולפיכך דוחין אותו ליום ב'. ומפני מה לא יבוא ביום רביעי ראש השנה. שאם יבא כן. יבוא יום הכפורים ביום ו' ודחינן ליה ליום ה'. משום מתא. (ח) כמו שאמרנו רבותינו (ט) שאם יארע ביום ששי ולא ביום שבת. ומפני מה לא באה ביום ששי ראש השנה. שאם יבא כן. יבוא צום הכפורים ביום ראשון. ואית בה משום ירקא. ולפיכך דחינן ראש השנה ליום שבת. ודבר זה תקנו חכמים לבני נולה. משום ירקא ומשום מתא שלא יבוא יום הכפורים סמוך לשבת. בין מלפניה ובין מלאחריה. ושלא יבוא יום ערבה בשבת. שאין ערבה דוחה את השבת.

[קכו] (ח) כללי יין נסך לרבי אהרן הלוי ז"ל.

פירק ראשון אי כל יין של נויס אסור. בין בשתייה. ובין בהנאה. וכן נויס שנגעו

הערות

(א) כאלו הימים תמצא ראשי חרשי השנה. עיין טור או"ח סי' תכ"ה ושם מבואר ב"ד. (ב) שכך שנינו בארבעה שבילין החמה מהלכת. משהים צ"ד ע"כ. (ג) לא בדריו פסח. חובא בפרדס סי' י"ג. (ד) סימן לא אדיו הראש צ"ל ומצוה אותם על אדיו. הראש [עודא ה' י"ז]. וכן חובא בפרדס שם רק כשנינו אל כפקום על. (ז) וסימן התר אנודות מושה. בפרדס סי' י"ג חובא הסימן אגורה באהליך עולמיים. (ח) כמו שאמרנו רבותינו. דיה ב' ע"א. (ט) שאם יארע ביום ששי ולא ביום שבת. הרהיג מוהרי"ר רמאל נאדראן העיר אותי במכתבו אלי שיש לתקן שלא יארע ביום ששי ולא ביום ראשון ואולי צ"ל שאם יארע ביום הששי דחינן ליה ליום השבת.

[קכז] (ח) כללי יין נסך לרבי אהרן הלוי ז"ל. הוא הראיה מברצלונה תלמיד הרמב"ם בעל ברק הבית ועוד פירושים. עיין אדומתו באור החיים כ"ג 193 וחובא הרבה פעמים בספר ארחות היים

בין שלנו אסרין אותו ואפילו בהנאה : כי כמה דברים אמורים שנעו בו בכוונה, אבל שלא בכונה אסור בשתייה ומותר בהנאה : כי יש לך ענין של מנע והוא שלא נעו בו בגופו, אלא על ידי דבר אחר, אם נעו בו בכוונה הרי זה אסור ואפילו בהנאה : כי נעו בו שלא בכונה, אם דבר זה שנעו בו הוא דבר המטלטל ודרך נגיעה בכך אסור בשתייה ומותר בהנאה : כי ואם דבר זה שנעו בו הוא דבר גדול שאינו מטלטל, ואינו דרך נגיעה בכך, כגון קורה גדולה שהיה מסעתך בה, ונעו בדאשה בין שלא בכונה מותר אפילו בשתייה : כי יש לך נוי אחד שאינו נוגע בין אלא שטטל הכלי ושופך מן היין שבתוכו אם הוא שלא בכוונה מנע או לא בכוונה יין שהיה סגור שהוא מים, אסור בשתייה ומותר בהנאה : כי שפך מנינו שלא בכוונה יין ושלא בכוונה מנע מותר אפילו בשתייה : כי יין אסור שנתערב בין היתר, ואפילו טפה אחד בכלי גדול, הכל אסור אפילו בהנאה, שיון אסור אוסר במינו במשהוא, ושלא במינו בטחן געס : כי מאימתי היין נאסר לאחר שהביאו הענבים בנת, משהתירוש ניכר בו בגת : כי הריהו יין אסור בכלי אחד ויין, מותר בכלי אחר ועירה מן המותר לתוך האיסור, כלו אסור שהקלה מחבר בין שניהם : כי יין שמונו נויס אסור, וכן אסור לומר לגוי להוליד ענבים לת שיש בו היין, ואם עבר והוליד כשר : כי יב בל היין שבעולם בכלל זה, ואפילו המבושם ושנתנו לתוכו דבש הרבה, הוין מייך מבושש שלנו שנתבשל כל צרכו, וכן החומץ שלנו שהחמיץ כל צרכו, אלו אין נאסרין במנע נוי, ואין צריך לומר הבוסד :

[קנה] פריק שני דיני הכשר.

א' כל כלי שנשתמש בו יין אסור, אם הוא כלי שאין מכניסין לקיום מדיח שלשה פעמים ודיו : כי כמה דברים בכלי עץ, אבל בכלי הרם שהיה תהילת השמש בין אסור, או כלי הרם השועין באבר, ואפילו תהילת השמשין בהתה, צריכין מילוי ועירוי שלשה ימים מעת לעת : כי וכיצד הכשר זה עושה להם שפה של טיש מבחוץ כדי שיעלו המים על שפתו, ומביא מים זכים פעם אחת ושוחין בהם ביד שעות או יותר ומערה אותן מים וממלא אותן מים זכים פעם אחת ושוחין כשיעור זה או יותר, וכן ממלא אותה פעם שנית והרי הוא כשר : כי כל כלי שמכניסו לקיום והגת והמשפך והחמיץ בכלל זה, אם נכנס בו יין אסור אפילו לפי שעה, שאינו צריך מילוי ועירוי : כי כל כלי שהפקידו אותו ביד נוי בלא חותם, הוששין שמא הכניס לתוכו יין אסור, וצריך הכשר אם הוצה לתת לתוכו יין ודין הכשירן כמו שכתבנו למעלה : כי כמה דברים אמורים שלא עשה בו חותם, אבל אם עשה בו ואפילו חותם אחד דיו : כי כמה דברים אמורים בשאין בו יין אבל יש בו יין צריך שתי חותמות : כי נכרי שהיה עומד בצד כלי של יין ונא ישראל ומצא הכלי כמות שהיתה וכמות שהיה בעת שהמחו מותר ואין הוששין כלל שמא נעו : כי כמה דברים אמורים

ה ע ר ו ת

לרבינו אהרן הכהן מלוניל, וכללי יין נסך מהרציה זיל אשר נוספו מה בספר האורה מאת מעריץ אחד נדפסו בספר עבודת הקדש להרשב"א זיל אשר נלוה לו ספר בעלי הנפש להראב"ד ובסופו נמצאים כללי יין נסך להרציה בי פרוק, בדפוס וויניציא שנת ש"ס"ב, גם מה שהובא בסופם כתב הראב"ד בתשובת שאלה כיו הוא הוספה מאת המעתיק שהוסיף עוד דינים בהלכות יין נסך, והרב הגאון היראי זיל כאשר הביא בספרו שם הגדולים את א' סי' 76 את ספר האורה כיו אשר היה ביד וזהו הכיו אשר לפנינו מיום ויש בסופו איות ענינים בוודאי אינם מרשיי, כוון בזה להמאמרים שהוסיף הסופר אל ספר האורה והיו לו לומר ויש בסופו איות ענינים שהוסיף סופר אחר כי שהם אינם מרשיי אין ספק בזה כלל.

[קנה] 6) פרק שני הוא פרק שני מרי אהרן הלוי זיל ונדפס ג"כ בסוף ספר הנפש להראב"ד.

בשאין לו לנכרי רשות כלל ביין, אבל אם היה לו רשות כלל עליו, כגון שהיה לו עליו מלוח על היין בפירושו אסור: "במה דברים אמורים שלא היה יודע הגוי היכן הוא ישראל. אבל אם הודיעו ישראל שהוא הולך לחוץ למקום שיתעכב שם כלל אסור: "י"א במה דברים אמורים בשאין שם שומר, אבל יש שומר מותר: "י"ב יפה כה של שומר שאינו צריך להיות יושב ומשמר, אלא אף על פי שיוצא ונגבס מותר.

תמו כללי יין נסך:

(ה) כתב הרב רבי אברהם בר דוד ז"ל בתשובת שאלה אותן המרובות שקורין קגויש בכלי היין כדי שיצא היין בקילוח דרך פי אותו כלי הוא כלי אחר לנבי כלי יין והוא להו שני כלים לענין ניצוק בר ניצוק, ונפקא מינה שאם ננע בקילוח שיוצא חוץ מן המרוב שמה שבתוך המרוב נאסר משום ניצוק ומה שבתוך הכלי הנדול של יין הוא בר ניצוק ומותר אף בשתייה, ועוד כתב הרב ז"ל שאף על פי שמקטף הגוי הקולח אינו משתכשך היין שבפנים ואין בו איסור אלא משום ניצוק וכן אם הוציא יין ממנו לתוך כלי שיש בו יין נסך הווי ניצוק בר ניצוק, וכתב הרב רבי יוסף ברבי חיים זצ"ל עוד יוצא לו מזה שאם החזיר הגוי השותפא שקורין אשפיניא למרוב שקורין קגויש והשותפא קצרה שאינה עוברת חוץ למרוב מכפנים ואינה מנעת להלל החבית ששיכשך בה היין שבחבית, אי נמי אי ננע בידו גוי בפי המרוב ואם יש בחבית קיתון של מים לבטל אותו יין שבתוך המרוב הנאסר במנע גוי, הרי כל היין שבחבית מותר בשתייה, שהרי שני כלים הם ואין חיבורן אלא חיבור ניצוק שהוא תערובות עד כאן לשונו: וכל זה הוא אם לא נתנו מים של יין תהילה קודם איסור זה שצריך שני כלים להתיר מפעם בר ניצוק, אבל אם נתנו מים בתחילה לתוך היין ויש ביין שיעור כדי לבטל היין האסור, אמרינן רואין את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רבין עליו ומבטלין אותו היינו המים ומותר שבחבית אף בשתייה, ואף אם נתערב בו יין האסור בהריא, מיהו צריך למה שאמרנו מים רבין עליו ומבטלין אותו צריך שיהא שם מים כל כך שיבטלו מעם היין לגמרי עד שהיין לא יתן מעם במים אלא מעם לפנים כשאר איסורין, וצריך לדקדק שאם אחר שנתנו קיתון של מים לתוך החבית של יין הוציאו מקצת היין שישארו גם כן שיצאו מן המים לפי חשבון שאם יצא אחר כך חצי היין גם כן נחשוב שיצאו חצי המים וכן במקצתו לפי השיעור ואחר כך נחשוב המים הנשארים שם אם ישאר בהם כדי לבטל האיסור של עכשיו אותו שיצא עכשיו לתוך הכלים שיש בו היין אסור אף על גב דלענין ניצוק השבינן כאלו הוא תוך החבית באיסורו הוא עומד דלחומרא חשבינן לזה מעורב אבל לא לקולא, הילכך היין שיצא הוא אסור, כן הוא כוונת הראב"ד ז"ל בתשובת שאלה:

ה ע ר ו ת

(ה) כתב הרב רבי אברהם בר דוד ז"ל בתשובת שאלה, הוא הראב"ד בעל ההשגות, חי בתחלת מאה העשירית אלאף החמישי בעיר פוסקיריה [Posquieres] בפרובינציא שבצרפת ונה נפשיה בע"ש בחנוכה שנת ה'א תקנ"ט ויה לערך שבע מאות שנה) עיין אודותיו באור החיים סי' ע"ט, וגם בעל ארחות חיים ח"ב סי' ק' (צד 262) בה' יין נסך הביא וכן התיר הראב"ד בתשובת שאלה והובא שם עוד איזה פעמים בה' יין נסך, ובספר תמים דעים סי' פ"ג ופ"ד הובא תשובת הראב"ד כענין יין נסך, ומה שהובא לפנינו להלן, וכתב הרב רבי יוסף בר חיים זצ"ל, לא נודע לי מאומה אודותיו.